

Saraswala N. Lalani
BAPALEM

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

1-10-1947

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

వెల 4 అణాల

పల్లెటి పిల్లలకు పనులతో బడి చదువులు

పొలాల్లో, తోటల్లో, ఇంటివద్ద పనులు చేసుకొంటూనే అమెరికాలో పల్లెటి పిల్లలు కమ్యూనిటీ చదువుల బళ్ళల్లో చదువుకొంటున్నారు. చదువుకూ వృత్తికీ ఏమాత్రమూ అడ్డురాకుండా, మధ్యాహ్నం తీరుబడి వేళల్లో, ప్రతి ఊరిలోనూ ప్రభుత్వం ఏర్పరచిన చిన్న చిన్న బడులలో చదువుకొంటున్నారు. ఇప్పుడా చిన్న చిన్న, ఒక్క-రైగడి ఉన్న బడుల బడులు నవీనమైన పెద్ద భవనాలున్న ఎలిమెంటరీస్కూళ్ళు తయారవుతున్నాయి.

కాబేజీ పొలాలలో బాలుర పనులు.

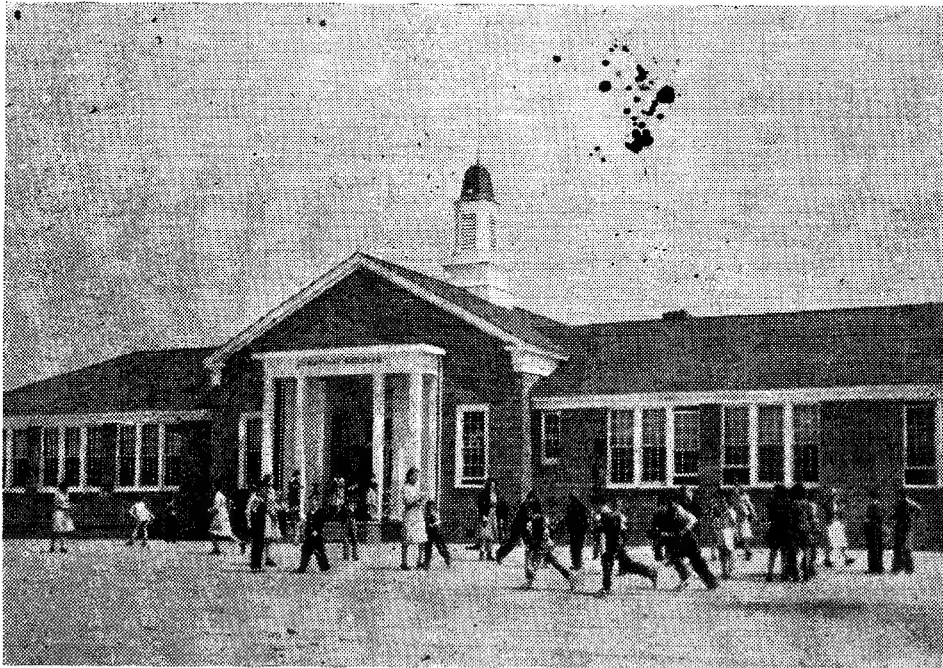

చెరకు తోటలలో బాలుర పనులు.

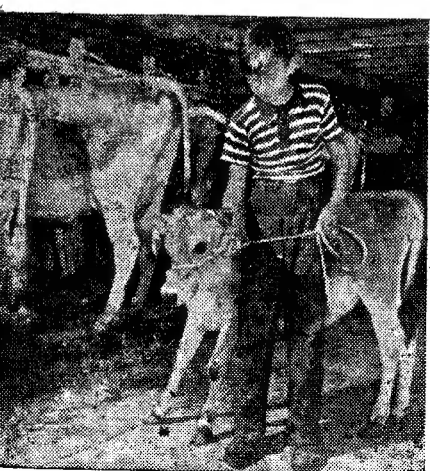
పొలాల్లో పత్తి కోస్తున్న బాలుడు

నవీనపద్ధతిలో పాఠశాల.

బడిలో మధ్యాహ్న భోజనము.

ఇంటివద్ద పనుల కొట్టంలో పని.

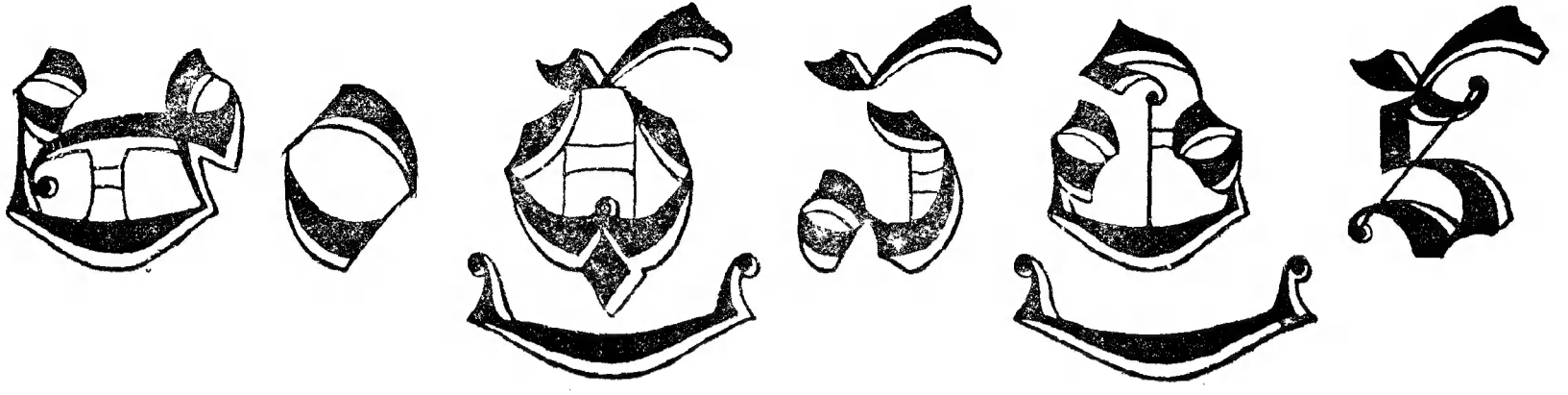

గ్రామంలో బడినుంచి మంచులో పిల్లల ప్రయాణం.

బడిలో చదువు.

సంవత్సర చందా రు. 12-0-0

విడిప్రతిక అణాలు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన నరవర! యప్రియము తన మనంబున కగు చా

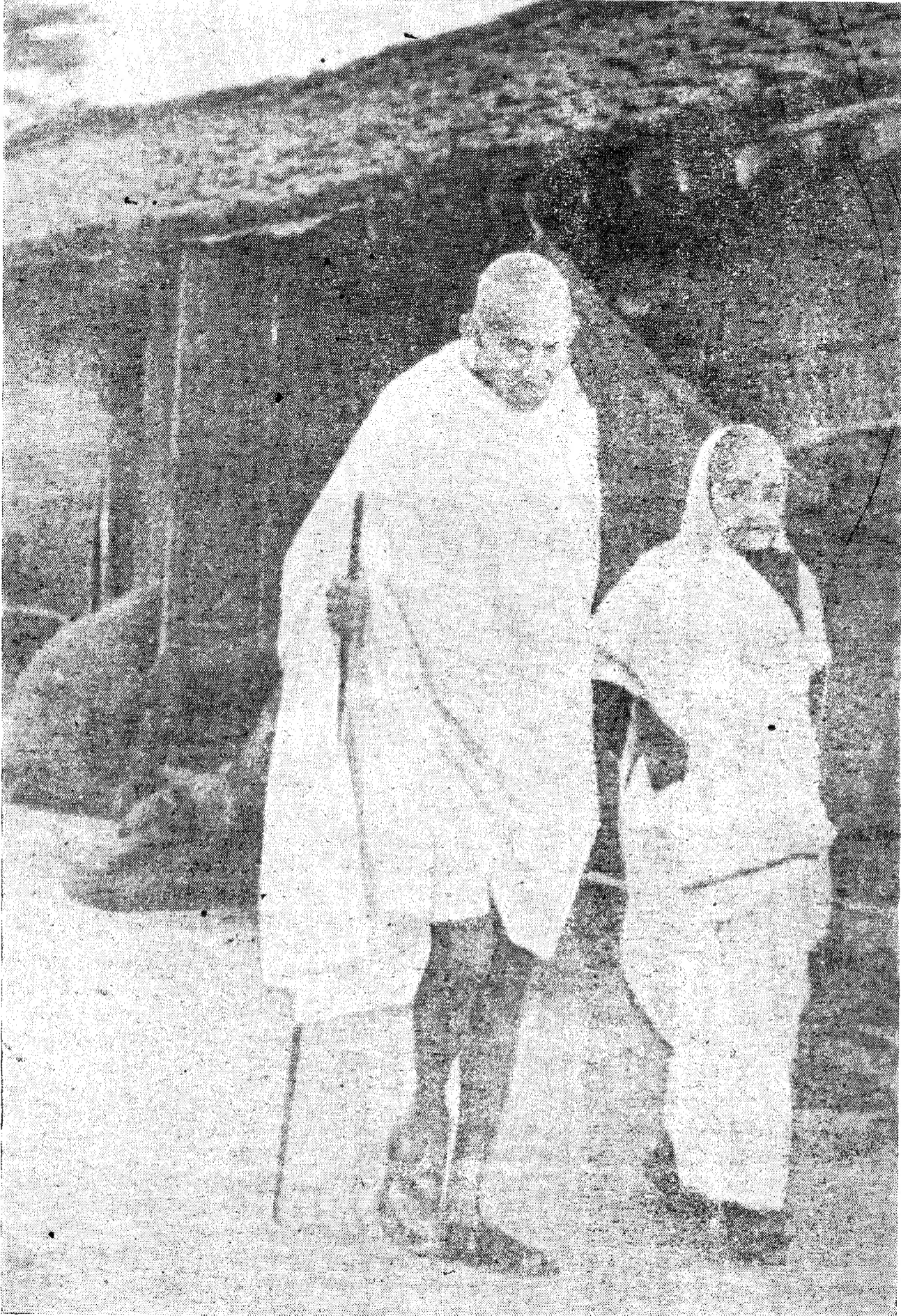
నొరులకు నవిసేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లెన్. (మహాభారతము)

సంపుటము 40

సంచిక 3

Founder: K. NAGESWARA RAO.

సర్వజిత్తు సంవత్సర భాద్రపద బహుళ ద్వితీయ బుధవారము

యుగ దంపతులు

ఆంధ్రవత్రిక

1947-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేది బుధవారము

గాంధీజీ

ఇదివరకువలెగాక ఈ సంవత్సరము, స్వతంత్రభారతము గాంధీజీ జన్మ దినోత్సవముజరుపుచున్నది. ఇంతవరకు ఆయనను భారతస్వాతంత్ర్య పోరాటమునకు నాయకునిగ స్తుతించుచు వచ్చితిమి. భారతస్వాతంత్ర్య పిపాస ఆయన ద్వారా ప్రస్ఫుటింపుచు వచ్చినది. స్వాతంత్ర్య సిద్ధిలో ఆయన పూర్వమున్న ఆధిక్యమైన స్వతంత్ర భారత నిర్మాతృత్వమును ఆక్రమించెను. బాతికంతకు పితృసమానుడయ్యెను. రేపురెండవ తేదిన దేశము ఆతని జన్మదినోత్సవము జరుపునపుడు, అభిభావముతో ఆతనికి కృతజ్ఞతాంజలులను అర్పించి, నమస్కరించగలదు. అధికారవస్థగింత సమయమున భారతరాజ్యాంగ పరిషత్తునందు, హౌస్ ఆఫ్ బిల్స్ ప్రభువు గాంధీజీని, "భారత స్వాతంత్ర్యమును అహింస ద్వారా సాధించిన స్రష్ట"యనివర్ణించెను. దానిభావము అపుడు పూర్తిగ బోధపడకపోయినవారికి నేడు బోధపడగలదు. స్వాతంత్ర్యసిద్ధికి ఏదిసాధనమైనదో దానిని నిలుపుకొనుటకు కూడ అచేసాధనము కావలసియున్నది. నేడు దేశమునందు చెలరేగుచున్న అంతఃకలహములుచూచిన ఆసాధనము యొక్క ఉత్కృష్టత మరింత వ్యక్తమవుచున్నది. దేశము నావరించిన విద్యేషభావము నడుమ, గాంధీజీ కంకస్వర మొక్కటే సామరస్య భావమును ప్రకృపించుచున్నది. భారత పాకిస్థాన్లు, సంఘర్షణ మార్గములను అవలంబించకుండ నిరోధింపగలిగినది ఆతని అహింసాబోధ యనుట విస్పష్టము. పాకిస్థాన్ ప్రభుత్వము ఈ సత్యమును బహిరంగముగ అంగీకరింపక పోయినను, అంతరంగముగ గుర్తించి యుండకపోదు. ఇంతకు పూర్వము శాంతిరక్షణకు బ్రిటిషు వారికి ఏవిధముగ తోడ్పడియుండెనో నేడు పాకిస్థాన్ కుకూడ అదేవిధముగ తోడ్పడుచున్నాడు. దీనిని నమూనాగా, ప్రార్థనా సమయమున ఆతడు పలుకు ఆమృతవాక్కులు, మత విద్యేషములకు గురితయి బాధపడుచున్న అశేష

ప్రజకు ఉపశాంతిని కలుగజేయుచున్నది. నిస్పృహ, సూన్యత తప్ప ఇతరులు కనుపడని శరణార్థులకు ఒక నెలుగును, ఒక ఆశారేఖను చూపగలుగుచున్నాడు. నేటి పరిస్థితిలో గాంధీజీయే కనుక జాతీయ ఉపదేష్టగ లేకపోయిన దేశము ఎటు లుండెడిదో ఊహించుకొనవచ్చును. అహింసా మార్గమున ఆతని నాయకత్వమున స్వాతంత్ర్యమును సాధించిన విలువ, ఆధిక్యతలను నేటి పరిస్థితులు మరింతగ వ్యక్తముచేసి, స్వాతంత్ర్యమును అనుభవించుటకుకూడ ఆయన చూపించుచున్న మార్గముతప్ప వేరుమార్గము లేదని నిరూపించుచున్నది. ఆయన సిద్ధాంతము తాత్కాలిక ప్రయోజనమును కలుగజేయకపోవచ్చును. అది ఆయన తత్వమునకే విరుద్ధము. ఆతని దృష్టి ఎపుడూ శాశ్వతములైన వాటి మీదనే లగ్నమై యుండును. అస్వతంత్ర భారతము స్వతంత్రమవుటకు ఆయన నాయకత్వము అవసరమైనట్లే, భారతజాతి తన స్వాతంత్ర్యమును శాంతియుతముగ అనుభవించి, సర్వతోముఖముగ అభివృద్ధి చెందుటకు ఆయన చూపిన బాటను నడువవలసియున్నది. భగవంతుడు ఆయనకు దీర్ఘాయురారోగ్యములు ప్రసాదించుగాకయని, భారత దేశమంతయు ప్రాధ్వింపగలదు.

మరల బ్రిటన్ జోక్యము

ప్రస్తుతము దేశమును బాధించుచున్న మతసమస్యను పరిష్కరించుటకు తోడ్పడవలసినదని, పాకిస్థాన్ బ్రిటనుకు, తదితర అధినివేశకులకు విజ్ఞప్తి చేసిన దను వార్త ఆశ్చర్యము కలిగించకమానదు. వారి విజ్ఞప్తి వివరములు తెలియని కారణమున దానిని విమర్శించి ఇప్పుడు అనకాశములేదు. ఈ విజ్ఞప్తిని చేయుటలో పాకిస్థాన్ ప్రభుత్వ ఉద్దేశమును గ్రహించుట కష్టముకాదు. ప్రపంచాభిప్రాయమును ముందుగ తమ వంకకు తిప్పకొనుటకు దానికి వెరచి భారత ప్రభుత్వము తమ

మరతులకు లొంగునని ఆశించియుండవచ్చును. అదినుండి మూడవ పక్షము ఉండుటవల్లనే కాంగ్రెసు లీగుకు లొంగుతూవచ్చి చివరికి దేశవిభజనకు అంగీకరించిన దానివల్ల మూడవపక్ష అధికారము అంతర్యుద్ధము తొలగునని ఆశించినది. అంతర్యుద్ధముతొలగలేదు. లీగు తిరిగి మూడవపక్షమును రప్పించు చున్నది. పూర్వమువలెనే మూడవపక్ష సహాయముతో ఇంకను తన మరతులను అంగీకరింప చేయుటకు ఇది పూహము. భారతప్రభుత్వము దానిని గ్రహింపకపోదు. దేశ విభజన బాధ్యత పూర్తిగ లీగుదే కాని కాంగ్రెసుదికాదు. కాబట్టి దాని ఫలితములకు లీగు బాధ్యత వహించి భారతప్రభుత్వముతో పరిష్కారమునకు రావలసియున్నది. అంతే కాని, ఈ సందర్భమున మూడవపక్షమునకు

ఏ మాత్రము ప్రసక్తిలేదు. అందుకు భారతప్రభుత్వము అంగీకరింపకూడదు. పాకిస్థాన్ విజ్ఞప్తి విషయమున బ్రిటిషు ప్రభుత్వ అభిప్రాయము తెలియలేదు. కొద్దిరోజుల క్రితము దేశమును విభజించి, అధికారమును నష్టపించిన బ్రిటను తిరిగి భాగవతరాజకీయములందు ఏ రూపమున ప్రసక్తి కలుగచేసి కొనినను అసాధారణచర్యగ నుండుగలదు. సర్ జఫరుల్లా ఖాన్ గారు ఐక్య రాజ్యసమితికి ఫిర్యాదు చేయుదుమని బెదరించినపుడే, పోయిన మూడవ పక్షమును మరొక రూపమున పిలుచుట అని మాంచెట్ల గార్డియన్ పత్రిక విమర్శించియుండెను. అయితే ఇప్పుడు బ్రిటనుకు, ఇతర అధినివేశములకు పాకిస్థాన్ విజ్ఞప్తి చేసినది. బ్రిటిషు ఆభిప్రాయ మే విధముగ నుండునో చూడవలసియున్నది.

భారతరాజకీయాలు

“స్వతంత్ర భారతదేశం ఉద్భవించి ఉద్భవించక పూర్వమే, వర్తమానీతములైన విషయ సంఘటనలలో పేలకొనిన నిరపరాధులను ప్రజలకు దుర్మరణము, దురవస్థ కలిగి, ఈ దేశపు కీర్తిప్రతిష్ఠలను కళంకం కలిగింది... ఇప్పుడు జరుగుతున్న మత సంక్షోభం వలన కాంగ్రెస్ బాతీయత్వములో ఏవిధమైన మార్పులు జరుగలేదు. భారతదేశములో ఎప్పుడూ అనేకజాతులు, మతములు ఉంటూనే వున్నవి; ఉండాలి కూడాను..... కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వమునకు సంబంధించినంతవరకు, అల్పసంఖ్యాకుల హక్కులను భంగం వాల్చి వ్యవస్థ ప్రభుత్వం శాంతిశక్తుల కృషిచేస్తుందని కాంగ్రెస్ వాగ్దానం చేస్తున్నది. అయితే, అధిక సంఖ్యాకులు ఏవిధంగా భారత ప్రభుత్వమునకు వినయవిధేయతలు చూపిస్తున్నారో, అల్పసంఖ్యాకులకూడా అదేవిధంగా, వినయవిధేయతలతో వ్యవహరించవలెనని కాంగ్రెస్ కోరుతున్నది” అని కాంగ్రెస్ కార్యవర్గ సభ్యులు మొన్నటి సమావేశములో తీర్మానించి, అల్ప సంఖ్యాకుల రక్షణకు సంపూర్ణ బాధ్యత వహించారు.

పంజాబ్ లో మతసంక్షోభము తగ్గిపోతున్న ను దారుణ సంఘటనలు జరుగుచునేయున్నవి. ఇదివరకు రెండు ప్రాంతములనుండి పశ్చిమ బెంగాల్ కు అల్పసంఖ్యాకులు, యిప్పుడు గుంపులు గుంపులుగాగూడి, రెండవ అధినివేశములోనికి వెళ్లిపోతున్నారు. ఈ విధంగా వారు పడవలై, రెండవ అధినివేశంలోనికి వెళ్లుట కూడా, అచ్చటి అధికసంఖ్యాకులకు అంగీకార యోగ్యం కాలేదు. అందువలన తమ దేశమునే వదిలిపెట్టి, తమ ఆస్తి సర్వస్వమును, చాలమంది తమ మానమునే త్యాగముచేసి, నిరాధారులై వెళ్లిపోతున్న అల్పసంఖ్యాకులను కాల్చి చంపటం, స్త్రీలను హరించటం విరివిగా జరుగుతున్నది. రైలుబండ్లలో, సైనికరక్షణతో వెళుచున్న కాందిశీకులకు కూడా యాభాగ తప్పలేదు. ఈ దురదృష్టకర సంఘటనలు, మామూలుగానే పశ్చిమ పంజాబ్ లో ప్రారంభమై తూర్పుపంజాబ్ కు వ్యాపించినది. రైలును మార్గములో ఎక్కడో ఆపివేసి, రక్షకులుగా వస్తున్న కొద్దిమంది సైనికులను హతమార్చి, కాందిశీకులపై అత్యాచారములు జరుపుతున్న సంఘటనలు పరిపాటి అయినవి. 31 వేలమంది ప్రయాణీకులుగల రైలుబండిలో వెయ్యిమందిని హత్య చేయటం, స్త్రీలను ఎత్తుకుపోవటం, బహుశః ఏ రాక్షసుడుకూడా ఊహించుకోలేనంత కిరాతకృత్యమే!

పశ్చిమపంజాబ్ లో వున్న 40 లక్షల ముస్లిం మతంబుగాను, అందు 17 వ లక్షలమంది యంతవరకు 17 లక్షలకుపైగా కాందిశీకులు తూర్పుపంజాబ్ వచ్చివేసిరి. అంతకుముందు కూడా కొంతమంది వచ్చియుండవచ్చును. కాబట్టి వావావు సంగమం ముస్లిం మతంబులు యి.కనూ పాకిస్థాన్ లోనే వున్నారని పరమాధికారి ఏనాడైనను పాకిస్థాన్ వదిలివచ్చి వేయవలసివారే. ఎంతవ్వంతగా వచ్చిన అంతమంది ఇప్పుడు వస్తున్న కాందిశీకులందరు సియాల్ కోట్, సుబరాన్ వాల, సుజర్, లాహోర్, షేక్ పూరా, మాంజెగ్ మెరి జిల్లాలనుండి మాత్రమే వచ్చును. రావల్పిండి, షర్కోథా, టిఖ్లా, జీలం జిల్లాలనుండి ముస్లిం మతంబులు రాలేదు పరగాక, సురి హద్ద్ రాష్ట్రములోని ముస్లిం మతంబులకూడా భారతదేశమునకే తీసికొని రావలసినది. కాబట్టి కాందిశీకుల సమస్య ఇప్పుడు ఇంకను ప్రారంభదశలోనే వున్నదని భావించవలెను. ముస్లిం మతంబులందరు కాందిశీకుల శిబిరములలో జేరియున్నారు. కాబట్టి వారిపై పెద్ద ఎత్తున దాడిజరుగకపోవచ్చును; గాని వారు తక్షణమే గండముతో తమ ప్రాణముల నరచేతిలో నిడుకొని ఎంతకాలం అక్కడ నివసించగలరు?

పశ్చిమపంజాబ్ లో వున్న ప్రజలకు వినయము కల్గించుటకు, భారతప్రభుత్వం ఉపయోగించిన సైనికులలో నూటికి 80 వంతులు ముస్లిం కాందిశీకుల రక్షణకే వినయోగింపబడినారనీ, ముస్లిం మతంబుల కాందిశీకులను రక్షించటానికి, ఆ పనికే చాలసంతోషపడుచుండి వినయోగింపబడినారనీ, కాందిశీకులను జేరేవేయడానికి (వెయ్యిమూటారు బండ్లుకూడా యిప్పుడలేదనీ శ్రీ హృదయనాథ్ కుంజ్రాగారు ప్రకటించారు. తాము చేయగలిగినదంతా చేస్తున్నామనీ, తక్కిన రాష్ట్రాలలో చాల లెక్కపడెనని వుంచుచు, సైన్యమంతా పంజాబ్ లోనే వుంచబడినది భారత ప్రభుత్వే నాని చెప్పినది; ఈ సమస్య తీవ్రమవుచుండు భారతప్రభుత్వం ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. ప్రమాదం ఏర్పడి, పశ్చిమ పంజాబ్ లోని ముస్లిం మతంబుల వచ్చివేయక తప్పదని గుర్తించిన తరువాత కూడా, వారిని సర్వవిధముల రక్షించుటకు, త్వరగా తీసికొని వచ్చుటకు తగినన్ని ఏర్పాటులు చేయరుగా చేయలేదు. ఇంకా మిగిలివున్న వారిపై నాత్వంలో జేరవేయుదురని మనం ఆశించవచ్చును.

తూర్పు పంజాబ్ నుండి పశ్చిమ పంజాబ్ కు (20 వ పేజీ చూడుడు)

అంతర్జాతీయమతావిజ్ఞానకీర్తనలు

పాలస్తీనా విభజన : నైరృతి ఆఫ్రీకా సమస్య : తృతీయ ప్రపంచ సంగ్రామము

బ్రహ్మాండ దాదాపు పాతక సంవత్సరాలనుంచి మాండలికపరిపాలన సాగిస్తున్న బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం పాలస్తీనా విషయంలో తన నిర్ణయాన్ని ప్రకటించివేసింది. విద్యారాజ్యసమితి ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక పాలస్తీనా సంఘంలో, వలసరాజ్య శాఖామంత్రి ఆర్థర్ క్రిస్టోఫ్స్ పాలస్తీనాలో తమ ఆధిపత్యాన్ని పదులుకోడానికి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకున్నదని స్పష్టపరిచాడు. యూదులకు, ఆరబ్బులకు ఉభయాలలో ఎవరికి అంగీకృతంగాని పరిష్కారవిధానాన్ని పాలస్తీనాలో తమ ప్రభుత్వం అమలుపరచడం కష్టమని భావించినందున, ఉభయాలకు అంగీకార మొగ్గుమైన పద్ధతిని ఆలోచించవలసివుంటుందని కూడా క్రిస్టోఫ్స్ తెలియజేశాడు. పాలస్తీనాలో బ్రిటిష్ ఆధిపత్యం అంతంకావడం, వారి సేనలను ఉపసంహరించడం, ఆ దేశానికి స్వాతంత్ర్యం ఏర్పడడం అవశ్యం జరగవలసిందే.

ఇతే, ఈనాటి పాలస్తీనాపరిస్థితి భాగలు గర్భితున్న అగ్నివర్షంతవలె భయంకరంగా వున్నది. యూదులకు, ఆరబ్బులకు మధ్య పచ్చి గడ్డివేస్తే భగ్నముంటున్నది. తమ దేశంలోనే అనేక క్లిష్టసమస్యలను ఎదుర్కొన్నారేక ఉక్కిరి డిక్కిరిపుతున్న బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం, అన్యదేశాల పై ఆధిపత్యం వహించే తాపాతు తనకు లేదని గ్రహించిందనే చెప్పవచ్చు.

కాని, బ్రిటిష్ వారు నిష్క్రమించినా, పాలస్తీనా సమస్య పరిష్కారమవుతుందా అన్నది పెద్ద సందేహమే.

ప్రపంచ ప్రజామండలి నియమించిన ప్రత్యేక సంఘం పాలస్తీనా సమస్యపరిష్కారం నిమిత్త ఆదేశంలో పర్యటించేసి ఆగస్టుమాసంతాన ఒక పథకాన్ని ప్రకటించింది. మొత్తం దేశాన్ని ఆరబ్బులకు, యూదులకు విభజించి, జెరూసేలమును ఒక ప్రత్యేక గవర్నర్ కింద స్వతంత్రంగా వుంచి మాడు స్వతంత్రభాగాలు చేయవలెనన్నదే ఆపథకం సారాంశం. రెండు సంవత్సరాలపాటు బ్రిటిష్ వారి పరిపాలనకిందవుండి 1949 సెప్టెంబరు 1-వ తేదీనాటికి ఈ మాడు స్వతంత్రరాజ్యాలు కాగల వన్నదికూడా ఈపథకంలో మరొక అంశం. రెండు సంవత్సరాల వ్యవధిలోనూ యూదు భూభాగంలోకి లక్ష స్థలమంది యూదులకు ప్రవేశం ఇస్తారు.

ఈ పథకాన్ని ప్రకటించే సరికి, పాలస్తీనాను తమ మాతృదేశంగా భావిస్తున్న ఆరబ్బులకు అపరిమిత ఆగ్రహం కలిగింది. ఆరు నూరు అయినా, నూరు ఆరేనా ఈపథకాన్ని అమలుకానివ్వబోవడం లేదనీ, అమలు జరిపితే ఆరబ్బు రాజ్యాన్ని ఏకమై యూధానికి ఉపక్రమిస్తమి సుమా అని ఆరబ్బు రాజ్యాల సమితి తీవ్రమైన హెచ్చరిక చేసింది. యూదులూ ఇదే భీతిని ప్రదర్శిస్తున్నారు.

1937 లో లార్డు పీల్ అధ్యక్షాన రాయల్ కమిషన్ ఏపరిష్కారమార్గాన్ని సూచించిందో, భద్రతా మండలి నియమించిన ప్రత్యేక సంఘం కూడా కొత్త పైపూతలతో అవే ప్రతిపాదనలను తయారుచేసింది. పాలస్తీనాను మాడుభాగాలుగా విభజించవలెనన్నదే ఆనాడు రాయల్ కమిషన్ చేసిన సిఫార్సుకూడా. యూదులు, ఆరబ్బులు ఉభయభాతులవారుకూడా ఆనాటి ప్రతిపాదనలను ఖండితంగా ప్రతిఘటించారు.

1946 లో ఆంగ్లో-అమెరికన్ విచారణ సంఘం విభజన ప్రతిపాదనలను పునఃపరిశీలించింది. విభజన పద్ధతి పరిష్కారానికి దోహదం చేయ

లేదని ఆ సంఘం నిర్ణయించింది. అఖిప్రాచయపడ్డారు. 1946 జూలై 31-వ తేదీన బ్రిటిష్ మంత్రి హార్బర్ట్ మారిసన్ ప్రకటించిన మరొక విభజనపథకం కూడా ఆరబ్బులకుగాని, యూదులకుగాని నచ్చలేదు. విభజన అసాధ్యమని 1948 లో వచ్చిన నువ్ సాడ్ కమిటీ నివేదిక స్పష్టపరిచేసింది.

ఇట్టి పరిస్థితులలో తిరిగి విభజనే పరిష్కారం అనడం, దేశంలో బుద్ధిపూర్వకంగా దారుణమైన అశాంతిని మరి ప్రజ్వరిల్ల జేయడమే.

పాలస్తీనాలో ఆరబ్బులకు యూదులరై సరిపడకపోవడమంటూ ఏమీలేదు. పున్న యూదులు ఎలాగూవున్నారు, కొత్తగా లక్షలాదియూదులను రానివ్వవద్దన్నదే వారివాదన. యూదులను పాలస్తీనాకి వలసపంపేవిషయంలో బ్రిటన్, అమెరికాలు ఎందుకింత పట్టుదలగా వుండవలెనో బోధపడదు. శరణార్థిలైవున్న యూదులకు మరొకచోట ఆశ్రయం కల్పించవచ్చు.

ఏది ఏమైనా, బలవంతాన ఏ విధానాన్ని అమలుపరచడానికి ప్రయత్నించినప్పటికీ, పవిత్ర భూమి అని పేరుగాంచిన పాలస్తీనాలో భయంకరమైన రక్తపాతం అరాజకం, సంభవించడం తథ్యం.

నైరృతి ఆఫ్రీకా, దక్షిణాఫ్రీకా మాండలిక పరిపాలనకింద వున్న భూభాగం ఈ మాండలిక పరిపాలన సమాప్తం కావాలనీ, అంతర్జాతీయ ధర్మకర్తృత్వం కిందికి మార్చడం అవసరమనీ విద్యారాజ్యసమితి గత సంవత్సరం కాన్ ప్రాన్స్ స్కాలో సమావేశమైనప్పుడు తీర్మానించింది. దక్షిణాఫ్రీకాలోని భారతీయుల సమస్య పరిష్కారం విషయంలో మార్చల్ స్కాట్స్ ప్రభుత్వం ఎట్టి మొండిపట్టుదలను చూపుతున్నదో, నైరృతి ఆఫ్రీకాను అంతర్జాతీయ ధర్మకర్తృత్వ పరిపాలనకిందికి మార్చడానికి కూడా అంతే ప్రాతికూల్యాన్ని కనబరుస్తున్నది.

నైరృతి ఆఫ్రీకా ఒకప్పుడు జర్మనీవలస. మొదటి ప్రపంచయుద్ధానంతరం ఇది బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యంలో ఒకమాండలిక రాజ్యమైంది. అక్కడి ప్రజలపై పరిపాలనాశాస్త్రాధిత అంతా దక్షిణాఫ్రీకా యూనియన్ ప్రభుత్వానికి వదిలిపెట్టారు.

దాదాపు పాతక సంవత్సరాలనుంచి ఈ మాండలికపరిపాలన సాగుతున్నప్పటికీ అక్కడి ప్రజలను యూనియన్ ప్రభుత్వం ఏవిధంగానూ

అభివృద్ధిలోకి తీసుకొని రావడంగాని, స్వాతంత్ర్యాన్ని చేయడంగాని జరగలేదు.

నైరృతి ఆఫ్రీకా విషయంలో భారత ప్రతినిధి మహారాజసింగ్ కు, దక్షిణాఫ్రీకా యూనియన్ ప్రభుత్వ ప్రతినిధి హెచ్చి-లారెన్సుకు విద్యారాజ్యసమితి సారధ్యసంఘసమావేశంలో మొన్న తీవ్రమైన ఘర్షణ జరిగింది. నైరృతి ఆఫ్రీకాను అంతర్జాతీయ ధర్మకర్తృత్వం కిందికి విధిగామార్చాలనీ, ఇందుకు తగిన ఏర్పాటును దక్షిణాఫ్రీకా చేయాలనీ మహారాజా సింగ్ గారు పటుతరంగా వాదించారు. నైరృతి ఆఫ్రీకా ప్రజలు దక్షిణాఫ్రీకా యూనియన్ లో కలసి పోవలెనని వాంఛిస్తున్నారనీ, అలా కలుపుకోవడానికి తామే ఇష్టపడడం లేదనీ, ఇప్పటిమాదిరిగా మాండలికపరిపాలనే వుండడం అవసరమనీ యూనియన్ ప్రభుత్వ ప్రతినిధి ఎదురువాదన చేస్తున్నాడు.

నైరృతి ఆఫ్రీకా నిజపరిస్థితి మేరకు స్కాట్స్ ప్రభుత్వం బయటికి రానివ్వడంలేదు. పర్యవసానంగా ఆధుభాగాన్ని తమ యూనియన్ లో కలుపుకోవలెననే దురాశ స్కాట్స్ ప్రభుత్వానికి వున్నట్లు ఈవైఖరివల్ల బోధపడుతున్నది. రష్యా ప్రతినిధి విద్యారాజ్యసమితిసభలో ఈ తీవ్రమైన ఆరోపణనే చేశాడు.

నైరృతి ఆఫ్రీకా ఆదిమనివాసులలో ప్రముఖులనదగినవారు దాదాపు 50 మంది, రెవరెండ్ మైకేల్ స్కాట్ అనే ఒక ఛాదర్ ద్వారా విద్యారాజ్యసమితి ప్రధానకార్యదర్శికి తమ అధిష్టాన్ని వ్యక్తపరుస్తూ ఒక మహాజను పెట్టుకున్నారు.

ఈ ఆదిమవాసులు తమను దక్షిణాఫ్రీకా యూనియన్ కింద వుంచవద్దనీ, అంతర్జాతీయ ధర్మకర్తృత్వం కిందికి మార్చవలసిందనీ, లేక పోతే, బ్రిటిష్ రక్షితరాజ్యంగానో, లేక, అమెరికన్ రక్షితరాజ్యంగానో చేయవలసిందనీ కూడా విజ్ఞప్తిచేసుకున్నారు. తాము దక్షిణాఫ్రీకా యూనియన్ ప్రభుత్వంకింద వుంటున్నప్పటికీ, యూనియన్ పౌరస్వత్వహక్కులు తమకు లేనే లేవనికూడా మొరపెట్టుకున్నారు.

విద్యారాజ్యసమితి నిర్ణయాలను వరసగా ధిక్కరిస్తున్న దక్షిణాఫ్రీకా ప్రభుత్వవైఖరిని మార్చడానికి అగ్రరాజ్యాలు ఎట్టి తీవ్రచర్యకు దిగుతారో చూడాలి. ఇది వాస్తవంగా విద్యారాజ్యసమితి సామర్థ్యాన్ని కఠినంగా పరీక్షించే మరొక సమస్య.

అగ్రరాజ్యాల 'బిల్' ఆధికారాన్ని పరిమి

తం చేయడానికి అమెరికా విదేశ మంత్రి బార్ని మార్షల్ ప్రతిపాదించిన నూచనపై విద్యారాజ్య సమితి సర్వ సభ్య సమావేశంలో జరిగిన చర్చను బట్టి చూస్తే, మరొక ప్రపంచయుద్ధం తప్పదేమోననే భయం వేయడం సహజం. ప్రస్తుతం పనిచేస్తున్న భద్రతా మండలికి ప్రతిగా, సంవత్సరం పాడునూ సమావేశమవుతూ ప్రపంచ శాంతి సమస్యలను పరిష్కరించడానికి 55 రాజ్యాలు ప్రతినిధులతో మరొక సంఘం ఏర్పడాలన్నదే మార్షల్ ప్రతిపాదన.

రష్యా ప్రతినిధి టిషిన్ స్కీ సర్వసభ్య సమావేశంలో ఈ ప్రతిపాదనను తీవ్రముగా నిండించాడు. ఇది విద్యారాజ్య సమితి ప్రణాళిక నూతనము భంగపరచడమేనని చెబుతూ ఈ విధంగా హెచ్చరిక చేశాడు. "మరొక యూధానికి జరుగుతున్న సన్నాహాలు కేవలం ప్రచారక దశను దాటిపోయినవి.

అన్ని దేశాలలో ముఖ్యంగా అమెరికా యుద్ధ కార్యకలాపాలను ఆచరణలో పెట్టేందుకునీ, అనేక కొత్త సైనికాస్త్రములను నిర్మిస్తున్నదీ; సాయుధదళాలను కేంద్రీకరిస్తున్నది. ఆయుధకత్తులని సాగిస్తున్నది; కొత్త రకం ఆయుధాలను శరవేగంతో తయారుచేస్తున్నది."

మరొక ప్రపంచయుద్ధానికి తలంకమంతా జరుగుతున్నదనీ, ఇక యుద్ధప్రకటనే తగిలాలని అనీ టిషిన్ స్కీ ఆభిప్రాయం. ఇంతటితో వూరుకొనక యుద్ధప్రచారం చేసేవారైన మహా ద్రోహులుగా భావించి తీవ్రంగా ధండించడం అవసరమనికూడా రష్యా ప్రతినిధి అన్నాడు.

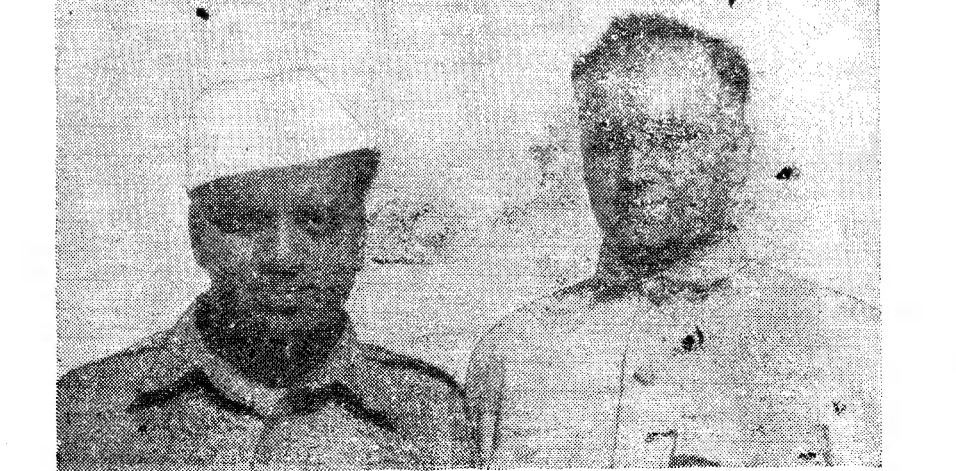
దేనిష్ ప్రభుత్వ అనుమతిలేకుండానే అమెరికన్ సేనలు గ్రీన్ ల్యాండు లో దిగినవని ఇటీవల వచ్చిన వార్తనాన్నాటి చూస్తే, అమెరికా యుద్ధసన్నాహంలో వుంటే వుండవచ్చు. అంతమాత్రం చేత రష్యా ఏమీ చేయకుండా నంగనాచిలా వున్నదనీ ఎవరూ చెప్పలేక.

"సామెయిల్ రష్యా తలుచుకుంటే, పచ్చిను యూరప్ పై దండయాత్ర జరిపి 48 గంటలలో పూర్తిగా కబళించివేయగలిగినస్థితిలో వున్నది. బ్రిటిష్, అమెరికన్ సేనల ప్రతిఘటనను అణచివేయడానికి రష్యాకు అలరకంటే ఎక్కువ వ్యవధి పట్టదు" అని అమెరికన్ సాయుధ శిక్షక దళాలకు సంబంధించిన ఆసధికారపత్రిక ఒకటి ఈమధ్య చేసిన హెచ్చరిక రష్యాసన్నాహాలను వ్యక్తపరుస్తున్నది. రష్యాకు ఈనాడు సున్నీతులైన సైనికులు 35 లక్ష 40 లక్షలమంది వున్నారనికూడా ఇదేపత్రిక ఆంచనా వేసింది.

రష్యా, అమెరికాలమధ్య యుద్ధమే సంభవించే, అది గర్వప్రపంచ భనానానికి హేతుభూతమవుతుంది. ఈ పరిస్థితులలో సుప్రసిద్ధ శాస్త్రజ్ఞులైన విన్ స్ట్రయిస్, సర్వకానన కొటిన్ ఈనాడు భయంకరమైన ప్రతిఘటితి ఆవహించి వున్నదని హెచ్చరిక చేస్తుంటే అందులో అదృష్టమిదాలేదు.

ఏదేమిటి అంటే ఏటా శక్తిపరికల్పనలో, సర్వకారణాస్త్రనిర్మాణంలో నిమగ్నమై వున్న ఈ క్లిష్టమయంలో ప్రపంచకాంతికి విద్యారాజ్యసమితి ఏమైనా దోహదంచేయగలిగిందో లేక, దాని శక్తిమందేరి నానాభాతిసమితి ఆచరణపై నెట్లు అదృష్టమే అవుతుందో?

ఇండోనేసియాలో యుద్ధవీరముగా ఉత్తముల పరిశీలనకోసం నియమించిన ప్రత్యేక సంఘం వారు (ఆస్ట్రేలియా, ఫ్రాన్స్, బెల్జియం, అమెరికా, చైనా కన్ఫర్స్) జోగ్ జకర్రానంలో రిపబ్లికన్ ప్రభుత్వస్వతుడు సాకాట్ కి నూ, ప్రధాని పరిపుట్టినతోనూ, ఇతరమంత్రులతోనూ చర్చలు జరుపుకున్నారు. త్వరలోనే వీరు బటేపయాకు వెళ్లి ఉచ్చి అధికారాల్లోకూడా సంప్రతించి, యుద్ధవీరముగా ఉత్తముల ఉభయాలలో ఎవరు ఉల్లంఘిస్తున్నది, ఎవరు ఎంతవరకు పాటిస్తున్నది విద్యారాజ్యసమితికి నివేదించారు. ఈ విచారణ ఇలా వుండగా ఇండోనేసియా ఎడల తమవైఖరిలో ఎలాంటి మార్పు లేదనీ అవసరమైతే రిపబ్లికన్ పై యుద్ధవిజ్ఞానాన్ని జతగవచ్చునని ఉచ్చివర్సర్ జనరల్ వాన్ మూక్ అంటున్నాడు. ఉచ్చివారి వైఖరిలో మార్పు రానంతవరకు రిపబ్లికన్ ప్రతిఘటన అభివృద్ధి న్నంగా సాగుతునే వుంటుంది

దక్షిణాఫ్రీకాలో భారతీయ సత్యాగ్రహ నాయకులు దాదూ నాయుడుగార్లు

నవల

నారాయణభట్టు

శ్రీ నేరి నరసింహ శాస్త్రి

౬

సారంగధరుని మెట్టు

పూర్వకాలమున మహావదేశములో నర్మదాతీరమున మాంధాతపుర మను నొక పట్టణము కలదు. దాని నేలు రాజుపేరు రాజమహేంద్రుడు. అతని పెద్దభార్య రత్నాంగి, చిన్న భార్య చిత్రాంగి. పట్టపుడేవి పుత్రుడను సారంగధరుని జూచి చిత్రాంగి మోహించి తన కామమును తెలిపింది. సారంగధరుడు పరాజ్ఞుడై యిది కాగా కోపముతో చిత్రాంగి ముసలియైపోయి సవతికొడుకు తన్ను బలాత్కరించుటకు ప్రయత్నించెనని చెప్పి నమ్మించెను. రాజు సారంగధరుని కాలసేతులు నరుకునని కాలపుల కొట్టానెంపగా రాజుజ్జ పోయింది.

చనాథులలో నొక డను బాధ్యుని డోకా నొక దా దారిన బోవుచు అకస్మాత్ప్రాణుడైన సారంగధరుని జూచి బాలికరిగి యతడు స్టోపియారి తెలిసికొని మంత్రాచమనమీమచే నాతని గాయములు చికిత్సచేసి ప్రాణములు కాపాడెను. యిట్లు సారంగధరుడు విరక్తుడై తీరతరములలో ఉపసంపద స్వీకరించి బాధసంఘములో కనిపించెను. అతడు బాధ్యుని ప్రచారమును చూచు దేశదేశములు తిరిగి కలింగముమీదుగా కేంగి సంపలము వచ్చి గోదావరీతీరమున రాజు నాహేంద్రపురమునకు ఉత్తరభాగమున శృగాన ఒకకు సమీపముగా నున్న యొక మిట్టమీద చిచ్చిగిహారము నిర్మించుకొనెను. అత డిక్కడ వర్షాగమములో మహావీన మను తాంత్రికమాగ్గును బహుకాల ముపాసనచేసెను. చుట్టు ప్రక్కల పేదలకు భూతవైద్యము, విదచికిత్స, పసుచికిత్స, శస్త్రచికిత్స ఇత్యాదులు ఉచితముగా చేయుచు కొంతకాలమున కచ్చటనే సిద్ధి పొందెను. అతడు మహాసిద్ధు డనియు, నర్మతునియు భక్తులను, బాధ్యునిభక్తులను సిద్ధ సారంగధరుని దేహధాతుకేమములు భద్రపరచి చిన్న వైద్య మొకటి కట్టించిరి. క్రమక్రమముగా సిద్ధ సారంగధరుని గీర్తి దేశదేశల వ్యాపించెను. అతని పేరు వెప్పిననే బెంకులు పసురోగములు కాంతులను ని ప్రతీతి పుట్టినది. క్రమక్రమముగా నా వైద్యము చుట్టును గొప్ప సంఘారామ మొకటి యేర్పడెను. అనతికాలములో నచ్చట అవలోకితేశ్వర, రాఠ, మంజుశ్రీ, మొదలగు దేవతలకు చక్కని గంధకుటులు వెలసెను. అప్పటికే బాధ్యుని కుమారుడు ముగ్ధుడైన బాధాభిమాను లందరు నిట్టి సంఘారామములలో తమ శిక్షలు కేంద్రీకరించిరి. ఈ విధముగా నా సంఘారామ మెందరో భిక్షులకు భిక్షునులకు నివాసస్థాన మయ్యెను.

ఈ సంఘారామములో మహానిర్వాణ తంత్రోక్తమైన 'మహాసుఖ' మార్గమున పూజాదులు జరుగుచుండెను. మహాశంఖ మనుషేరితో ముంపుకొనల మొకటి వారు విధిగా పూజకు ముందు సంస్కరించి యుపయోగించెడివారు. అందు ప్రత్యక్షముగా మద్యముంచి అభిషేకము చేసి కలహమృతముగా భావించి భేదతాపూజలలో సుపయోగించువారు. కాని అది ఉద్ధరించినపాత్రలు విధికోటిలోనివారికే గాని సామాన్యులకు ప్రసాదించువారుకారు.

సంఘారామములో నొకవైపున విద్యాలయ మున్నది. ప్రస్తుత మచ్చట పెద్దచదువులు చదువు విద్యార్థులు లేరు కాని దానికి అనుబంధముగా ఉన్న గ్రంథాలయము మాత్రము మిక్కిలి పెద్దది.

అందులో అనేకాపూర్వగ్రంథ సంపదము కలదు.

మిగిలిన వెళ్లున్నను ఆ సంఘారామమునకు సంబంధించిన వైద్యకాల వేంగి మంపలములో నెల్ల ను లేచుమైనది. అందలి వైద్యులు బహు సమర్థులు. వారికి శస్త్ర వైద్యములో కలనేగ్గు అద్వితీయమని దేశాంతరములలో గూడ ప్రఖ్యాతి కలదు. చేతులు కాళ్ళు తెగిపోయినను మరల సత్కించగల సంధాన కరణావధులు వారికి సిద్ధ సారంగధరుడేదోచి పోయినను ప్రతీతియున్నది. దేశదేశములనుండి రోగులు వికలాంగులు చికిత్స కచ్చటికి వచ్చుచుండువారు. అందులో వైద్యమునకు ప్రతిభలము పుచ్చుకొను నాచార మచ్చట లేదు. కాని వ్యాధి చికిత్సచేయకొని పోవువారు, ఎవరి శక్త్యనుసారముగా వారు సంఘారామమునకు భనమిచ్చి పోయెడివారు. అక్కడి ప్రధాన వైద్యులను ఉపచారకులను సంఘారామములోని భిక్షులూ భిక్షునలే యెవరను ఆధనమే సంఘారామమునకు ప్రధానాచారముగా నుండెడిది. వేంగి ప్రభువులు గూడ వారి కముగానె గాక యుద్ధాద్యవనములలో విశేష ప్రవృత్తియు బంధువులకు అనుచులకు వైద్య సాహాయ్య మచ్చటనే ఎక్కడగా పొందుచుండెడి వారు. క్రీడా ప్రదర్శనములలో వైభవము మీదినుండి అపాయకరముగా క్రిందపడిన మల్లపు రాజ కుమారుని ఈ చికిత్సాశ్రయమునకే చేర్చిరి.

సంఘారామమునకు సంబంధించి భగ్యకాల మాడ ఒకటి కలదు. అక్కడ జాతి కులభేదము లేకుండ నివాసమునకును భోజనమునకును సౌతి కల్పించురు. అందుగూడ ప్రతిఫలమిగిలి పొందుట లేదు. నానా దేశాగతులయిన వర్తకులు యాత్రికులు నా భగ్యకాలయందే బసచేసి సంఘారామమునకు తమకు తోచిన బహుకృతి చేసి పోవుచుండువారు.

గోదావరి లంకలో రాజరాజేశ్వర నాటక ప్రదర్శనము జరుగు చున్న సమయలో నిక్కడ సారంగధరుని మెట్టు సంఘారామము మిక్కిలి సందడిగా నున్నది. ఆనాడు ఏకాదశియైనందున భిక్షులును భిక్షునులును భోజనము చేయక ఉపవసించి ఎవరిగుదులలో వారసుసేవలు చేయుచుండిరి. రాత్రి పదింటులైన తర్వాత ఉపసాన కాలలో సందరు సమావిష్టులయ్యెదరు. అప్పుడు సంఘారామాధిపతి యగు జేతారి విశేష పూజాక్రమము సాగించి భగ్యశ్రవణము చేయును.

ఆ రాత్రి బాము ప్రాగ్భూయిర తర్వాత వైద్యకాలలో చికిత్స పొందుచున్న మల్లపురాజ కుమారుని జూచుటకు అశ్వ వర్తకు డొకడు వచ్చెను. రోగి యుపచారాదులకు నియమితమై యక్కడ సుజాతయున్నది. ఆమె ఉపాసకి. రాజకుమారునకు బలహీనముగా నున్నదని, అతని చూచుటకు ఎవ్వరిని రానియవద్దని ప్రధాన వైద్యుడు కాశించాడని యామె యా వర్తకుని వారించెను.

“అయ్యో, నాకు అవసరమైనవనియున్నదే!”
“మీ పేరేమి?”

“చాక్రాయణ సింఘపు!”
“పాపము, వైద్యుల యాజ్ఞ యనుల్లంఘ్యమే.”

“పోనీ, వైద్యునితో చెప్పి చూచెదరా?”
సరేనని సుజాత లోపలికివెళ్లి ఆశ్చర్యపడుచు తిరిగవచ్చి దయచేయవచ్చునని మల్లపు యొద్ద కతని దీసికొని పోయెను.

చాక్రాయణ సింఘపు మల్లపుకు గౌరవ పురస్కరముగా నమస్కరించెను. మల్లపు చిరు నవ్వుతో నదిస్వీకరించి మార్పుండ సంజ్ఞ చేసెను.

“రాజపుత్రా, మీ అశ్వశిక్ష అమాఘము. ఆ అశ్వముమీద నెక్కుటే అసాధ్యము. దాని కొక దోచుమున్నది.”

మల్లపు—నీ వద్ద నెన్ని ఉత్తమాశ్వములున్నవి?

చాక్ర—ఇప్పుడు నాలుగువందలు తెచ్చితిని గాని యందులో మీ బోంట్లు చూడ లేగినవి యాభై మాత్రమే ఉన్నవి. మీరు స్వస్థుడైన వెంటనే చూచి పోవవేడెదను.”

మల్ల—“నాసోదరులతో కలసి యట్లే వచ్చెదను.”

చాక్ర—“మహారాజా, మీరు కోరినచో మూడువేల ఉత్తమాశ్వములు కోరినచో వపు గించగలము.”

మల్లపు విని యారకుండెను.

చాక్ర—“మా సింఘదేశము గజనీనుండి వచ్చిన మేచ్చనైవ్యములవల్ల అల్లకల్లోలమై పోయినది. ఆ మహమ్మదీయు డెన్ని క్రూర కార్యములు చేసినను అతడుమాత్రము అశ్వ హృదయ మెగినవాడు.”

మల్లపు, “అది నీ వెల్లెరుగుదువు?” అని వ్యగ్రుడై యడిగెను.

చాక్ర—“అతడు నా చిన్నతనములో మారెండ్రకి కోరిన భనమిచ్చి విడువేల ఉత్తమాశ్వములు విక్రయించుకొనెను.”

మల్లపు—“దేశేశకువుల కెల్లు విక్రయించి తిరి? మారెండ్రకిగారా మేచ్చుని వైవ్యముల నెదిరించి యుద్ధముచేసిరి?”

చాక్ర—వర్తకులము మేము. మాసరకుల విలువ తెలిసినవారికి విక్రయించుము, మహారాజా!

మల్లపు—“నీవు వచ్చిన తొందరపని?”

చాక్ర—“మిమ్ము దర్శనము చేయుటకే వచ్చినాను. మిమ్మును బాధించిన యశ్వమునే నత్తిబ్రాహ్మణు డొకడు తన గూయాబలమువల్ల ఎక్కినాడు, దేవా!”

మల్లపు—“ఆ? ఆ?”

చాక్ర—“అవును ప్రభూ! అంతేకాదు. ఆ గుర్రము తనదేయని, నా అశ్వశిక్షకుని చోరుడని, చెప్పి రాజభటుల కప్పించినాడు.”

మల్లపు—“చోరు డెట్లయ్యెను?”
చాక్ర—“వజ్రయగ్రెగడల బ్రాహ్మణాభిమానముతో మహారాజు వల్ల మా బోంట్లకు న్యాయము కలుగుటలేదు. ఆ అశ్వశిక్షకుని బంధించుటవల్ల మా అశ్వములు కోన్నో అప్పటి నుండి నీరు మేతవదలినవి.”

“పాపము!—నీ దేశములో సాగకు తెచ్చువా?”

“అవును, ప్రభూ! ఇక్కడమాత్రము మిమ్ము మొన్నటివరకు సాగరవర్తమే బహుళ ప్రచారములో లేదా? ఎంత ప్రజాభిమానము లేనిది ఇటువంటి వైద్యము విహారమా సంఘారామమా వృద్ధుడై యుండును? పూర్వము ప్రభువులు పుష్కలముగా దీనికి దానములు చేయువారు. శ్రీ బేటనిజయదీత్యమహారాజులు చేసిన దానములే ప్రధానమైన వని శ్రీ జేతారి నాథులు నెల విచ్చినారు.”

ఆ మాటలు విని మల్లపు తనతాత వేంగి దేశము పాలించిన పదిహేనుదినములు క్లిష్టి భాగా బిక్కినిమిమ్ము కమ్ములుమానెను.

నేను స్వస్థుడైన వెంటనే మీ యశ్వశిక్షకుని విడిపించు ప్రయత్నము చేసెదను.”

“తమకు మా అశ్వములు దప్పించి పోవలెను గూడ! అందులో సుతమా తమమైన దొకటి తమ లాయనునకు తప్పే చేర్చెదెదను, మహారాజా!”

ఇట్లుచు నతడు వంగి వంగి నమస్కరించుచు నెలపు పుచ్చుకొనెను.

అంతట కలింగవర్తకు డొకడు వచ్చి మల్లపును దప్పించి నూటాకినెత్తెను. ఆ పిమ్మట సింహాశన రక్త లిగువున వచ్చిరి. అంతలో యశ్వద్వీపు డొకడు వచ్చెను. మరియు సువర్ణద్వీప వర్తకుడును నెందరో వర్తకులు వచ్చిరి. అందరికి వైద్యు డనుమతి యిచ్చుచుండుట సూత కాశ్యర్య మయ్యెను.

ఇంతలో తారాదేవికి నిర్మించిన గంధకుటి నుండి గొంక ఘంటానాదము వివవచ్చెను. మంజుశ్రీ పూజకాలముండియు అవలోకితేశ్వర మైలేయ బోధిసత్తుని కాలలనుండియు వెంటవెంటనే వేరువేరుగా ఘంటానాదములు వివవచ్చెను. ఆ ఘంటలు విని యందగును పూజాదర్శనమునకు తీరప్రసాదస్వీకరణమునకు విహారప్రదేశమునకు బయలుదేరిరి.

మంజుశ్రీ బోధిసత్తుని పూజ, సువర్ణపుష్పములతో సువహాసవరములతో జరిగెను. వర్తకులక్కడ మంత్రపుష్పములలో నుంచిన సువర్ణ మపార వైనది. . . . .

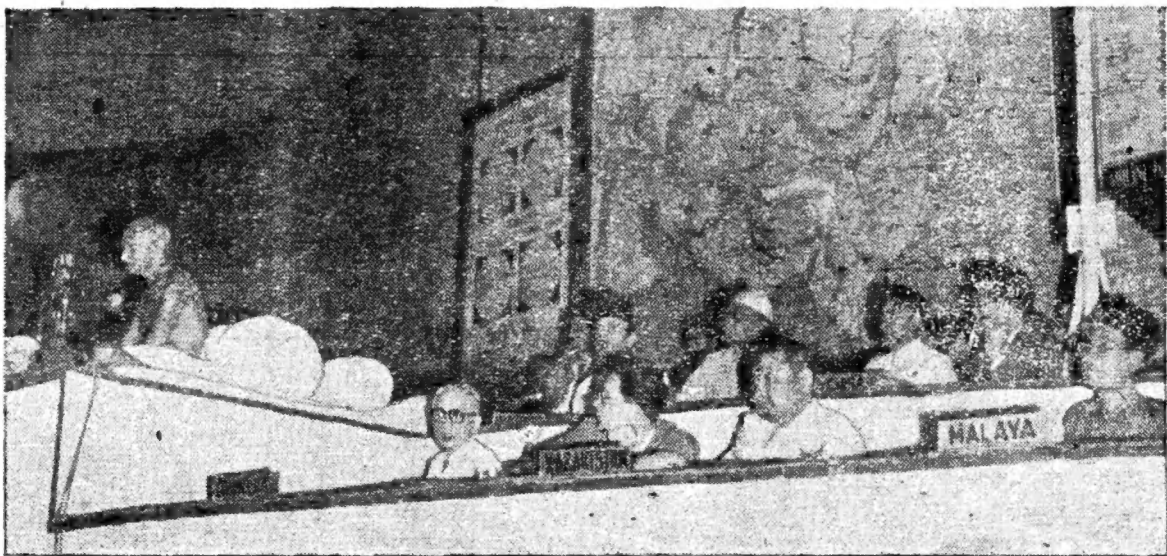
అవలోకితేశ్వర బోధిసత్తుని పూజ, స్ఫటిక స్వచ్ఛమైన పాత్రలతో స్ఫటికాక్షరమాలా జపములతో జరిగినది.

మైలేయ బోధిసత్తుని పూజ, రజతపాత్రలతో రజతమంత్రపుష్పాదికములతో జరిగిరి.

తారాదేవి పూజ, మహాశంఖముతో జేతారి స్వయముగా నిర్వర్తించెను.

నానాదేశాగతులై ఆ సంఘారామములో విడిసియున్న వర్తకు లందరు నాపూజలయొద్ద సమావిష్టులైరి. ఆవల పూజలు జరుగుచున్నంతే నేపును, తమతమ దేశముల వృత్తాంతములు, రాజుల బాబలములు, వేంగిరాజరాజు సామ

(18-వ పేజీ చూడుడు)

అఖిల ఆసియా మహాసభలో గాంధీజీ

మహాత్మాని జీవిత సూత్రములు

గాంధీమహాత్ముడు భారత తరపునుగా నెన్నబడుచున్నాడు. ఈయన కిట్టి యున్నతపదమును సమకూర్చిన జీవితసూత్రములు ఎవ్వరైనా మనము పరిశీలించవలయును.

తత్వమును, ఆహింసయు, ఆయన జీవితరథమునకు రెండు చక్రములవంటివి. పూర్వము ప్రహ్లాదుడు, బుద్ధుడు, యేసుక్రీస్తు ఈగండు సూత్రములను ప్రవచించి తమ జీవితములో ఆచరించి మాపరి. వ్యక్తులను కష్టము లెదుర్కొనినప్పుడు వానిభోధముక్రింద ప్రంగిపోక నిలువకొమ్మకొన గల సంస్కారమును సంపాదించుకొనుటకున్న ఆక్రమములను సహించుటకును. ఈ సూత్రములను వ్యక్తిగతములుగ వర్తింపజేసియుంటిరి. కాని గాంధీమహాత్ముడు వాని యుపయోగములను విస్తరింపజేసి బాతులకును, బాశీయోధ్యులకును, వర్తింపజేయుచున్నాడు. సత్య మనగా నిజము చెప్పటమే యనియు, ఆహింస యనగా భూమిపై కృత్యములు చేయకండుటమే యనియు తలంచుచున్నాడు. సత్యాహింసల పూర్వస్వరూపము తెలియకండుటచేతనే మహాత్ముని మాత్రములు కొందరికి తృప్తిని గలిగించుకొన్నవి. సత్యాహింసల నిజస్వరూపము భారతమున చక్కగ వర్తింపబడియున్నది. సత్యముయొక్క స్వరూము —

క|| సమరయు, చమము, జీర్ణీయు, సమత్వము, ప్రాయశ్చిత్తము, నవనూయా, పృథులు, సహింసాదాన.
శ్రీమహాత్మజనమానృతములు. సత్యము మూర్ఖులకు పదమాడును కలిసి సత్యముయొక్క సంపూర్ణరూపముగా చెప్పబడినది. సూర్యులను పీనిలో నొక్కటిగా కడవట చెప్పబడినది.

ఆహింసాస్వరూపము:—
ఆ|| శమము చమము లేమి జనులకుహింసనో గర్హింప గరణిగాన వివరము హింస శమచమములు హృదయములకు నెత్తు పలకడంజేత యంద్రులు యగును.
శమ మనగా బహిరింద్రియనిగ్రహము. చమము యొక్క స్వరూపము జాగ్రత్త గ్రహించవలసి.

క|| శిలంబు, మైత్రి, కరుణ, యలోలపభావము, తిత్తి తోనన, మునిలో కాలంబనమున సద్గుణ జాలము, చమంబు రూపసంపద యధిపా

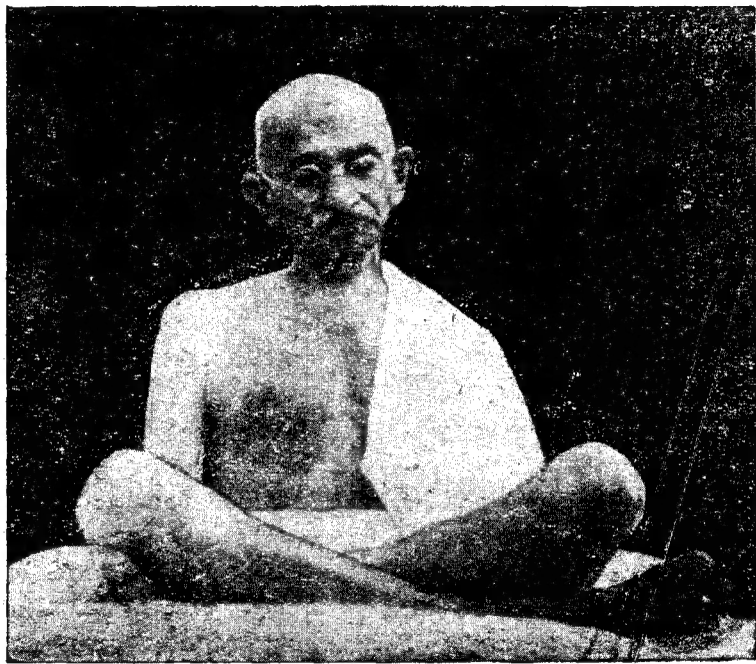
క|| చమముం గడచిన సద్గుణము లేదని విందు నాశ్రమము లన్నిటికికొఱచుంగతుడు గామును గ్రోధము లోభము మత్సరంబు దర్పము గెల్పుకో. శ్రమచమంబులు గాక:—

క|| దానము, ధర్మము, దయ, వ్యానిష్ట యనంగగ్గు సత్ప్రయత్నంబు, మానవసాధ, యహింసా నూనాకృతు లంద్రు, శ్రీతులు నూనిన పెద్దకో, చురియును.

తే|| మనసునను వాక్కునను గాయమునను హింస నడపు మాంసంబు దినుటతో నాల్గవ్యాధి, లవిహాన హింస వర్తింపజేయు, గాన కడు గీడు మాంసభక్షియను లెలవ.

సత్యాహింసల స్వరూప మెంత విస్తారమో ఎంత దురదగనామో వివరముగ చెలుపబడినది. మహాత్ముడు స్వరాజ్యసంపాదనమునకు సత్యాహింసల సాధారణముగ జేసి సత్యాగ్రహోద్యమమును నడపుచున్నాడు. శత్రుత్వసంహారమేగాని శత్రుసంహార మిందు ననికొందు. ఆత్మత్యాగము వలన శత్రుత్వదహనమైనద్రువును గావించుటలేమిది కావ్యక్రమము. ఇది సవనిధానము. హింసాయుతములైనను ధర్మయుద్ధములు నడిపవచ్చునని వాదించువారుసహితము శత్రువులే.

.. పడినం బారిన గైదువు పడినను వామనము పడిన బాధితులుభాగ్య! సాధురచనగు శత్రుని నె య్యెటల సహింసనను నోల వే సుకృతములకు హింసానామకమిరము శత్రువున కిట్టి మోదార్యము జూపవలసియున్నప్పుడు సత్యాహింసలపై యాధారపడిన సత్యాగ్రహోద్యమమున

శత్రు వాచనలోనున్న సమయమునూ మౌనముతోనే జీవించుట యెంతయు కూననిపనిగా!

సత్యాగ్రహయోధులకు శత్రువునువై నిర్భాగకార్యక్రమరూపమున చక్కని ప్రకృతిపూర్వ మేర్పరచబడినది. సత్యాహింసలసాధారణమనమన నిర్భాగకార్యక్రమముయొక్క పూర్వరూపము ఇద్దరు, అప్పుత్యతానివారమును నిశ్చయముగ శిక్షవచ్చును. సత్యాహింసల మూల్యధర్మప్రపంచ మంతటియొక్క గూలరూప మీఖాదీ, యస్పృశ్యతానివారము.

అక్రమవాంఛాసంపూర్ణమునై భారత, మాతానాథులములం గనికెట్టి తాత్పర్యమును మునిగి లేలుచున్న మానవజాతికంటెను మహాత్ముని యీ నవవిధానము అమృతనీరముగదా!

కట్టదిట్టములపై తన యుద్ధమును నడపి నదియు ఆయన మనుచులు ఎట్టి శత్రుణునకు అలవడినదియు, స్వప్నమనుచున్నది.

తన సామ్రాజ్యరక్షణమునకై బృహత్ కేళిముతో రెండు భారతసంగ్రామములు పలికిన యాంధ్రీయులు 15-8-47 తేదీన భారత స్వాతంత్ర్య ప్రకటనతోపాటు హింసాయుతయుద్ధములయొక్క నిష్ప్రయోజనత్వమును గూడ భోక్తమునకు చెల్లజేంచిరి. ఆంధ్రీయులతో పాటు భోక్తమంతయుగూడ ఆహింసావిజయమును గుర్తించి మహాత్మునికి కాంతిదారయని భోజుకల్యాణి సోదోహదమునము ననుద్వించినది. హింసాకాండమువలన భోక్తమునకు కాంతిరావని రెట్లగును గ్రహించుటకు రెండు

శ్రీ పున్న వ లక్ష్మీ నారాయణ

అబాతశత్రుత్వము. —, అమృతమృత్తి డిల్లు తన్నిచ్చించిన సిద్ధాంతముల ననుసరించి ఉద్ధమును నొక్కరాయన నడిపి తనజీవితములోనే గమ్యస్థానము చేరగలిగినాడు. మాతాతాములలో ఎలిమిషితవతారములు శత్రుసంహారమును గావించుటకు సంకోచింపలేదు. విస్తామయ్యతో నైనను శత్రువును సంహరించుట వోనమున భగవద్దీక్ష తలంపదు. శత్రుత్వమే చవికొనదు భావమును అబాతశత్రువును విరుదు వహించిన ధన్యుడు మొట్టమొదట భోక్తమునకు చెల్లించెను. కాని ఆయన భూరంగగ్రామము గావించి శత్రునాశనమును చేయకలేవనిగాదు.

న|| పగయడగించు తెంతయును భంబు లెక్క యడంపనే పగం పగ మొన్న మార్కొనక శత్రుకయండుగ వచ్చునే కడువ దెగమొదలెత్తివోవ మగ దీక్షగ గల్గిన క్రాత్యమొంతునే మిగలి వలంచినవ జగవు మేలిమిలేదుగ్రువంబు కళివా.

అని శత్రుత్వము నిరసించిన యధిష్ఠితులతో భారతయుద్ధము చేయకలేవనికాదు. ధర్మరాజుయొక్క యాదర్శముల నాచరించు యంచుంచి విజయము గాంచినవా భోక్తకుడు. ఈ అశోక చక్రవర్తియొక్క ధర్మచక్రమే మన బంధాపై చిహ్నమై వున్నది.

ఎడతెగక 25 సంవత్సరములు సత్యాగ్రహోద్యమము నిడినను, ఎట్టి భారతద్రువునీటిం బండ్ల ప్రభుత్వ మవలంబించినా, చక్క ఆంధ్రీయుడైనను చంపబడకండుటనుబట్టి మహాత్ము డెట్టి

హింసాయుతమహాసంగ్రామము లనవలెనని హింసాసద్గుణయొక్క నిరర్థకత్వమును భోక్తమంతయు గ్రహించినవా జిన్నాసాహెబుగారికి మాత్ర మొకటింపు చాలెదు. సాకాశీదరంతములకు వీహా రిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమును, పశ్చిమ పంజాబు దురంతములకు తూర్పుపం జాబు యొక్క ప్రతిఘటనలను జరిగినగాని మహాత్ముని యాదర్శములు సాహెబుగారికి నచ్చలేదు. ఇచ్చును మహాత్ముడియులెల్లగును మహాత్మునకు జోహారులొనరుచున్నాను.

అభయము

గాంధీమహాత్మునికి పూర్వ మవలించిన సత్యాగ్రహోద్యమ ప్రవృత్తులలో ముఖ్యము, సోద్ర

టిను, శత్రును, ప్రహ్లాదుడు, బుద్ధుడు నని కృతమ్యము. సోద్రము సహించునియందు పూర్వ విశ్వాసము గల ధైర్యము. జీవము మహాభక్తక విరహిత్వము గాము సేవయొనర్చిన జనులే సోద్రమనము గ్రహింపలేక వధిగావించి ఆవధలే వారి కృతులందేని పరివర్తమునొందజేసెది. ఇట్టి మహానుభావులను వారిల్లు వంగగలిగి? ఎందుకు వారికి శత్రువు లుండెరి? ఆ సత్రువు వారికి రహించింపదగినది. ఆంధ్రీగ్రాంతముల కులకంఠ పీరియందు కొంత శత్రు యున్నది. ఎవరి జీవితము ఎల్లరకము సుఖప్రదమై ఎల్లజీవులకు సభిమునునిచ్చునో అనియే పూర్వమునందలి జీవితము ఆంధ్రీగ్రాంతమును ఈవరికకు తెలియనవును ప్రవక్తల జీవితములు నిలువాలిచ్చు. శత్రువును మాంసభక్ష్యులే. కోపాట్లును సంపట్లతో ఎన్ని జీవంతువులు గావించబడినవో సత్యశ్రము. భయపురుషులు భక్షించివధించువులననే నిలవనగలము నందరి. ప్రహ్లాదుడు పరమభగవతుడు. ఆయన అంత్యనిశ్చయముగూర్చిగాని, మాంసభోజి కాగాని మనకు చెప్పవచ్చునని “తనయంబు నిగి ధూతములందు నొకసంగి నునుగిరిత్యయి” జగముచాటిచి భగవద్రుము శిష్యునిచ్చుది. ముగ్గు జీవతానంద్యునిగావించును అక్రమమునకు చాటి వాడు. ఆహింసానిగ్రాంతమును తన జీవితముల పూర్వముగ నాచరించినవాడు. ముగ్గుని భర్తయు మొదట వివాహానంతరమైన లేవదట్టుడు ముగ్గుడు ఒక భర్తృత్వమొనమున తపస్సుచేసికొనుచుం నగా, భర్తృత్వముచేయింటి ముగ్గునై నొక బంబు దొరలంపాడు. ఆ సత్యాగ్రహోద్యమోద్యమ కళయందగి నై నవాడు భారతమున చూచి రావని యెప్పు నాడు.

క. భూరముల కలంబు వరనిశి, భూరముల కలంబును నలంబు. భూరముల! భూరముల కలంబు మిచ్చిన పూదాత్మ్యుడే కళ మిచ్చును. భూరములెల్ల ఆని భారతము శిష్యునిచ్చుది. యేమి అభిప్రాయము శిష్యునిచ్చాడు. నయ్యలను మామెంచినాడు. లెలుకమీద తెక్కించినప్పటి శిష్యునిచ్చునైయు సేమించగల్గినా సోద్రమునకు ముగ్గులుపట్టుపే ఆయన నులకిం కొంపొయ్యింది. కాని ముగ్గుడు దెవనిచ్చి కాకపోయినను ఆయనజీవితము విశ్వమానవ మలో పరివర్తమునొందించిన కర్మయోగి శిష్యుడు లేతగాకపోగా కఠినపాక్కులు గూడ మాట్లాడిమెదగుడు. భర్తృభూతముల కథయమిచ్చు భర్తృభూతములననే అభయమును పొందినాడు.

పహాత్ముడు సహించునియందు పూర్వ విశ్వాసము గల భక్తిపరు: జ్ఞాని, కర్మయోగి. ఈయనందు సుపూర్ణమానవత్వము ఫలించి, అబాతశత్రువును, అభయంకరుడును, అన్ని దెప్పవచ్చును. మొదటి శోభలలో బ్రటిషుపార్లమెంటునకు శత్రువుగ భావించబడిన మహాత్మునకు, చివరకు బ్రటిషుపార్లమెంటు భారతభూ విభాగయని, కాంతిదారయని భోజుకల్యాణి నది. గాంధీమహాత్ముడు తమ మతమునకు శత్రు పనిభావించిన మహాత్ముడియు లిప్పుడు కాంతిదారయని పొగడుచున్నారె. మహాత్ముడు పూర్ణావతారము. ఆయన ఆదర్శమానవుడూ భావిమనవాలి. మాయనబెట్టిన వరవడిని చూచి తనను తీర్చిదిద్దకొనవలసియున్నది.

సుధజేమల్లు

313, ఎస్.ప్లస్.నెడ్ మద్రాసు.

ఆహార ధాన్యాల ధరల హెచ్చింపరాదు

[illegible]

ధాన్యందర హెచ్చితే జనబాహుళ్యము విపరీతమైన
అవస్థల నెదుర్కోవలసి వస్తుంది

“యథార్థాది”

కూలీలకు, రోజు రెట్లు, వ్యవసాయవిషయములు, ఎగువులు, తదితర జీవితావసరవస్తువులు... బీటికి 4 లేక 5 రెట్లు, యిష్టము వ్యవసాయదారు చెల్లించవలసివచ్చింది. తన ఉత్పత్తికి గెతు యిష్టము పొందగలగుతున్న ధర యుద్ధాత్మక ర్వపుధర (ఆంటే 1939 కి పూర్వం ధరకన్నా) కన్నా కెట్టింపునూత్రమే. అందుచేత, ఆహార ధాన్యాల ధరకూడా యిలా వూలుగు విషయం పెరగాలని వ్యవసాయదారులు కోరుతున్నారు. వీరి కోరికప్రకారమే ఆహారధాన్యాల ధర నాలుగు రెట్లు పెంచబడింది అనుకొని యీ హెచ్చుధరల ఫలితంగా యావత్తు ప్రజా వాహుశ్యంయొక్క పరిస్థితి యిలా ఉంటుందో పరిశీలిద్దాం. జెనుల్ ఉత్పత్తిదారులకన్నా, ఉత్పత్తి వినిమయదారుల సంఖ్య చాలా అధికంగా ఉన్నది. నాకు ఖచ్చితంగా తెలియదు గాని, మొత్తంమీద జనాభాలో, ఉత్పత్తి దారులు నూటికి 8 మంది, వినిమయదారులు నూటికి 92 మంది ఉన్నారని అంటారు. ధరల హెచ్చింపు మూలంగా యేర్పడే ఫలితాలు, యీ 92 మందికి సమానంగా ఉండవు. కిరీలో చాలామంది వ్యవసాయకూలీలు, నేద్యగాళ్లు. వీరి కృషికి లభించే మూల్యం ధాన్యరూపంలోనే చెల్లించబడుతోంది కాని, కిరీవిషయం మినహాయించి చూస్తే, మొత్తంమీద జనసామాన్యం, ధరల హెచ్చింపు మూలంగా విపరీతమైన అవస్థల నెదుర్కోవలసి వస్తుందని మనకు తెలుస్తుంది. ఈ ఆర్థికస్థితిగతులను గానంగా యిటీవలి మన ఆవస్థలకూడె యీవిషయాన్ని మనకు స్పష్టమవుతున్నా ఉంది. జీవనవ్యయ ప్రమాణంలో యెప్పుడు పెరుగుదల వచ్చినా, పారిశ్రామికులు అధికవేతనాలను కోరడం, వాటిని పొందడం జరిగింది. కార్మికుల కూలీపెరగడంతో, ధరల మట్టం గూడా పెరుగుతుంది. కూలీ ప్రమాణానికి ధరల మట్టానికి ఉన్న యీ సంబంధం, కూలీమొత్తం పెరగడంతో, ధరలసాయి పెరగడం యిది అనాదికాలంగా వచ్చే సాధారణ ఆర్థికసూత్రం. ప్రభుత్వం తన ఉద్యోగిగనులకు రూపాయలు కరువుభత్యం మంజూరుచేయగానే, మద్రాసులోని హోటలు యజమానులు, నెలవారీ భోజనంకెల్లమ, రూ. 5 లకు పెంచారు. ఉద్యోగిగనుల కరువుభత్యం ఇంకా పెరిగినచెట్లనే, నెలవారీ భోజనంపెట్టే పద్ధతికి హోటల్ యజమానులు స్పష్టమవుతుంది. కాఫీచూల్లలో మాదిరి యేమటా కాలూల నయ్యచెల్లించి భోజనంచేసే యేర్పాటు అమలులోకి తెచ్చారు. ఇలాగే ధరలవిషయాన్ని కూలంకషంగా శ్రద్ధగా పరిశీలించేటట్లయితే, ప్రజల వేతనాల్లోనూ, కూలీప్రమాణంలోనూ పెరుగుదల వచ్చినప్పుడల్లా, అనేకవస్తువుల ధరలు పెరగడం సంభవించిందని తెలుస్తుంది. అందుచేత ధాన్యపుధర హెచ్చించడం సంభవితే, వేతనము, కూలీప్రమాణం పెరగడం యితర జీవితావసరవస్తువుల ధరల అధిక వినిమయం ఉన్నవిగలగలగల... ఈ విషయాలను ఉత్పత్తిదారులకు తెలియజేయవలసివస్తుంది. కూలీలకు పెరగడం మూలంగా, తనధాన్య విషయమపు ధర లభించినా ఉత్పత్తిదారు యేర్పడ ప్రమాణాన్ని పొందలేడు. ఇప్పుడు కన్నా యెక్కువకూలీలభించడంతో, కార్మికులకు అంతగా కష్టించి కృషిచేయనిచ్చగించుట. ఇప్పుటికన్నా ఎక్కువ రోజులు పని మానకొని బ్రతాంతో తిరుగుతారు. ఈ విధంగా కార్మికులు పనిని గైకొని భోజనం కోరడంతో, తనవిషయం గానంగా తెలియజేయబడి యి బృందం కూడా, యీ 2 మామలాకు ఉత్పత్తిదారుల పోలేదు. ముఖ్యంగా వ్యవసాయవిషయంలో, తిరుగుబాటు పని జరగక యిలా విలంబన సంభవించే కలిగే

సమం, వరిశ్రమలకు కలిగేసమస్యనికన్నా చాలా
వాచ్చుగా ఉంటుంది. వివరీతంగా ధాన్యంనిలవ
చెనుకొన్న ఉత్పత్తిదారులుగూడా, ఆధికమైన
కూల్చిప్రమాణం, కూల్చిపనికిరాకపోవడం, వీటి
మూలంగా తమ ధాన్యానికి వాచ్చుధర లభిం
చినా ప్రయోజనకాన్యమనే సంగతి గ్రహించ
గలరులేదు.

మన రాష్ట్రంలో మనిషి 1 కి సగటున 4.91 ఎకరాల భూమి ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. ఈ నాల్గు ఎకరాలలో పండేపంట వ్యవసాయదారు కుటుంబపోషణకుగాని, ధాన్యరూపకణా కూలికి కొలవడానికి సరిపోదనే సంగతి స్పష్టమే. అందుచేత మామూల వ్యవసాయదారునికి, అమ్మదానికి ఒక్కగింజ గూడా ఉండదు. గనుక, ధరల హెచ్చింపుఫలితంగా రైతుసామాన్యానికి ఒరిగే డేమా లేదు. కొంచెం జాగ్రత్తగా అంచనావేసి చూసినట్లయితే, స్కార్లలో 15 ఎకరాల మాగాణి భూమిగల కుటుంబానికి, పోషణకుపోనూ, అమ్మదానికి 50 లేక 60 బస్తాలుమాత్రం మిగులుతాయని, 10 ఎకరాల మాగాణిభూమి ఉన్న కుటుంబానికి, అమ్మెందుకు యేకొద్దో మిగలడం, లేక అగలు మిగలకపోవడం జరుగుతుందని విచిత్రమౌతుంది. దీన్నిబట్టి మాస్తే, సామాన్యరైతు లేక కొంచెం స్థితిగల రైతు ప్రయోజనాన్నాశించి గాను ధాన్యంధర హెచ్చించాలని ఆందోళన జరిగేది; విక్రయానికి తగినంత విపరీతమైన ధాన్యం నిలువఉండే, భౌగ్యవంతులైన మిరాసిదార్లు యింకా బానుపడే నిమిత్తమే, యీ “ధాన్యం ధర హెచ్చాలి” అనే నినాదము బయలుదేరింది. 1940-41 సంవత్సరంలో రాష్ట్రములో ఉన్న మొత్తం 65099 లక్షల పట్టాదార్లలో, 62076 వందల పట్టాదార్లు 30 రూపాయల కన్న తక్కువ భూమి పన్నీ చెల్లించారు. కాబట్టి దీన్నిబట్టి మాస్తే, ఆహారధాన్యాల ధర హెచ్చింపు మూలంగా లాభం పొందే డివరో స్పష్టమౌతుంది.

మనదేశంలోలో కృష్ణసాయం అంటే లాభసాటియైన పరిశ్రమగాదు. ఇందుకు కారణం చిన్న చిన్న ముక్కలుగా పొలాలు నేద్యం గావడమే. ధనానారకత సాగింపబడే వృత్తి గాదు. జీవనోపాధికి అనుగుంపబడే మార్గం : ఇది ఒక రకమైన జీవన పద్ధతి. ధరలు మెచ్చించినంత మాత్రన కృష్ణసాయం లాభసాటియైన వృత్తి కావాలదు. భూమిపొడ యిప్పుడున్న పత్తిశిలగ్గిం చూలి. అప్పుడు భూమిసేద్యానికి అంటేపెట్టుకొని ఉన్న అవసరపు బనాభారకు లాభకరమైన పృథ్వులను కల్పించాలి. పరిశ్రమలను వికేంద్రీకరణచేసి వాటిని సమరమైన వాటిగా చేస్తూ, వీరందరికీ తగిన పని కల్పించాలి. అప్పుడే సాగయ్యే భూమి విస్తీర్ణం బాగా పెరగడానికి అవకాశముంది. ఆధునిక యంత్ర పరికరాల ద్వారా కృష్ణసాయ కూలీ నిమిత్తం అయ్యే వ్యయాన్ని తగ్గించడానికి విచారించి. ఇది సాధ్యంకావడానికి దీరకాలం

పడుతుంది కాని, యీ సమస్య యీ మార్గము ద్వారానే పరిష్కృతం కావాల్సిఉంది తీర్మానం పరిష్కారమార్గం: ఉన్న హాలాత్తు బాగా నాను చేసి, ఉత్పత్తి సధికంచేయడం, ఉత్పత్తి కం గ్రూపు ధరలను వర్ధింప జేయడం.

జనాను, స్వేయిన్. ఇట్టిదేశాలు, వస్తుతః
తమ భూమి చాలా బీదదే అయినప్పటికి, యా
ఇంకెన్.సిన్ వ్యవసాయపద్ధతి (ఉన్న పొలంలో
యిబ్బడి ముబ్బడిగా పంటలు పండించుట) కల్లు
ఆభూమిలో మామూలుగా పండివంటును 4, 5
రెట్లు ఎక్కువ పండించుటనుకున్నాయి

ఉత్పత్తిని ఆధారంచేయడం, ఎరువులు వినియోగించడం, పరిశ్రామాల, వాటిని కాపాడే యంత్రాలు, భూమి, వేయడం, విడిచివేసే ఆధారాలు, కాపాడే ఉత్పత్తి ప్రణాళిక కేంద్రీకృతం గావాలి.

“ఈ అధికాహారోత్పత్తి, ప్రచారం” అయ్యడు.
గ్రామములను తప్పుడుదారిలో పెట్టింది. దొరికిన
ధూమంతా క్రొత్తగా సాగుక్రిందకు తీసుకు
చ్చి క్రొత్తధూమాలకు నీటిని సమైక్య చేయడం మూ
లంగా మూలంగా సాగుయ్యే ధూమాల పంట
బాగా తగిపోయింది. ఈ క్రొత్తధూమాల మా
గానిపంటకు ఉపయోగ్యం కాకపోయినా, మా
గానిపంటకే వాటిని సాగుచేయడంమూలంగా,
సహజంగా వాటి ఉత్పత్తి తగిలిపోయింది అందు
చేత అటురైతులకుగాని, యిటు దేశానిగాని
యేవిధమైన ప్రయోజనం కలగలేదు. భారత
దేశంలో సాంకేతికమార్గాల్లో వ్యవసాయాభివృద్ధి
చేయడానికన్న అవకాశాలను సూచిస్తూ
బరన్న తయారుచేసిన నివేదికలో, గెరిల్లా
మాగానిపాలాలలో పంట నానాటికి తగిలి
పోతున్నదని తెలియజేశాడు.

యొద్దానికి పూర్వం ప్రపంచంలో వివిధ దేశా
లలో మాగాణి పోషకములలో పరిపంతు యోగ్యంగా
తరిగిపోతున్నది యీ దిగువ పట్టికః మూలంగా
తెలుసుంది.

ఈ సూచించిన సంఖ్యలనుబట్టి మన ప్రభు
త్వానుగూడా పాతాన్ని సేర్పట్టిన, యిప్పుడు
సాగుక్రిందను భూమినుండి అధిక ఉప్పు
లభించేయేర్పాట్లు చేయడం ఉత్తమం. అంతేగా
గ్రామస్థులకు పచ్చిక బీళ్ళుగా ఉపయోగపడే
భూములను క్రొత్తగా సాగుక్రిందకు తెచ్చి వాటకు
మాగాణి పొలాలుగా మార్చడం తగదు. ఎర్రపు
లను, భూమిని సారవంతంచేసే తదితర పదార్థా
లను రైతులకు సరఫరాచేసి, రైతులకు రోగ నిరోధ
సహాయపడుతూ అధికాహారోత్పత్తికి ప్రభుత్వ
తోడ్పడాలి.

రైతుల కిచ్చే సహాయం ప్రవర్తనాపక్షాత్తిగావించా, ఎకవులరూపేణా చేయాలి. వ్యవసాయ పనిముట్లగులును, జీవితావసర ఉస్తువుల (యూ డేవలీ) ఉత్పత్తిచేయించి, విదేశాలనుండి దిగుమతిచేయించి) భరిలను ప్రభుత్వం కంట్లోలు చేయాలి. దేశీ వ్యాప్తం కా, కెడ్డపరచుడు మొదలుకొని చిన్నపరచుకేవలకూ వస్తువులభరిలను వివరీతంగా తమ యిష్టమొచ్చినట్లు కెంచడానికి స్వేచ్ఛెనీస్తూ, కొన్ని వస్తువులభరిలపై కంట్లోలు ఎత్తేవేయించి చాలా గొప్ప తీర్పుంది. ప్రభుత్వంలో, కలెక్టోరీలు అనులలో ఉన్న రోజులలోగూడ, వత్తులు పెద్ద పులకుడి

720-వ పేజీ చూడము

(20-వ పేజీ చూడవలదు)

దేశం/పేరు	వ ట్టి క *					
	సగటు	సగటు	సగటు	సగటు	సగటు	సగటు
	1909-18	1925-27	1931-32	1933-37	1937-38	1938-39
	1930-31	1935-36				
	పాపాలు	పాపాలు	పాపాలు	పాపాలు	పాపాలు	పాపాలు
(1) ఇండియా	982	851	829	861	825	728
(2) బర్మా	—	887	845	833	813	859
(3) ఇండో-చైనా	928	651	637	—	—	—
(4) సయూం	—	1017	921	863	829	949
(5) ఆఫ్రికా	1000	1333	1413	1505	1471	1449
(6) ఐర్లండ్	1952	2797	2933	2939	3258	2903
(7) స్పెయిన్	2939	3749	—	—	—	—
(8) ఈజిప్టు	2119	1845	1799	2083	2001	1453
(9) బలూసు	1827	2124	2053	2339	2305	2276

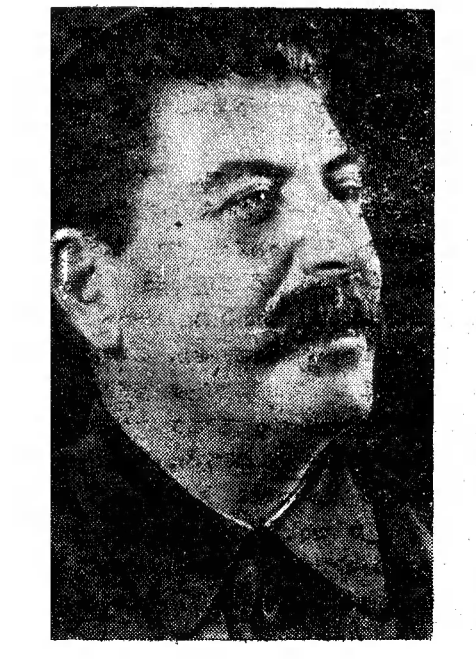
సమిష్టి రాజ్య సమితి స్థితి గతులు

సమిష్టి రాజ్య సమితి సాంకేతిక సమావేశం కోసం, ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి రాజకీయజ్ఞులూ, మంత్రాంగవేత్తలూ అంతా మ్యూనుస్టర్ చేరుకున్నారు. ఈ సమావేశపు ప్రతిఫలమింటే ప్రపంచభవిష్యత్తు చాలామటుకు ఆశాభరితం అంది. ప్రస్తుత అంతర్జాతీయ పరిస్థితుల కారణంగా సమిష్టి రాజ్య సమితి, అగ్రరాజ్యంగా రత్నం కొన్ని అవసర సర్దుబాటు చేసుకోవలసి ఉంది కాని ఈ నిర్ణయాలు చేసుకొని అవసరాలతో పెట్టుకోగలగ్గి ప్రస్తుతం సమిష్టి రాజ్య సమితి లేదేమో నినిసిపోంది. తత్ఫలంగా, పశ్చాత్తాప దుస్థితులు ఇంకా దీర్ఘమైపోవలసి ఉన్నాయి.

సమిష్టి రాజ్య సమితి రెవల్యూషనరీ రాజ్య వికేతాను బలీ అయిపోతోంది. సమిష్టి రాజ్య సమితి అన్నా, లేక ఖాళీ అంతర్జాతీయ మూల్య (League of Nations) అన్నా. ఇట్లాంటి సర్వప్రపంచంలోని స్వతంత్ర రాజ్య సమాఖ్య లేదేనాకూడా, ఏ ఒక్కటో, లేక పెక్కుమంది సభ్యులుగా ఉన్న మహాబల రాజ్యాలు, "ఆందరినీ భయం ప్రత్యేక, సామిక ప్రతిష్టలు, భద్రతాభిలాషాకూడా, ఇతరుల దురాక్రమణ పాలుకాకుండా కాపాడాలని" సంకల్పమా, శక్తికూడా కలిగి ఉంటే పూనుకోగలగ్గింది మీదనే నిలవగలిగి ఉంటాయి. జినివా, వీనలో, గ్రేటు బ్రిటన్, ఫ్రాన్సులు, ప్రభువు ప్రపంచ యుద్ధానంతరం విరోధి రాజ్యాల బలాబలాలు తూకం చెదిరిపోనీకుండా, సర్వస్థితిని సర్దుబాటు చేయడానికి యావత్ ప్రపంచ ప్రజలు, వీనలో ఆధిపత్యం చెల్లించుకొన్నాయి. ఎప్పుడైతే ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సులు ఈ పృథ్వీలో తగినంత ఇచ్చి ఉంచకొ, తగినంత సామర్థ్యంతోకా ప్రపంచినాయో, అప్పుడు, జర్మనీ, జపాన్, ఇటలీలు, ఒకటొకటే, అంతర్జాతీయ సమాఖ్యలో నుంచి తప్పుకొని, తమ పరరాజ్యాక్రమణ జీవితాలు ప్రారంభించాయి. ఆ ప్రారంభాలే, ద్వితీయ ప్రపంచసంగ్రామంగా పరిణమించి, వారి ఓటమికి దారితీశాయి.

మొదట, సమిష్టి రాజ్య సమితికూడా ఐదు రాజ్యాల స్నేహం, అసలు తొక్కుకు, అగ్రరాజ్యాలు-అమెరికా, రష్యా, యుగ్లాండు, - యూ మూడిటి సమిష్టి స్నేహబంధ ప్రాతిపదికమీదే ములుదేరింది. ఈ స్నేహం, అంటే-ఒకరొకరి, గౌరవసానాలు. కాపాడుకొంటామని మనసా-అప్పుకోటం. ఎందుకంటే ఏ ఒక్కరి గౌరవ స్థానంలో మార్పువచ్చినా, ఇతర రెండిటి సత్వ ప్రతిష్టకు దెబ్బతగిలి సమిష్టిమైతీ విచ్ఛిన్నం కావచ్చును.

సమిష్టి రాజ్య సమితి నిబంధనలలో వీటో అధికారం ప్రవేశపెట్టుకోటంలో, అగ్రరాజ్యాల వారు ఏకతాకిని సమస్తాననే ఆకాంక్ష అంతర్లీనంగా కనబడుతుంది. సమిష్టి రాజ్య సమితి, సమగ్రంగా పనిచేయగలగ్గంటే అగ్రరాజ్యాలు మూడు విశ్వసరస్థిని సవనాలని నిత్యం జ్ఞప్తికి తెచ్చేందుకే, వీటో అధికారానికి స్థాన మిచ్చు

"వీటో అధికారం రద్దు చేయటమంటే నేనలా సమిష్టి రాజ్య సమితి చట్టాలను సంస్కరించుకోవ్వంతలోచాలదు. ప్రపంచ సమస్యలమీద రష్యాకు, తక్కిన ప్రపంచానికి సామరస్యం కుదిరి, రష్యా, అమెరికాలు స్వయంవిస్తృతవిధానాలు, నిరంకుశ అధికార పద్ధతులూ మాని ఏక ప్రపంచ ప్రభుత్వాధికారానికి సిద్ధపడితేనే తప్ప, సమిష్టి రాజ్య సమితి సార్థకం కాలేదు"

లూ యీ పి షర్

కొన్నాడు. ఈమట్టి అధికారం - వాసుకండా ఉండాలన్న ఉద్దేశంతో, వీటో అధికారానికి నాన్ ప్రాన్సిప్లో ప్రణాళికలో, తా బిచ్చాడు. ఎందుకంటే, వీటో అధికారం వాడుక అంటే, అగ్రరాజ్యాలలో ఆధిప్తాయభేదం కల్గినదన్న మాట. ఇక ఈమట్టి జరిగినట్లు ఏ ఒక్క అగ్ర రాజ్యమో చూడదేవాడుతూ వచ్చిందంటే, ఇక సమిష్టి రాజ్య సమితి చీలిపోయి, అసలుకే మోసం రాగలసితిలో ఉందన్నమాట.

సమిష్టి భద్రతాసంఘంలో, సోవియట్ ఓటా తరుచువటం, ఏదో ప్రత్యేకతతత్వంతో ఆని అనేందుకుగాని, అట్లా తోనేనేందుకుగాని వీలు లేదు. ఏదో అంతర్వైరుధ్యాలవల్ల కొరియాను, రష్యా అమెరికాలు పంచుకోవలసి వచ్చిందో, ఆస్ట్రీయా జర్మనీలను, రష్యాతోపాటు తక్కిన మూడు పాశ్చాత్య రాజ్యాలు పంచుకోవలసి వచ్చిందో, బాల్కన్లలో రెండు శత్రుకూటాలు ఏర్పడవలసి వచ్చిందో, యూరప్, రెండు బాతి మాటలుగా, (మార్చ్ ప్రణాళికలో కనిపిస్తే కలవ వీలులేనీ) విభక్తమై పోవలసివచ్చిందో, ఆ, యూ, అంతర్వైరుధ్యాలనే, ఈవీటోలు బహిరంగంగా ప్రతిఫలిస్తున్నాయి.

సోవియట్ నిరంకుశత్వాన్ని సమిష్టి రాజ్య సమితి ఆరికట్టుకుండా, రష్యాను, వీటో అధికారం కాపాడుకుంటామంటే, మార్చ్ పీఠముల విస్తరణ సరికట్టుకంటే, సమిష్టి రాజ్య సమితి ప్రమేయం పెట్టుకోకుండా ప్రవర్తించవలసి

ఉంటుంది. గ్రీసు, టర్కీలలో అమెరికన్ ప్రభుత్వం ఈ పనే చేసింది. గ్రీసు టర్కీలకు రష్యా నెరుక్కొగల సాయం ఏదైనా చేస్తామని సమిష్టి రాజ్య సమితి ప్రయత్నించి ఉంటే, రష్యా వీటో అధికారాన్ని సమితిలో ఉపయోగించి ఉండేది, అనేందుకు, సామాన్యతర్కజ్ఞానం చాలును. కాక నిరూపణలు కావాలని యాసినా, బాల్కన్ రాష్ట్రాలకు సమితి విచారణసంఘాన్ని పంపటమను రష్యావీటో అధికారం ఉపయోగించి ఆపేసిందన్న విషయమే చాలును. ఇప్పుడు ఇరాన్, రష్యా దెదిరింపులకు భయపడక, మార్చ్ కు పెట్టెలు పోకారాలు ప్రత్యేకంగా ఇయ్యకుండా ఉండేందుకు, అమెరికా ప్రభుత్వం ప్రోత్సహమిస్తుంది. ఇరానియన్ సమస్య నోకసారి, సమిష్టి రాజ్య సమితి "పరిష్కరించింది." కాని ఈ సమస్య ఇంకా అట్లాగే మువకు మిగిలే ఉంది. మ్యూస్సోలినీ ప్రవేశించాలని రష్యాపన్నాగాలు పన్నినన్నాటూ, ఈ సమస్య ఇట్లా ఉండవలసిందే. సమిష్టి రాజ్య సమితిలో ఇరాన్ సమస్య లేవలను శుభాయే ఆవుతుంది

వోల్ విక్కులను మీకే విరుద్ధంగా మీరు వోల్ చేయవలసిందని అడగటమోతుంది.

అగ్రరాజ్యాలలో ఏ ఒక్కటో, ఇప్పుడున్న అగ్రరాజ్యాల బలముత్థావలను పృచ్ఛిస్తూ ఎదురు విరుగుతున్నంతకాలం, అగ్రరాజ్యాలు అమర్చిన మైత్రీ అనేది మనకులస్యంకాదు. ఈనా జేర్చుకున్న రెండు రాజ్య ప్రపంచాలూ, పూర్వమైన సమిష్టి రాజ్య సమితి. రెండూకూడా ఒక సారి పోగవు.

ఆర్థిక అవసరాలదృష్ట్యానూ, శాస్త్రవిజ్ఞాన పరంగానూ, ప్రపంచం ఏకముఖంగా ఉండే కూడా, రాజకీయంగానూ రెండుగుండాలుగా విభక్తమైపోతోంది.

ఇట్లా ప్రపంచం రెండుగా విభక్తమై యుంటే, సమిష్టి రాజ్య సమితి అంటూ, యథార్థమైన సంస్థ ఉండటానికి ఆస్కార మెక్కడఉంది?

అందుచేత, వీటో అధికారం తీసేయాలంటే కేవలం సమిష్టి రాజ్య ప్రణాళికలో సవరణలు చేస్తే చాలదు. అసలు ముందర, సమితి నిబంధనా విధి ప్రకారమే, వీటో లీసేగ్నామనే తీర్మానాన్నీ, సోవియట్ ప్రభుత్వము, వీటో చేయవచ్చునని తేటతెల్లంగా కనబడుతుంది. అసలా విషయం అట్లే ఉంచినా, వీటో అధికారాన్ని, సదుపయోగాని కై లేసేం, దురుపయోగాని కై లేసేం, రష్యా భద్రతాసంఘంలో తరుచు ఉపయోగిస్తుందంటే, సమిష్టి రాజ్య సంఘం అనే ద్రుమల పైపూతక్రింద, ప్రపంచం రెండుగా విడిపోయి దాగిఉందనే విషయానికి, బాహ్యచిహ్నమని తెలుస్తూంది. ప్రపంచవికృతత ఉంటే, వీటో అధికారానికి ప్రాముఖ్యంలేకుండా ఉండేది. అట్లాంటి వికృత ప్రపంచంలో లేదుకాబట్టి, మరెన్నో యితరవిషయాలు సంభవించి, జపాన్, చైనా, కొరియా, ఇరాన్, టర్కీ, గ్రీసు, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా-అణుశక్తి, ఆర్థిక సాయ-భవిష్యత్తులో వ్యక్తిసాక్ష్యత్యము, ఇత్యాది అనేక విషయసమస్యలమీద, రష్యాకు తక్కిన ప్రపంచానికి సామరస్యం కుదిరి, రష్యా అమెరికాలు, రాజ్యరిక్షరణ, నిరంకుశపాలనాభి భావాలను వదిలేసుకొని, యథార్థమైన అంతర్జాతీయతకు ప్రపంచ వికృత ప్రభుత్వానికి, తల ఒడ్డి... ఇన్ని విషయాలు జరిగితేతప్ప, ఒక్క వీటో అధికారం తొలగించినంతమాత్రాన ప్రపంచ వికృత సంభవముకాదు.

వీటో అధికారం తొలగించాలని నాదించే వాళ్ళలో, తమ నెదుర్కొంటూన్న ఈ అంత రాధాలన్నీ సుస్పష్టంగా గ్రహించినవారు చాలా

తక్కువ. నిరసికత్వం అంతర్జాతీయ సమితిలో పాల్గొనబోతూన్న సభ్యుల మనస్సులలో ముఖ్యంగా ఈ సమస్య ఎక్కువగా మెదులుతూ, ఉండిఉంటుంది.

నిత్యం వార్తాపత్రికల్లో ప్రపంచవ్యాపారాలూ, సంగతులూ పరికిస్తూ, అనేకమంది రాజకీయవేత్తలూ, సామాన్యజనులూకూడా, రష్యా సామ్రాజ్యానికి, ప్రపంచాన్నికానికి, సమితి భవిష్యత్తులో ఎక్కడాకూడా పాపరాజ్యం కుదిరే ఆస్కారంలేదన్న నమ్మకంతోకే వస్తున్నారు. కాని అనంతసమస్యల సుఖదాంబలూ, మహా సమస్యల సముదాయాలూ ఇత్యాది పెనుభూతాలతో సెనుకుంటున్న ప్రభుత్వాలకూ, వ్యక్తులకూ కూడా పరరాజ్యభయం కాదు. అంతకన్న ఎప్పుడోకప్పుడు సమితి తాత్కాలికపాలనెదుర్కొని పరిష్కరించుకొనావచ్చు. అందుచేత సమిష్టి రాజ్య సమితికూడా పాలనైనా, గ్రీమూ, కొత్త పద్ధత్యానూ, మర్గాంటివే ఇంకేవో పదివిషయాలు, ఇవే సమితిలో ముట్టొస్తాయి. ప్రతినిధులు జనాతికంలో మూత్రం. రష్యా యమే చర్చిస్తూ, సోవియట్, సోవియట్ తో ప్రపంచాల మీదకు సమితి సమర్థరాజ్యాలూ ఆ ఆశ్చర్యంతో మామూలు ముచ్చటలు.

సమిష్టి రాజ్య సమితి ప్రతినిధులు, మహాసర్గి, వి.టి. ఓ., వి. ఆర్. ఓ., వి. యు.ఎ. ఓ., యు.ఎ.ఓ. ఇత్యాది కార్యసంఘాలవ్యక్తి. అంతర్జాతీయనిధి, ప్రపంచభాషా, మార్చ్ ప్రణాళిక-ఇత్యాది, అంతర్జాతీయ నేటి మనవ జీవితంలోని యథార్థ మౌలము వివిష్టమిదవేం దుకు విస్తరమకొన్న ఈ సరసాలవ్యవహారస్య నేటి ప్రపంచం కొని చర్చిస్తూ రుకాని రష్యా వీటి వేటిల్లో నూ పాల్గొనటంలేదు. కారణ మేమిటో? బహుశా రష్యా తన స్వంత సమస్యలను తక్కు. ఇతర సమస్యలను పరిమర్చించేసి పెట్టుకోటం లేదేమో! అంతకన్నాకూడా, తన సమస్యలు వినహా సమిష్టి రాజ్య సమితితోపాటు, తక్కిన సమస్యలన్నీకూడా, మరి చిక్కల్లో పకిపోదేరదుకు చేయవలసిందంతా ఇదివరకే చేసేసిందేమో!

రష్యా వీటో అధికారం పడేపడే ఉపయోగించటానికి, సమిష్టి రాజ్య సమితి, సమర్థతతో లేకపోవడానికి ఇదే కారణమేమో! సరిగ్గా సూకరించని రష్యా ఉన్న సమిష్టి రాజ్య సమితి, ప్రపంచ సాంఘిక, రాజకీయ భిన్నభేదం, అభ్యుదయాలకూ, నిరోధకంగా నిలుస్తుంది.

అయితే, అమెరికా ఇంగ్లండు ఫ్రాన్సులది కూడా తప్పుయి ఉండవచ్చును. రష్యాతోకలిసి సమిష్టి రాజ్య సమితి, త్వరలో, అంతర్జాతీయ ప్రభుత్వసంస్థగా మారవలసి ఉంది. లేకపోతే సమితి అమెరికన్ ప్రాబల్యంలో సజీవీతుంది. ప్రపంచాన్నికాదుకాదు, ఈ రెండింటో ఏ ఫలితం వచ్చినా స్వీకరించేందుకు సిద్ధంగా లేవేమో! అందుకనే సమిష్టి రాజ్య సమితి, ఇట్లా ఉండగాగో తయారౌతూ, ప్రపంచంలో ప్రతివీటో ప్రజల ముఖ్యంగా యువకులు, విశ్వాసం అనేదే కోల్పోయి, సంకటావస్థలూ, శుభాశున్నాడు.

గొప్ప వారితో గుసగుసలు

నన్నయభట్టు

కీ॥ శే॥ శ్రీ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

[తాటాకులింట్లో అలికిన సాగిలో సావిడివెడల్పు తిన్నెమీద తుంగ చాప. దానిమీద కళింకపు మేజు బల్లమందు విభూతిశిఖర, గుద్రాక్ష మూల, తెల్లని బట్టలు ధరించి తాటాకులను శుద్ధిచేస్తూ నన్నయభట్టు. అట్లాగే ప్రక్కన మరొక మేజు బల్ల ముందు గూర్చుని ఏదో వననాలిసూ నారాయణభట్టు.]

శే—(అంతఃకరణం) సాక్షాత్తుడవడత్రాణము)

న—(అంతఃకరణం) శ్రీనివాసరావు! ఎవరు నీవు?

శే—(అంతఃకరణం) కృష్ణాశ్రమం.

న—(అంతఃకరణం) అట్లా కూర్చో. మూడు మట్టాచావు.

శే—చిత్తం. తమ దర్శనం కాకపోవడం చేత వట్టి వాణ్ణి.

న—నాకేమీ తీరదు. శ్రీవారికి రాజకీయ వ్యవహారాలు తలపించినప్పుడు తప్ప నిశ్రాంతి ఉండదు. నేనీసో వాటి పశ్చిమచాతుర్యాల రాయబారం తలపించబట్టి కొంచెం నెలకొని ఉన్నాను. నీ బస యెక్కడ?

శే—కంట్రాక్టులో.

న—వద్దు నీవిక్కడనున్నాని కోరికలూ, మాయలూ నుండాలి. అది మా వృత్తిలో జీవన విషయం.

శే—చిత్తం.

న—నీ రాకకు కారణం?

శే—తమ దర్శనం జేసుకొని ఉండేటాట తీర్పుకోవడం. వారెవరు?

న—వారు వేరుగాను. నావంటివారే; నారాయణభట్టు; నా సహాధ్యాయి. సర్వవిషయాల్లో నా కంటే నా మామయ్యలు; వాల్లె మామయ్యల ప్రక్కనే నీ ఉండేవాలన్నీ జంతు గొంతు లేకుండా పడగవచ్చు.

శే—కృతాగ్రతి: అయితే మనవి చేసుకొంటుంది. తమ భారతాంధ్రీకరణం పూర్తికావే చేయండి?

న—ఎట్లా తూర్తుంది? భారతమేకమహా సముద్రం, పడమటిది పర్వతగ్రంథం. నేను పెద్దగాణ్ణి తర్వాత తలపెట్టా నా మహాకార్యం; గొంతు పూర్తిచేస్తానో అప్పు అనుకొంటూనే మొదలెట్టా. ఆగ్రహార్యం ముగించుకుంటానే ఆపి వెళ్ళాల్సివచ్చింది. మా నారాయణం తోడు లేకుంటే నే నా ఆదిపర్యంతోనే ఆపేవాణ్ణి.

న—నాయనా, ఈయన మాట్లాడుతున్నాడు. అందరితో సట్లాగనం పరిపాలించిందనకు. లేకుండా విషయంలో దప్పు నీయనకు నా సహాయం లేదు.

న—అదేమన్నమాట, ఉపాధి కలుసుకొన రుగ్గినయెడల దోడ్పడగల బుద్ధిమంతుడవు. వస్తు విషయం మాట్లాడుంటే.

ఉ. సారమతిం గవీంధ్రులు

ప్రసన్న కథాకవితాత్మకముక్తితో
సారసిమేలునా నితరులతో
రమ్యత నాదరింపు, నా
నా రుచిరార్థ మా కిది
నన్నయభట్టు తేనుండునా మహా
భారతం సంహితరచన
అంగురదయ్య జగదీశ్వరుని
నా—అందులో 'నానాగుచిరార్థ' మూ?

నిధి' నానాకాని, మిగతా పద్యములతో ఆయన శే. అట్లాటి నియమాలు పెట్టుకోవడం, విద్య వ్యవహారములైన వ్యాసమహాముని సారస్వతానంద బీరువోకుండా పట్టుకురావడం, పరమాధ్యక్షుగా నుండబట్టి, కార్యం మరలత భారతం

నే—అవధ్యంలో 'ప్రసన్న కథాకవితాత్మకముక్తితో' సంతే కథకంకుగట్టినట్లు అర్థంకావాలి? 'అక్షరమృతనాదరింపు' సంతే దేమిటా అని? నా—ఎల్లప్పుడు రమ్యంగావుందని ఆదరించ దగ్గదని, వ్యాసరచనాదరింపు మైంది 'కావ్య' ఆదరించదగ్గదని.

శే—నన్నయభట్టు! గూర్చి నా గుర్రావధ్యమూటన్నాను. తమకు వాగమూలన బిరుదం రాజరాజనరేంద్రులవారే ప్రసాదించారా.

న—(అభ్యర్థంతో) ఏమిటి! బిరుదా! శ్రీవారిచ్చారా! బిరుదేమిటి, శ్రీ వారేమిటి!?

శే—(అభ్యర్థంతో) అదేమయ్య అట్లా గంటూ! తమకొదిరులేదా, శ్రీవారిచ్చింకాదా?!

న—నారాయణా, ఏమిటి! (నాలో) కవులకు బిరుదులేమిట! కవియనే బిరుదు చాలదు? అది ప్రారంభమేనా? నేనెన్నడు కవి నని కూడా అనుకోలేదు.

శే—అదేమిటండీ! మాకాలంలో బిరుదు లేని కవి ఒక్కడూలేదే!

న—అంటే కవిత్వం వ్యర్థమైందన్న మాట! ఎట్లాటి పుస్తకమైనా తే పుస్తకం ప్రాశస్త్య వాస్తవ్య కవన్నమాట! బాగుండినరే!

శే—(అభ్యర్థంతో) అదేమిటంటి నారాయణభట్టుగాని? పుస్తకం రాయడం మాటలా.

న—అట్లే యెట్లాగోతుంది? ఆనంద కుదుగురుని కూర్చోవాలి. కాగితాలు పట్టుకోవాలి, సిరాబుడిలో కలంనుంచాలి, వ్రాయాలి, సామాన్యపునా, ఆకాష్టానికి బిరుదు లేకుంటే యెట్లా? ఆంధ్రలోకమంతా ఆదరించనప్పుడు చివర కేవలమంద అభిమానులైనా ఆదరించి ఒక మహాసభాసమావేశంచేసి యేదోక బిరుదియ్యకుంటే పక్షపత్తమంతా శృభాగామా?

శే—తమకు పెక్కిరిస్తున్నాను.

న—అట్లే, ఉన్నమాటచెప్పా.

శే—అలా బిరుదులేందుకు నాయనా, కవి అనే పేరుచాలనా? అది కేలికగా లభిస్తుందా? ఇంతకు ఈ విషయం మా అనుభవంలోది కాదు. మా తర్వాతవచ్చినవారిది బాగా అనుభవం. అట్లా బిరుదులిచ్చినవారు ఏ చక్రవర్తులో, సంస్థాధీశ్వరులై యుండేవారు. వారి ఆస్థానాలో మహాపండితులుండేవారు. వారిలోకల్లా నుద్దండులైనవారినో, కాకుంటే, బైటనుంచి వచ్చి కవిత్వంలోనో కాస్తాలోనో. అక్కడి వారిచందరిని ఓకించినవారినో అందరి యనుమతి మీద బిరుదులిచ్చేవారు. ఆ మహాస్థానంలో బిరుదిచ్చారంటే యందలి వారి ప్రతిభ ఆంధ్రలోకానికంతా విదికంగాబట్టి సర్వజనాంగీకార మయ్యేది.

శే—చిత్తం. తమభిప్రాయం మాట్లాడుతూంటే జ్ఞాపక మొస్తాంది. తమకు రెండవొట్టు సంస్కృతం, ఒకపాటు తెలుగుపాడా రనుకుంటారు నిజమేనా?

న—ఇదుగో నీ పేరేమిటో యెరగనుగాని, యేమిటాప్రశ్న?

న—ఉండుపగూర్చి నారాయణా! తోచిన ఉండేవాలన్నీ అడగనీ. నీ ఉండేవాల నివర్తి చేస్తాను. అంతకుముందో చిన్నప్రశ్న చేస్తా. నీవు మాట్లాడేటప్పుడు దానిసహాధానంలో నీ ఉండేవాల నివర్తిమిడుంది. నీవు భారాళంగా మాట్లాడేటప్పుడు, వ్రాసేటప్పుడు సంస్కృత పెక్కువ వాడుదాం, తెలుగుపెక్కువ వాడుదా మనుకుంటావా?

శే—(కొంచెముంకి) అనుకోను.

న—అనుకోవుదా; భారాళంగా శేషే కవిత్వంలో కవిగూడా అట్లాగే అనుకోడు. వాడినన్న వాగ్మయగ్రి, భావావేశాన్నిబట్టి, భావనగ్గుకొస్తుంది. నాకిది తాను సంస్కృత మెక్కువ వాడుకున్నానా, తెలుగుపెక్కువ

వాడుకున్నానా అన్న యోచనతోచను. అట్లా యోచించినా నే కవిత్వంసాగక, అనుకులమారి వ్రాత బయటపడి.

శే—దాన్ని బట్టి తర్వాతివాండ్ల యాకవుల పాండిత్య నిర్ణయంచేయడానికి వీలవుతుందా?

న—కొలుకాదని నామతం: సంస్కృత పదాలెక్కువ వాకిన కవి కాంధ్రంలో పరిపూర్ణ ప్రజ్ఞాబొచ్చు. తెలుగుపెక్కువ వాకినవానికి సంస్కృతంలో పూర్ణప్రజ్ఞాబొచ్చు. ఈనంద ర్థంలో నింకొక భేదంనూడా గమనించాలి: గంటిలో కొంతవృజ్ఞావంతులైనవారూ చక్కని కవిత్వం చెప్పగలరు. కవిత్వం పూర్వజన్మ సంస్కారం. ఆవేశాశ్రయం; ఇది కవిత్వ వేదాంతమాకుంది.

శే—చిత్తం బోధమంది. స్వామీ తమరు వైదికుల నియోగులా?

న—(ముసిముసినవుట్టు నవ్వుచుండును)

న—అని మీకాలంలో వాండ్లు వివాదపడి చివరకు ప్రాణాలు విసిగి కాదోలు, ఊరుకోవడ మెరుగున్నా. ఆ ఘర్షణకు శాఖాభిమానం కారణం. వైదికులు నేను వైదికనని, నియోగులు నేను నియోగినని సిద్ధాంతం ఉయ్యడానికి పక్ష పాట్లన్నీ విని తెగినవుకునేవాణ్ణి. మానారా యణం మంకిపడేవాడు. దాని నిజం చెప్పామిను. మాకాలంలోనున్న బ్రాహ్మణజాతిలో నియోగి వైదిక భేదాలులేవు. కాకక, చాందస భేదాలుండేవి. కావ్యంలోనే రాజకీయాలలో వ్యవహరించేవారు. చాందసులంటే, చాందసశిష్యాని కిప్పటి మీ ఆపాదం లేదు - చాందసుడంటే వేదపంబంధమైన ఆచారాలవలంబిస్తూ, అతి శ్రోత్రియంగా నుండేవారని అర్థం-వాండ్లసాంప్రదాయాలనుబట్టి తర్వాత నియోగులు వైదికులు బయలుదేరారు. వ్యవహారంలో కొంతటిక్కరి తనం తప్పకుండాబట్టి తరచురాలక్కరితనం జీర్ణించి నియోగులంతా టక్కర్లని, వైదికులంతా కల్లకపటమెరక్కండూ తరతరాలుండడంచేత తెల్లనివన్నీ పాలనుకునే జ్యోతిషులని, చాందసులని, వ్యవహారంలో నిలబడాయి. ఇక ప్రకృతం; నాకు కాకకప్రజ్ఞాన్నా నేను శ్రోత్రియుణ్ణి.

శే—చక్కగా జెప్పారు. ఒక్కండోహేమ ముంది. అదిగో కోపమొస్తుండేమా నని యుడుస్తున్నా.

న—అంతగవగూర్చి నాయనా కొంతతనా నికిగాకుండా తెలుసుకోవాలని అదిగో మాటకు కోపంకచ్చేవాడు ప్రజ్ఞావంతుడు కాదనే మతం వాణ్ణి నేను.

శే—అయితే సాహసినా. అభ్యర్థణా—

న—ఆ అడుగు. అభ్యర్థణాచార్లు భారతం వ్రాసాడని, అది నన్నయగ్రాస్తున్న భారతం కంటే బాగుందని, దాని కీర్త్యు శేంది అతడింట్లో లేనపుడతనిం టిని నన్నయ పరశురామశ్రీతి చేయించి దాన్లో నున్న భారతాన్ని నాశనం చేసాడనీకాదా? నీ వడగబోయేది? తర్వాతవాండ్ల పుణ్యమని, ఆరెంట్లో లేనపుడన్నాగుకాని, యే రాత్రితో జేసి, బైటికి పారిపోమొస్తున్నవాణ్ణి కాస్తా చేతులూ కట్టి ఆ మంటలో దహనం చేసాడన్నాగుకాను. అట్లా వుంటుంది యీర్వా నూయల్లుడక. అట్లా ఆనమానించే ప్రభువులంతా ఒక ఆలోచన జేయకెందుకో! నన్నయ కవిత్వంకంటే అతని కవిత్వం బాగుంటేకాను ఈవ్యాస, వైవా గొడవానా? ఏదీ అతని పద్య మంటూ పోకటి చదువుతుంటారే నీ కొచ్చునా అది.

శే—వొచ్చు.

న—నె చెడువు చూద్దాం.

శే—కా. తృప్తాంతంకు నిబద్ధ బుధులగు రాధేయాదులగుకీ శ్రీ

కృష్ణున శేవ మర్త్యగా ధులచి మర్రిపంక నుత్తాహ వ

రిష్టంయ్యె సుయోధనుం డెటట, ధా

త్రీనాథ యాలింపుమా

ఉష్ణిమంబున గట్టువచ్చున మద

ప్ర్యాప్తోగ్రంథాలమున.

న—అది గదా పద్యం. ఒక కవి వ్రాసిన గ్రంథాల్లో మిన్నెండే నీలిపట్టులు, పద్యాల్లో గూడా మిన్నెవనే నిలుస్తాయనే ధర్మాన్నమన

రిస్తే, ఏదీ అచార్లు మంకిగవ్యాల్లో కాకక యుండాకదా ఆ కవిత్వంలో ధాగాకాడ్డి, పు

శ్రీ యశ. గోపాలస్వామి అయ్యంగారు

(భారత ప్రభుత్వపు మంత్రివర్గములో కొత్త మంత్రిగా నియమింపబడి మొన్న మొన్ననే అధికార స్వీకారము చేసినారు.)

బాటిల్లం, భావోన్మేషం నన్నయ కవిత్వంలో నా మాడులక్షణాలు పోల్చిచూడగల రసికులకు ఈవ్యాసనూయ లేంక నుండాలి తెలియకపోదని సమాధానమిస్తే నీ సందేహం తీరకపోదు. "మర్రిపంక"నని మా నన్నయ్య యే యశస్సునుబ్రయోగించడు. అట్లాంటి అపవాదు ఇతని కర్మకథాన దాపరించింది. ఇంతకన్న నీ యేహ్య విషయాన్ని గురించి మేము ప్రసంగించం.

శే—పోనీండి. కోపమొస్తుండేమానని ముందే యుడిసా. ఇంకొక విషయమడుగుతా చెప్పండి. కవిత్వం చెప్పక మెందుకు?

న—మా నన్నయ తన నన్నయభట్టి యంతో "సహాపకారార్థం కావ్యం" అన్నాడు. కవిత్వం చెప్పకం పరోపకారంకాకదు.

శే—అందుకొరకా, కవిసాత్త్వర్త కొరకా?

న—ఏం శంకలు చేస్తావు నాయనా? పని వాడికి తన పనితనంవల్ల కలిగే సోత్కర్ష తప్ప తుందా? అది పరమావధిగా బెట్టుకోవడమేమి ధర్మం? సోత్కర్ష వ్యక్తికి సంబంధించింది. కావ్యం, కవిత్వం, దేశానికి సంఘానికి, సంబంధించినవి. అట్లాట పప్పుడు దేశ సంఘోత్కర్ష పరమావధి చేసుకోవడం ధర్మంగాని, ఎవడో కవి యేమాలోకాగ్గుని నాఉత్కర్ష కోసం చెబుకున్నా ఇష్టమైతే విసండి, లేక పోనే మానంంటే, యేస్తాధికం? అయితే అట్లాటి గమనియంబెట్టుకొని వ్రాసినా అది రాణించవచ్చు. ఎప్పుడు రాణిస్తుందంటే పది మందికినచ్చి యేదోవిధంగా మనకరించేటప్పుడే రాణిస్తుంది. ఇదంతా సూక్ష్మంగాచోచే, భూలంగా పరోపకారార్థం కావ్యమన్నాడు మా వాడు.

న—నాయనా నేనింకా విపులంజేసావీమీ ఈనందర్థంలో పరోపకారం గెండురకాల జరగాచ్చు. నీలిబోధంగానా చదువగుల హృద్య కరంగానా జరగొచ్చు. ఏదోగొప్పకథనో చిన్నకథనో తీసుకుని, ఏదోపాపం తాత్కాలికంగా సాగినా, కొంతకాలంజరిగేవరకు పంక పోదని, తనకున్న శక్తిసామగ్ధ్యాల వినియోగించి కవి వ్రాయవచ్చు: లేకుంటే పాపమాపుణ్యమా యేదో కథలో నిమిష చదువుకునేవాండ్లా పోయనుకునేట్లు రచింపవచ్చు. అయితే ఆ యాహో యోటవంటిది? తాత్కాలికంగా మన మనేకవిషయాల కాహో యంటున్నాం. అట్లాటి ఆహో, కొన్నిపట్ల మననంజేసుకున్నపుడెల్లా యనుపించి మొదటి సంతోషాన్ని ఆనందం దశకెక్కుతుంది. అట్టి యానందాన్ని కవి కలిగిస్తూనే వుంటాడు. అట్లా కలిగించేవాడేకవి. అట్లాటి ఆనందాన్ని కల్పించడంకూడా పరోపకారం చేయమే. ఇక్కడొక్కభేదం గుర్తించాలి. అట్లాటి ఆనందం మంచి విషయాలగురించా, విజ్ఞవిషయాలగురించా అని. ఈ శంకతుంటరి తనానికి గుడ్. వైదికముగల వర్ణనల్ల కలిగే ఆనందం పూజనీయం కాదని కొంచెం విచారించగల ప్రతివ్యక్తికి విశదమే. స్త్రీలోలత జరిగినంతవరకు ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది. కాబట్టి ఒకచక్కని జంబుద్దీనుమని సోతే శృంగారవైష్ణులన్నిటినీ చదువగుల శిరీషాలు గగుర్పొడిచేట్టు కర్ణించగల శక్తిమంతులైన కవలున్నాను. కాని

కథానిక :

సరమేధ

'కౌండిన్య'

(మోహనలాల్ మహతో కథకు అనువాదము)

మంద పటముమీద ఒక దేశ ముంది ... అక్కడి నివాసులు ఎవ్వరూ, యజ్ఞము, జపము, తపము, భోజనాలలో మునిగిపోయి ఉంటారు గోమేద, అజమేద మొలైన మేదలన్నీ ఇవ్వడేలే పోయాయి, కాని గౌరవమేద, మానవతా మేద జీవనమేద, ప్రేమమేద, ఇత్యాది మేదలివ్వటికీ ఉన్నాయి. ఈ యజ్ఞాలని సాధారణంగా ఆదేశపు పెద్దలే చేస్తుంటారు. అక్కడి న్యాయశాస్త్రంకూడా వారికే అనుకూలంగా ఉన్నది... ఆదేశపు పేరెత్త వట్ట, ఏమీ అంటే—ఇప్పుడు ఉదయం, మేము కాఫీకూడా తీసుకోలేము, ఇంకా... కాకం పానం!

సాయంత్రం నాలుగై ఉంటుంది. పొగరంగుమేమం వల్ల నదీతట మింకా బూడిదరంగుగాను, నీ రింకా బూడిదరంగుగాను కనబడుతోంది. తెరటాలు గట్టన కొట్టుకొని కల్, కల్, ఛల్, ఛల్ శబ్దము చేస్తున్నది పదిబట్టన ఉన్న రెండు మూడు కావలు కాళ మందుకుని నాట్యము చేస్తున్నది. నదీతీరము నిర్ల నంగా ఉన్నది. పెద్దరేవులో నిలగు రైదుగురు-కూరీ లాకనబడుతున్నారు-మనుష్యులు. స్నానంచేస్తూకాళ్లు వేతులు తోముకుంటున్నారు. వక్కరేవు శృణాన రేవు రెండు మూడు చితుల్లోనుండి పొగవస్తోంది. ఒకశవము చితిమీద ఉన్నది. నలుగురైదుగురు చితిని పద్దతున్నారు. ఇద్దరు చిన్నపిల్లలు గజరా వడుతూ, ఒక అకాలవృద్ధ యువకునిదగ్గర నిలబడి పువ్వుల సంధ్యకాల మవుతోంది.

చితి తడిపుల్లతో అమర్చబడి ఉన్నది. నేను విశ్వజ్ఞంగా ఈ దృశ్యము చూస్తున్నా. "మానవజీవిత మెంత గడ్డివరకలా గున్నది! శాస్త్ర గాలి వేసిందో లేదో ఈ గడ్డి నెరుకు అరిపోయింది. జీవితంలోని నమస్తకోరితలు, కాంక్షలు, ప్రేమ, చింత, రాగ ద్వేషాలు ఒక్కరెప్పటికీ పాపం!"

ఇట్లాంటి భావుకతాజన్య నానాప్రకార కల్పనల తోను, రకరకాల ఆలోచనలతోను కల్లోలమైంది. నా మెదడు.

ఇద్దరు మనుష్యులు, అనిచ్చకో నున్నట్లుగా ముంద రికి వచ్చారు. శవముమీది గుడ్డ తొలగించబడింది— చిరుగులగుడ్డ—చూస్తే, శవ మొక స్త్రీ. పారి పోయిన మొగము, దిండుకపోయిన అర మూత కన్నులు... చిక్కిన శరీరముమీద, రక్తప్రదాగులతో విండిన ఒక మానవ కోక-పెద్దపెద్ద ఎర్రని, నల్లని దాగులు భయంకరంగా ఉన్నై. 'ఏమిటిది!' అని నేనొక్కసారి అసాధమ స్తకము కంపిందిపోయాను. 'మనుష్యులు: ఈమె, ఎత్తయిన స్త్రలంనుంచి తప్పిపోయినా ఉండాలి, లేదా ఎవరైనా ఈమెను క్రూరీ చేసిఉండాలి' అని ఆ మృతస్త్రీయొక్క చేతు లికి లక్కగాజాల జత ఒకటి, నుదుటిమీద కుంకమ బొట్టుయొక్క మర్చ ఉన్నాయి. ఆమె ప్రకాంత ముఖముమీద పరిస్థితిప్రహారముల చిహ్నాలు ముద్రిత ముల్లై ఉన్నాయి. శవము స్నానముచేయించడాని కని కొంచెము ఎత్తబడింది. ఇంతవరకు ధీకసనేత్రాలతో చూస్తున్న పిల్లలు 'అమ్మా! అని, హతాత్తుగా భావురు నున్నారు. ఆ అకాలవృద్ధ యువకుడు—ఎముళ్లలు పొడుగుకువచ్చిన భాతీతో, దవదలు దిండుకుపోయిన పొడుగుముఖంతో, అస్వేదావికంగా ఉన్న, ఆ యువ కుడుకూడా గొల్లమన్నాడు.

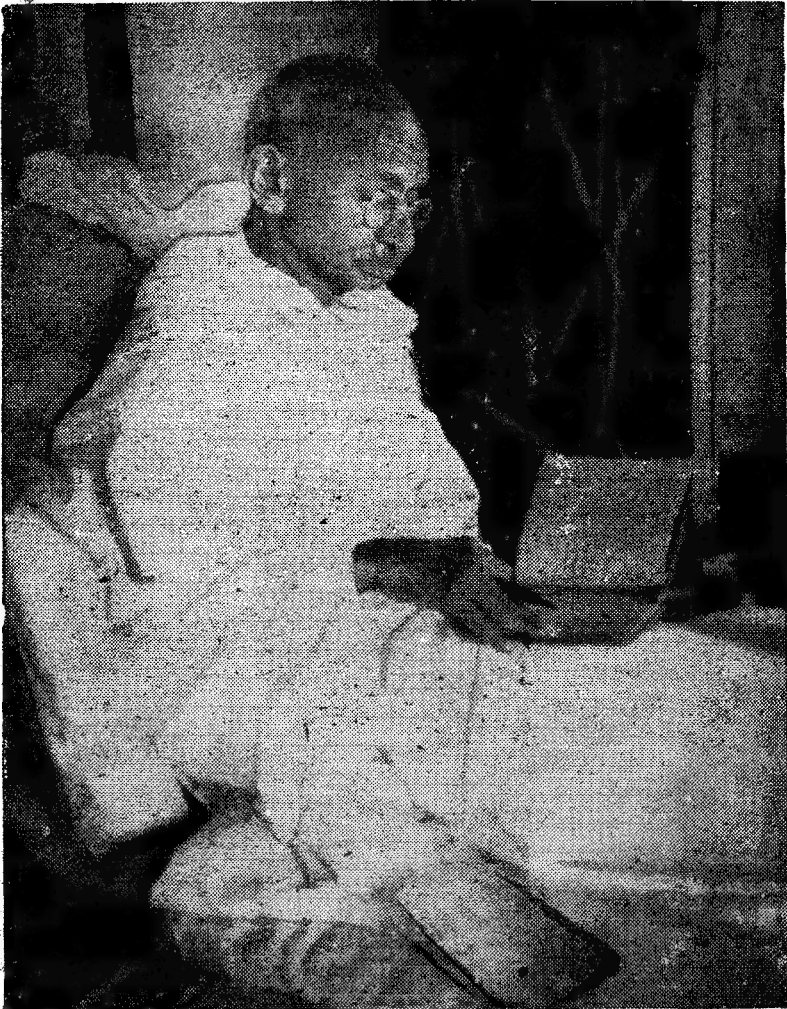
రక్తపుమరకలపై ఆకర్షించబడిన నా దృశ్యము ఈ కరుణామయ కుహనులో ఊగినలాడింది. నామీద నాకే కోపము వచ్చింది, ఇక్కడి కెందుకు వచ్చానా అని విచారము కలిగింది. కాని, నా ఈ మూగ ప్రశ్నకి జవా బెవరు చెప్పకారు: నది ప్రవహిస్తూ ఉన్నది వృక్షలు, తరంగాలు అల్లల్లాడుతున్నవి. వీటికి నాప్రశ్నకి జవాబిచ్చే సావకాళంలేదు. ఇక మిగిలిన దెవరయ్యా అంటే, శవసంస్కారము చేయ వచ్చిన వీరు. వారిని మొరటిమంది ఒక విషమ ప్రశ్న వేదిస్తోంది—ఏమిటిది? ఈ తడిమొద్దులైన పుల్లల చితి అంటుకుని ఆరిపోవడానికి నాలుగు గంటలు పట్టుకుందా, అరుగంటలు పట్టుకుందా? అని. రాత్రి సమీపించినదిగా!

నా కళ్లజోడుమీద మేమంతో తగవులాడి వచ్చి నాలుగైదు మృదుకణములు పడ్డవి 'కళ్లజోడు కుడుకుకోయిన నేను నా కళ్లనుకూడా కుడుకు కున్నాను; ఇది నా నిర్బలత్వమా, లేక మానవ త్వమా, పరమాత్మకే తెలియాలి!

మరే: సంధ్యకాలమైంది. మేహాలు గాలిలో పరుగులిడుతున్నాయి. నది తన పూర్వ యవ్వనపు మగముతో పడుస్తోంది. నిర్లనం. శృణానపు, కాలిన, తడిసిన భూమిపైన—బొగ్గులు, సగంకాలినకర్రలు, వెడజల్లబడిఉన్నవి.

9

ఏరేవున నిలబడిఉన్నానో. అక్కడ ఒక చిన్న పాక,టిన్నురేకు పాక—ఒకటి ఉంది. రెండు మూడు నన్ననన్ను ప్రంథాలమీద ఒక టిన్నురేకు—పది పన్నెండడుగుల పొడుగుది. ఐదారు అడుగుల వెడ ల్పుది—వేసి ఎవరో మహామరావుకు తనకోసము స్వర్గద్వారం తెరిపించుకున్నాడు. ఈ పాకగోడల మీద బొగ్గు, ఇటికముక్కలతోటి సంధ్యాతీకమైన పేర్ల రకరకాల లిపులతో వ్రాయబడిఉన్నాయి. నేన మీద నివ్వంటించడంమూలాన్న నల్లని గుండ్రని మచ్చలున్నాయి. ఒకచోట బూడిద, బొగ్గు పగిలి పోయిన చిట్టగొట్టాలు పడిఉన్నాయి. ఎవరో దావాజీ ఇక్కడ మకాం వేశాడు.

గీ తా పా రా య ణ ము

మేమం గట్టిగా గర్జించింది. ఒక వర్షపుజల్లు వచ్చింది. చితికి నివ్వంటించి అంత్యేష్టిసత్కారకర్త ఈ ధర్మశాలలోని ఒక మూలకి వరుగెక్కుతువచ్చాడు. నేనూ ధర్మశాల శ్రద్ధాజ్ఞాపాపాను. జావాజీ నా కుర్ర మైన దుస్తులు చూచి ఒక చిరిగిన చావ వేశాడు. ఆ చావమీద కూర్చుని ఎవరో జీవరంజ చేయించుకున్న భావకు తడివెండ్రుకలు అక్కడక్కడ ఉన్నాయి. సాధుమహాశయుడు గొట్టములో నివ్వవేయ నారం బించాడు.

శవసంస్కారకర్తలలో ఒకడు ఇంకొకడితో అన్నాడు: "భజరాం, ఆ దురవృష్టవంతులారి దుర దృష్టం చూశావ్! చనిపోయినా, ఆమెదుర్గత అంతం కాలేదు! వరం వదుతోంది. బుస్సుమని చితి ఒక సారి ఆరిపోయింది. ఇట్లా జుగురుకుందని తెలిస్తే గంగానదిలోనే పారవేద్దమే!"

భజరాం అన్నాడు: "మన వీదవాళ్ళకి టికానా ఏముంది? భగవంతుడికే మనమీద కోపం వచ్చి నప్పుడు, ఇంకా సుఖమేమిటి? మన మొకవేళ శవాన్ని గంగానదిలో పారవేసినా, బహుళ: గంగా నదికూడా ఎండిపోతుందేమో!"

నేనిక ఊరుకోలేకపోయాను ఆ వీరస్త్రీయొక్క బట్టలమీది రక్తం నా కళ్ళలో మెదుల్తోంది. ఊరు కుండామకున్నా ఊరుకోలేకపోయాను అన్నాను.

"ఏమయ్యా, ఆమె ఎట్లా చనిపోయింది? ఎక్కడి మంచైనా పడిపోలేదుకదా!"

ఆమెభర్తయైన భజరాం అన్నాడు: 'అయ్యా, పురుడు వచ్చి పోయిందండి. ముగ్గురుపిల్లల్ని నా నెత్తిని వదిలిపోయింది. క్షయవల్ల నేను చావడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. ఏమీ చెప్పను స్వామీ! నేను చాలా అభాగ్యుణ్ణి. ఇదిగో ఇద్దరు పిల్లలు. మూడో వాడికి ఏడురోజుల వయస్సు."

అతని కళ్లవెంటి. యమనా గంగలు ప్రవ హించాయి.

రోగి భజరాం, తనకథ దగ్గుకూ, దగ్గుకూ విన్నవిం చాడు... జాతి కతడు గొల్లవాడు. వీరతనంవల్ల 'మేరియా' లోని ఒక బొగ్గుగనిలో పనికి కుదిరాడు. చిన్నతనము—ఇప్పుడు గతించిన ఆమె ఆరోజుల్లో అక్కడి కూలీలలో ఒకతని కూతురు; అప్పటికి చాల చిన్నపిల్ల.

యవ్వనపు మదంలో అతడు దిట్టమైన కూరీ. అతని వికాల వక్షస్థలంలో కనిపిస్తూన్నట్లు అతడు 9 లేక 10 గంటలు రాక్షసులలాగ గనిలో పనిచేసే వాడు. రాత్రిఅంతా కల్లుతాగి అల్లరి చేసేవాడు. గని గొయ్యిగర్గరే ఒక వికాలమైన కల్లుపాక ఉండేది. అది కూలీలకి స్వస్థం (నరకం?) అని చెప్పవచ్చు. దినమంతా తోరమైన రాళ్ళతో యుద్ధంచేసి ఆరిన పోయిన కూలీలతో మనోవిరోధముకోసం, వారి ఆరోగ్యపునంపావన ననుభవిస్తూన్న గని యజమా నులు, ఆరోగ్యరక్షమైన కల్లుపాకను స్థాపించాడు.

కూలీలసంపావన ఏవిధంగాకల్పిస్తోయేది ఇక్కడ చెప్పడం అనవసరం. భజరాం ఒక్కడేవాడు, అనేక

అందుకే భజరాం విశ్వంభలంగా తిరుగుతున్నాడు. మనసు కలిగినవ్వుడు ఆమెను కొట్టడానికి వెతుక్కు తాడు, దొంగినవ్వుడు బాగా కొట్టడం, లేకపోతే— మంగళా పిల్లవాడితో పొడుగిళ్లలో దాగుకున్నవ్వుడు—తిట్లతిట్లడం—ఇది పరిపాస్తాపోయింది. ఒక్కొక్కసారి మంగళా అతని వీపుకు తగిలిన గాయాలకి పట్టలు వేయవలసినచ్చేది.

ఈవిధంగా స్వాస్థ్యం చెడటంవల్ల, దుమ్ములో— దూకిలో, గాలిలోని గడి లోపలికాగంలోని వనివల్ల అతనికి క్షయ పట్టుకున్నది. వెలకు పదిరోజులు పనికి వెళ్లటం, మిగిలిన 20 రోజులు మందంమీద వతి యుండి మంగళా కురోద్ధరణచేయటం జరుగుతోంది.

3

పదహారేళ్లు, దెబ్బని, ఎనుబదివేల ముడుగుల బొగ్గునైనా అతడు మోసిఉన్నాడు. కాని పని పూర్తి కాలేదు. శరీరము మాత్రము పాడైంది. కోవము ఎక్కువైంది. ఇక తప్పనిసరిగా, తన కష్టకథను, కరుణకథను యజమానితో చెప్పుకున్నాడు. యజ మాని చాల దయగలవా డవటంచేత భజరాంనని అతనిభార్యకి ఇవ్వడానికి ఒప్పుకున్నాడు. కృతజ్ఞతా శ్రువులతో భజరాం పులకితుడయ్యాడు. ఇరవైనవవత్స రాలు దానినత్యముచేసి నరక మనుభవించి ప్రస్తుత పరిస్థితికి వచ్చినచోట, ఈలాటం మాత్ర. మే మంత తక్కువా?...

మంగళా 'కూరీ' అయింది. భజరాం 'కర్మి' అయ్యాడు. ఆమె కిద్దరు మగపిల్లలు—సాక్షెత్తుగా తండ్రిపోలితే: దోవ వెళ్లేవారికి తమ 'తిట్లచదువు' తెలియచేయడం. 'మో' లోని బురదనీరు అవతి చిరులమీద చిచ్చడం— ఇది వారి నిత్య దైనికచర్య. మంగళా గనిలోకి వెళ్లుతూ అన్నది, 'అబ్బాయీ, నాన్నని ఏదీపించక అడుకోండి, నేను సాయంత్రానికి వస్తా—"

పెద్దకుర్రవాడు, ఐదు ఏళ్లుంటాయి, కర్మి చెంవ నొక దెబ్బచేసి 'నాన్నా, లంజగొడుకు' అని ఒక తిట్ట ప్రసాదించాడు మంగళా చిపురుతిసుకు కొట్టిబోతే కుట్టువాడు ఇటికముక్కలవరం కురిపించాడు. మంగ లాకు తలుపు వేసుకోవలసినవచ్చింది....

దినములు గడవ నారంభించాయి. భజరాంకు జ్వర మెక్కువవుతోంది. పథ్యంపేరిట త్రాగుడు సాగుకూనే ఉన్నది. ఉదయం 8 మొదలు రాత్రి పదివరకు మంగళా శ్రమపడవలసినవస్తోంది. రెండు మానముల గర్భిణిగా ఆమె గనికి వెళ్ల నారంభిం చింది. గర్భలక్షణము లిప్పటికి పూర్తిగా కన్పించే నారంభించినవి. ఏవమయంలో వకువజీలకు కూడా విశ్రాంతి అవనరమో అట్టి సమయంలో మంగళా కఠినపరిశ్రమ చేయవలసినవస్తోంది.

ఏడు మానము లామె ఎట్లా గడవగల్గింది. ఇక ఎనిమిదవమానము ఆమెకు యముడులా వచ్చింది. మంగళా చనిపోతేమాత్రం 'గని దేవత' కేమిలోలు. ఒక్కరుకాదు లక్షలమంగళాలు తమ ప్రాణాల నామె కర్పించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు....దరిద్రదేశంలో మనుష్యులప్రాణాలకి విలువేమిటి?

ఒకరోజు కూలీల జమేదారు బెత్తంతో ఆమె గర్భాన్న కొట్టుతూ, "ఏమిటిది, బొగ్గుతుకుపోదా మనుకుంటున్నావా?" అని అన్నాడు. ఈ అవమాన జనకపరిహాస మామెకు ఏడ్పు తెప్పించింది. లజ్జ వల్ల ఆమెముఖం వివర్ణమైంది. చుట్టుప్రక్కలనున్న కూలీలు రాక్షసులలాగ అట్టహాసం చేశారు!

నవమమాసం వచ్చింది. మంగళా జబ్బునడి పోయింది. నొప్పులవల్ల బాధ శరీరమంతా వ్యాపిం చింది. భజరాం గాఢాపదీ పొడుగంటి వృద్ధస్త్రీని పిలుచుకువచ్చాడు. ఆమె అన్నది—'అనమయంలో పురుడు రాబోతోంది.'

దన, సాధన, స్వాస్థ్య, హీనులైన భజరాం తల బాడుకున్నాడు. ఆ వృద్ధస్త్రీ కాళ్లమీద వడ్డాడు. ఆమె చేతనైననాయం చేస్తానన్నది.

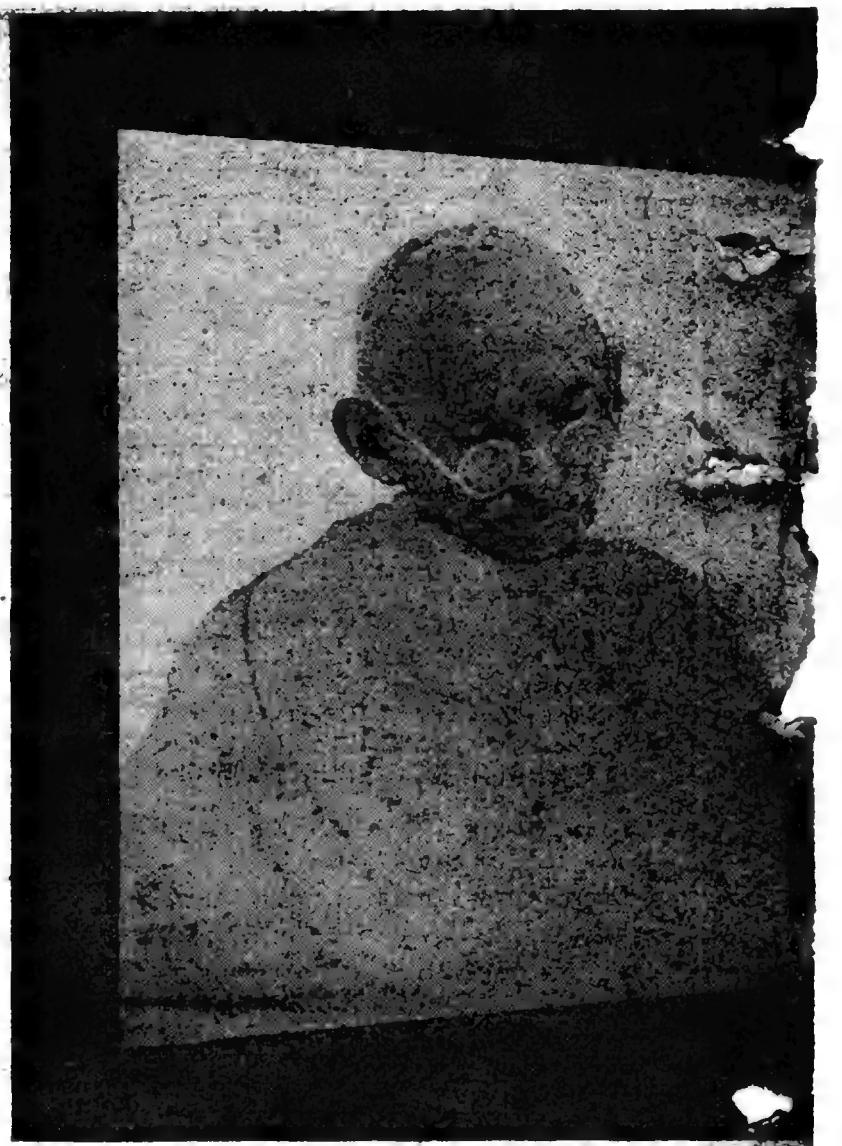
వారంరోజులు మంగళా బాధపడుతూనే ఉన్నది వ్వుపూ తెరిసినవ్వుడు, పిల్లలు, భర్త ఏమైపోయి నారో అని అడుగుతూనే ఉన్నది. మూడుగుతూనే ఉన్నది. తలదగ్గర కూర్చుండి భజరాం విసురు తూనే ఉన్నాడు. పిల్లలు అల్లరి మాని ఒకమూల కూర్చునే ఉన్నారు. పగలు పర్యవాయలాగ గడిస్తే రాత్రుళ్లు హీమాలయపర్వత లవుతున్నాయి.

ఒకరాత్రి, క్రాంతిమానవపుమేహాలు అకాశాన్నధ గించి పెద్దపెద్ద చినుకులతో వర్షిస్తున్నాయి. గాలిపల్ల చెల్ల మొదల్ల పెకలించవడుకున్నాయి—మంగళాకు ఒక చిన్నపిల్లవాడు పుట్టాడు. మంగళా మూర్ఛిల్లినది.

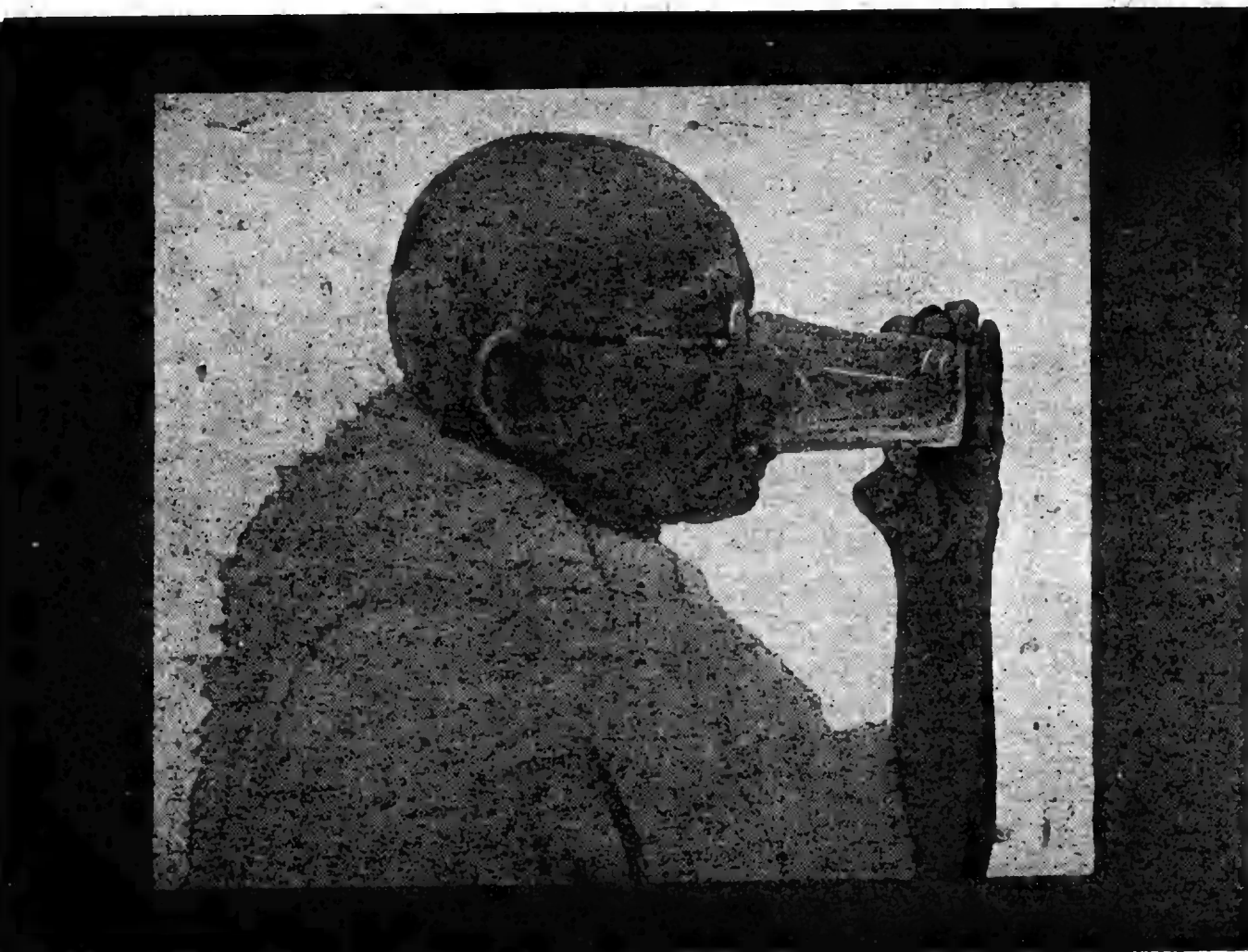
ప్రతిమహార్త మామె స్వాస్థ్యము చెడుతోంది. ఆమె శరీరమునుంచి రక్తధార ప్రారంభించింది— 'లేడిడాక్టర్' అవసరముంది. కాని ఆ ఆలోచనే అసంభవం భజరాంకు. బొషడము లేదు, నమచిత సేవా లేదు. మంగళా క్రమంగా ఉపాశాలపు వక్షత్ర మైంది. సహాయకోసం భజరాం పడుతూ లేస్తూ మేనేజరీదగ్గరకు వెళ్లె తే ఆయన లేడు. 'ఎవ్వరూ

(20 వ పేజీ చూడుడు)

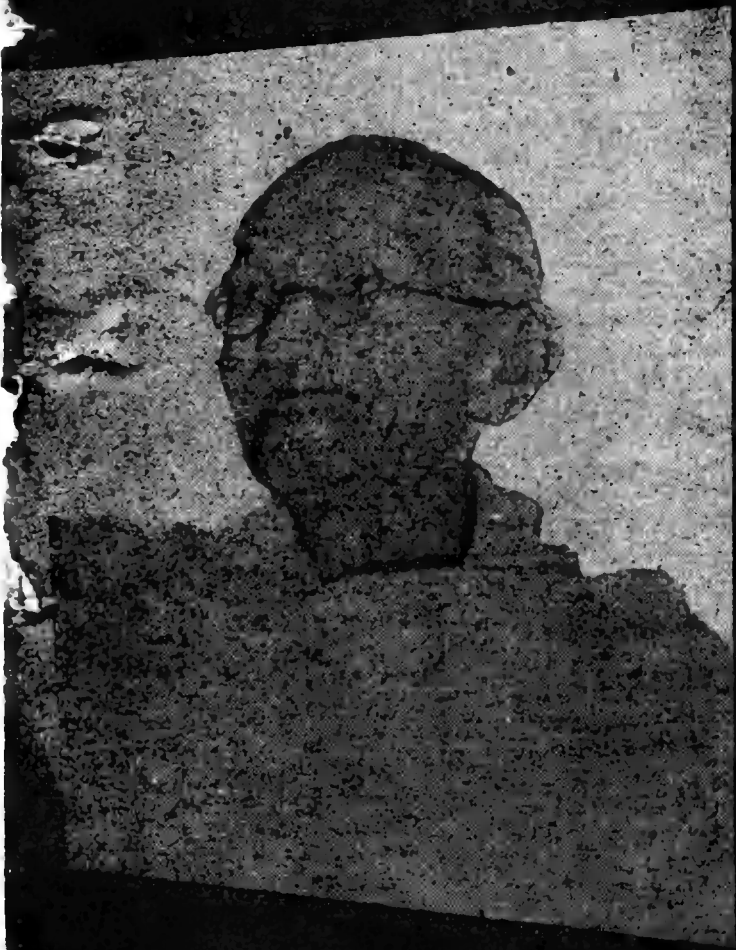

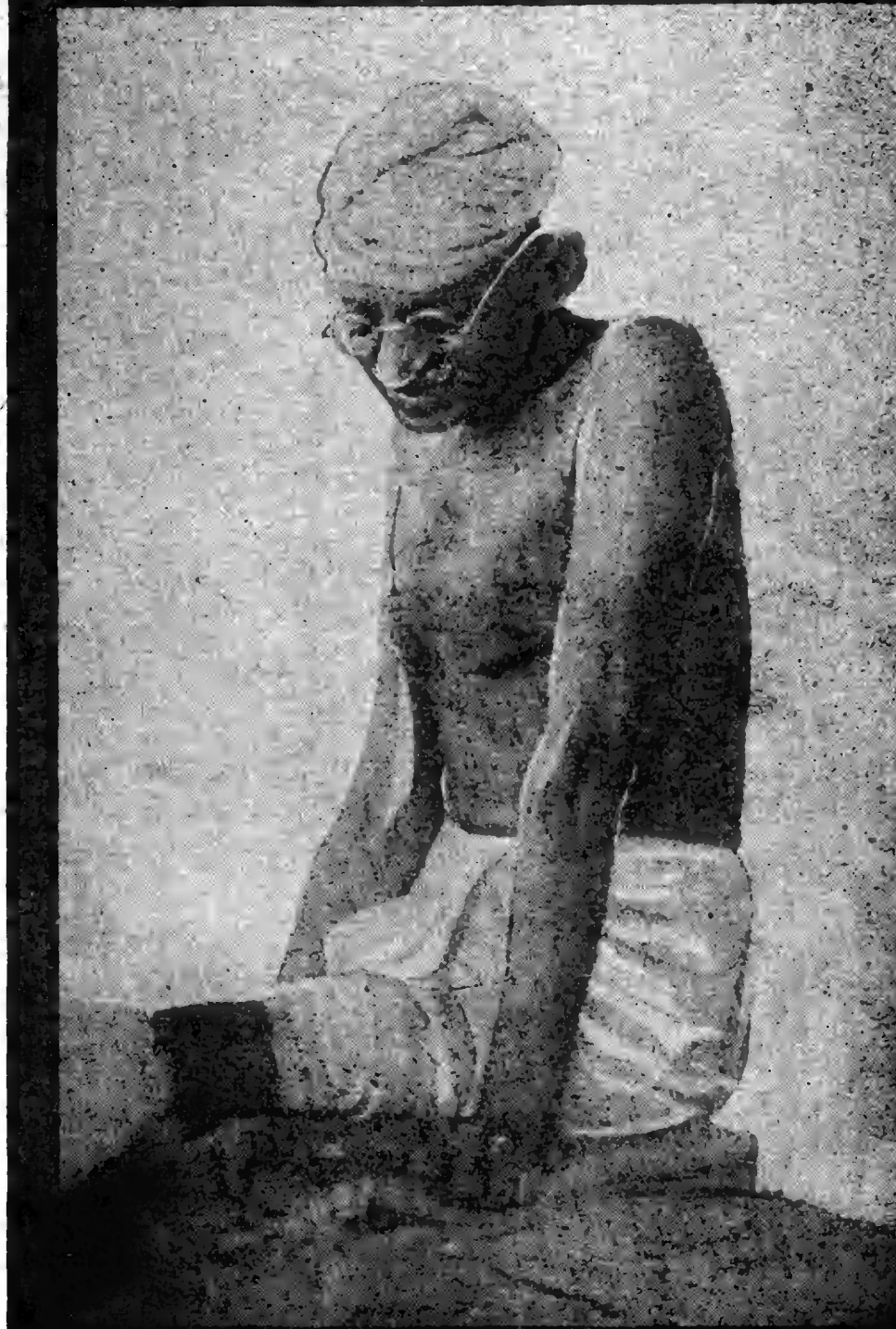
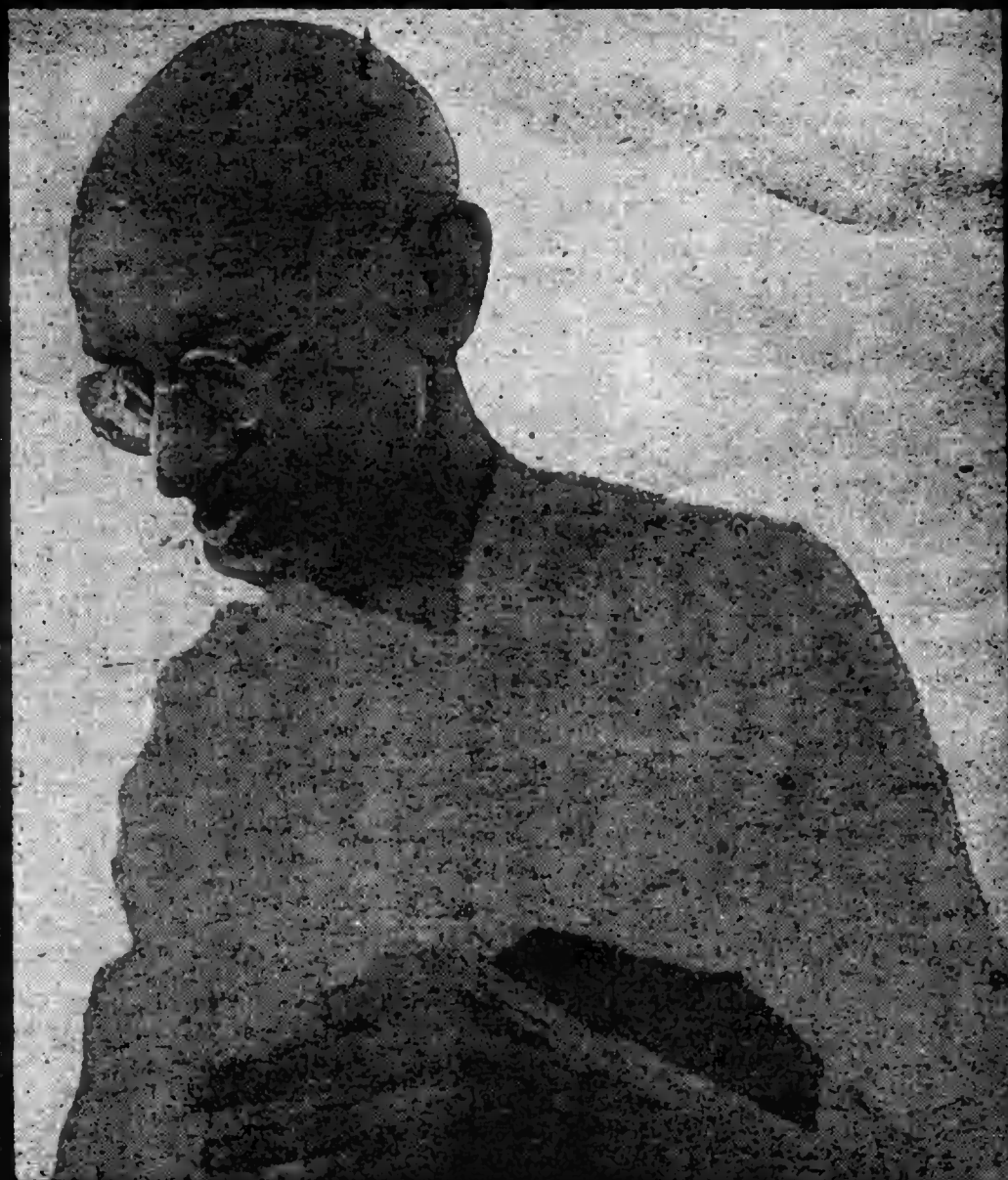
గాంధీ మహాత్మా

జన ప్రసన్న తలు

బాలనందం

నా బాల్య కథ

మహాత్మా గాంధీ

మా తాత ముత్తాత లంతా గుజరాతు శేషంవాళ్లు. గుజరాతు లో పచారు దినుసులు అమ్మ వర్తకులను "గాంధీ" అంటారు. అందుకనే మా వాళ్ళందరికీ గాంధీ అనే పేరు వచ్చిందేమో! కాని మా తాతలు తండ్రులూ వర్తకులుకారు. రాజుల ఆస్థానంలో మృత్యులుగా ఉండేవారు. మా తాతయ్య, ఉత్తమచందు గాంధీ అనే ఆయన, పోరుబందరు ఆస్థానంలో ఉండే వారట. అక్కడ రాజుగారికి ఆయనకూ, ఏదోమనస్సు మనస్సు కలవక జూఘుడ్ సంస్థానంలో ఉద్యోగం చేద్దామని వెళ్ళారట. నవాబు గారిని చూడగానే, కుడిచేత్తో సలాం పెట్టవలసింది పోయి, ఎడమ చేత్తో సలాంపెట్టారట. నవాబుగారికి ముందు కోపంవచ్చి "అల్లామర్యాదగా ఎడం చేత్తో సలాం ఎందుకు చేశావ"ని అడిగారట.

"అయ్యా, కుడిచేయి పోరుబందరు సంస్థానంనేవ కర్పించాను. అందుచేత మిగిలిన ఎడం చేత్తో సలాంపెట్టున్నాను. అమర్యాద చెయ్యాలని గాదు" అని నవాబును సంతోషపెట్టారట. ఏ సంస్థానమైనా విడిచిపెట్టినాకూడా, ఆ సంస్థానం అంటే ఆయనకంత అభిమానం, అంత నియమం ఉండేవి.

మా నాన్నగారి పేరు కబాగాంధీ. ఆయన రాజాస్థానికన్యాయస్థానములో సభ్యుడుగా ఉండేవారు. న్యాయస్థానంలో గాజులకు, వాళ్ల వంశం వాళ్లకు తగువులాస్తే పరిష్కారము చేసేవారు.

మా నాన్నగారు, ఎప్పుడూ నిజం చెప్పేవారు. చాలా ధైర్యంగా ఉండే వారు. ఎవరికి సహాయం కావలసినా చేసేవారు. కొద్దిగా కోపం ఎక్కువగా ఉండేది. కోర్టు వ్యవహారాల్లో చాలా ధర్మంగా ప్రవర్తించే వారు. రాజుగారన్నా, సంస్థానమున్నా అభిమానమెక్కువ. ఒకసారి ఒకపజెంటు (సంస్థానంలో ఇంగ్లీషు వారి మనిషి) రాజుగారిని మానాన్న ముందర తిడితే ఆయన, ఏజెంటును, నువ్వలా అన కూడదని మందలించారట. దానితో ఏజెంటుకు నువ్వు నాకు చెప్పే వాడివా అని కోపంవచ్చింది. ఎదిరించి నందుకు క్షమార్పణ కోరుకుంటావా జైలులో పెట్టినా అని బెదిరించాడట. మా నాన్నగారిని జైలులో పెట్టినా ఏమీ బెదిరక పోయేటప్పటికీ, ఏజెంటుమీ చెయ్యలేక ఆయన్ను వదిలేశాడట.

మా అమ్మ పరమసాధ్వి. నిత్యమూ దైవచింతతో పూజా పునస్కారాలూ చేస్తూ అవికానిదే భోజనంచేసేదికాదు. ఆవిడకు సూర్యుణ్ణి చూడండే అన్నం తిననని, నియమముండేది. అందుకోసం మబ్బురోజుల్లో, సూర్యుడు ఎప్పుడు కనబడతాడా అని మేమంతా ఆకాశము కేసి చూస్తూండే వాళ్ళం. ఎప్పుడైనా సూర్యుడు కాస్త బయటి కొచ్చినట్టు కనబడితే "అమ్మా, అమ్మా చప్పన రా, సూర్యుడొచ్చాడు" అని అమ్మను కేకవేసి పిలిచే వాళ్ళం. ఒక్కొక్కప్పుడు ఆవిడ పనిలోంచి తెమిలి మా కేకలతో బైటికి వచ్చేటప్పటికీ సూర్యుడు కనబడకుండా పోయేవాడు. ఆమె

నవ్వుతూ, "ఇవాళ దేవుడు నన్ను అన్నం తినొద్దంటున్నాడు, నాయనా" అని సంతోషంతో మళ్ళీ ఇంట్లో పనుల్లోకి వెళ్ళిపోయేది.

నేను, పోరు బందరున (ఈ ఊరినే సుదామపురి అని కూడా అంటారు.) 1869 సంవత్సరము అక్టోబర్ రెండో తారీఖున, అంటే శుక్ల సం॥ భాద్రపద బహుళ ద్వాదశి శనివారము నాడు పుట్టాను.

నేను చదువులో చాలామందగోడి కుజ్జవాడిగా ఉండేవాణ్ణి. నాకు ఎక్కువ అప్రచేపటం చాలా కష్టంగా ఉండేది. అప్పటి విషయాల జ్ఞాపకం కూడా నాకు తక్కువే.

తరువాత, మాతృగోడి పోరుబందరు వదిలి రాజస్థానిక-కోర్టు సభ్యులుగా, రాజకోటలో కాపురంపెట్టారు. నాకు అప్పుడు సుమారు ఏడేళ్లుండేవి. ఒక ప్రైమరీస్కూల్లో నన్ను చదవ్వేశారు. అసలు నాకునలుగురుకుట్టాళ్లతోటి కలిసి తిరగటానికి బిడియం ఎక్కువగా ఉండేది. స్కూలుకుపోవటం, పాఠాలు పదువుకోట ఇదే నాపనులు. కుట్టాళ్లతో తిరిగి ఆటలాడుకొందామంటే, వాళ్లు నన్ను వేళాకోళాలు చేస్తారేమో నని భయంచేత వేళ్లేవాడను కాను.

ఒకసారి స్కూలు ఇనస్పెక్టరు జై లోన్ అనేఆయన మా బడికివచ్చి, వర్ణక్రమం వ్రాయమని ఐదు ఇంగ్లీషు మాటలు డిక్టేషనిచ్చారు. నే నొక మాట తప్పువ్రాస్తూంటే, మా మాష్టరు రహస్యంగా నా కాలు గోకారు. పక్క కుజ్జవాడి పలక చూచి వ్రాయమని ఆయన ఉద్దేశం. కాని నేను మాత్రం అల్లా చెయ్యడం తప్పగదా యని చెయ్యలేదు. క్లాసంతా ఐదు మాటలు రైటుగా వ్రాశారు. నేనొక్కడనే తప్పు వ్రాసినవాడిని. నాది తెలివ తక్కువ అని చెప్పేందుకు ఆ పంతులుగారెంతో ప్రయత్నించారు. కాని నాకు నేను చేసిందే ధర్మమనిపించి, తప్పుచేయటానచ్చలేదు. ఆ దొంగతనం నాకు ఎప్పటికీ పట్టుబడలేదు.

ఒకసారి "శ్రవణ పితృభక్తి" అనే నాటకం నాకంటబడిచదివాను. అసలు నాకు క్లాసు పుస్తకాలు అర్థమయి పాఠాలు వచ్చేటప్పటికే చాలా కష్టముగా ఉండేది. అందుచేత వై పుస్తకాలనే చదివేవాడనుగాను.

శ్రవణ పితృభక్తి నాటకం మాత్రం నాకు చాలా బాగుంది. ఆ కథ తలచుకొంటే కళ్ళంబడి నీళ్ళూ ఏడుపూ వచ్చేది. ఆ నాటకంలో పాటలు ఎప్పుడూ పాడుకొనేవాడిని. శ్రవణ

బాలగేయాలు

శ్రీ చింతా దీక్షితులు

(సంపాదించినవి)

7 చిన్నయ్య పంచలకు తొగరు

పిన్నికి పట్టినది పొగరు

జాన మెల్ల తీసుకొని జవురు, జవురు.

(జానమల్ల = జానచెట్టు జావ్వ; జవురు = కొట్టు)

8 వదిన వదిన పంకాయ

వదిన మొగడు పెంకాయ.

9 వ్యంగలు జోడించె నమలి,

శనగ కెల్లెనయ్య నమలి,

గుప్పునపర్వతాలు నెమలి,

గుప్పున పడదుమికె నమలి!

10 జ్జీరు జీరు బండ కింద

జింకపిల్ల లాడుతున్నె

పట్టుకు రా చచ్చుమన్న పచ్చరాళ్లు కప్పుదాము.

11 ఒక్కమ్మ నెత్తిన గోరతి,

చెప్పకు చెప్పకు చినపా, పి

చెపితే ముక్కుచెక్కిస్తా,

చెల్లో నక్కను పిలిపించి,

చింతలు మలపలు చాటిస్తా!

12 బిల్లిళ్లమ్మా బిల్లి ఖ్లు-

డబ్బుకు రెండు బిల్లిళ్లు.

13 కొండ మీద బీరపువ్వులూ,

కొయ్యనా-వద్దా!

మామ తెచ్చిన మల్లెపువ్వులూ,

ముడవ నా-వద్దా!

అత్తగారి పట్టు చీరా,

కట్టనా-వద్దా!

ముగుడిచేత మొట్టి కాయలూ,

తినా - వద్దా!

గాంధీ తాత

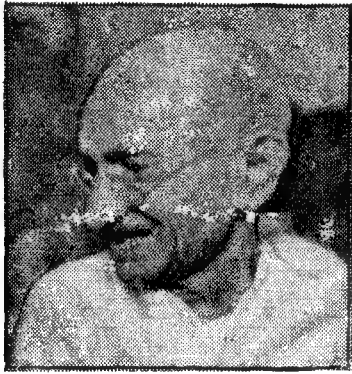
‘వేంకటేశం’

తల్లిగారూ, చెల్లెలగారూ మీరంతా మహాత్మా గాంధీగారి విశేషాభిమానులు. ఆయనకు మహాత్మా అనే పేరు ఎందుకు వచ్చిందో తెలుసా మీరూ? పూర్వకాలంలో భగవంతుని ఆవతార పురుషులందరూ ఏవిధంగా నమస్కరిస్తారో యాయనకూ ఆవిధంగానే చక్కగా నమస్కరించుకున్నాడు.

పూర్వకాలంలో మనులకు ఆశ్రమాలు ఉండేవి. మనులన్నీ రసస్థు చేసుకొనేవారు. గాంధీగారుకూ మునిలాంటివాడే కాబట్టి ఆయనకు ఆ ఒక ఆశ్రమం ఉంది. దాని పేరు ‘బర్రుకోశ్రమం’.

ఆ ఆశ్రమంలో ఒక పెద్ద త్రాచుపాము ఉండేది. అది అందరకూ కనిపించేటట్లుగా ఎవరినీ ఏమీ చేసేదికాదు. ఒకరోజున గాంధీగారి దగ్గరకు ఒక శిష్యుడువెళ్లి ‘అగ్రా, ఇక్కడ చాల పెద్ద త్రాచుపాము ఉంది. అది అందరకూ కనిపించుతోంది. అది ఇక్కడ ఉండేవాళ్లకు ఎప్పుడైనా, అసకారంచేస్తూంది కాబట్టి దానిని సంబంధించి వేయటంమంచిదే అని చెప్పాడు. అప్పుడు గాంధీగారు నవ్వుకుంటూ ‘అదికూ మన అంటి జంతువే. దానికీకూ ప్రాణంఉంది. ఇప్పుడు నిన్ను ఒక బుట్టకొడుకునతో. అప్పుడు నీ తండ్రి నొప్పి పుడుతుంది? - ఏదంటే దాన్ని కొడిచే దానికీ ప్రాణం ఉన్నట్లుగా! అదిమీ జంతువే అనుకో. మానవులలోవాత్రం నిమనుఉన్న వాళ్లు లేరా? ఆంధ్రుని మనం నాళ్లను చంపుతున్నామా? ఆపాముకోటికి చీకే అది కగుస్తుంది. లేకపోతే అదిమాత్రం ఎందుకు కగుస్తుంది? జీవహింస చేయకూడదు నాయనా!’ అని గాంధీగారికి జంతువులయందంతప్రేమ, మీరకూ ఆవిధంగానే అన్ని జంతువులను అంటే ప్రాణంఉన్నవాటిన్నిటినీ ప్రేమిస్తామని కమా! ఎవ్వరికీ అపకారము చేయకూడదు. చేయాలని మనస్సులోకూడ అనుకోకూడదు. అప్పుడు మీరందరూ గాంధీజీతోటి గొప్పవాళ్లవుతారు.

ఇప్పుడు మనదేశానికి స్వరాజ్యం వచ్చిందని మీ అందరకూ తెలుసు. దేశంలో స్వరాజ్యం, స్వాతంత్ర్యం అంటే ఏమిటో తెలియకుండా ప్రజలు అజ్ఞానమై ఉన్నప్పుడు దేశంలో ఉన్న ప్రజలందరూ స్వరాజ్యం అంటే ఏమిటో స్వతంత్రం అంటే ఏమిటో ఆయన చెప్పాడు. స్వతంత్రం అంటే దానినికీ ప్రజలందరూ ఐకమత్యంగా అన్నదమ్ములవలె ఉండాలనీ, పట్టుదలతో చేపడాలనీ చెప్పాడు. ఈ సంగతిని ఇంగ్లీషువాళ్లు భరించలేకపోయారు. గాంధీగారిని తైలోపెట్టారు. లాఠీతో కొట్టారు. అంతమాత్రంచేత ఆవాదలు సత్యేక స్వరాజ్యం మా కక్కరలే

దన్నాడా? మాకు స్వరాజ్యం వచ్చిందని అని మరింత పట్టుదలగా చెప్పాడు గాంధీతాత. ఇదివరకటికంటే ఇంకా బిచ్చతో, పట్టుదలతో ఐకమత్యంగా అంటే స్వరాజ్యం వస్తుందని ప్రజలకు చెప్పాడు. ప్రజలు శ్రద్ధగా విన్నారు. పట్టుదలతో పనిచేశారు. మనకు స్వరాజ్యం వచ్చింది. కాబట్టి మనకు స్వరాజ్యం రావటానికి తారలం గాంధీతాతే. మనదేశాన్ని పాప చేయటానికి, ప్రజలకు తెలివి తెచ్చించటానికి, ఆయన చాల ఉపవాసాలు చేశాడు. ఇదివరకు ఆయన చేసిన ఒక్కొక్క ఉపవాసంవల్లా ఒక్కొక్క మేట్లు స్వరాజ్యం మనకు దగ్గరకొచ్చింది. స్వరాజ్యం వచ్చిందనగా, గాంధీగారి కొరిక నెరవేరిందనగా అని సంకోచించాం. కాని ఆయన మట్లా ఉపవాసంచేశాల్సిన అవసరం ప్రజలే కల్పించారు. బెంగాలులో హిందువులు మహమ్మదీయులు కొట్టుకుంటున్నారు. కత్తులతో ఒకళ్లనొకళ్లు వధుకుంటున్నారు. గాంధీగారు వాళ్లకు చెప్పాడు - ‘అబ్బాయిలూ, మీరంతా అన్నదమ్ములు. మీరంతా ఒకతల్లికడు పున పుట్టారు. మీ అమ్మ భరతమాత. కొట్టుకోవటం మానివేయండి నాయనా’ అని.

ఉహూ, వాళ్లు వివలా. ప్రజలు ఒకళ్లనొకళ్లు నరుక్కుంటుంటే చూస్తుంటారు అంటే గాంధీ తాత! మీరు నరుక్కోవటం ఆపవలసివచ్చింది. నాడు రోజులు గాంధీగారు ఉపవాసంఉన్న తర్వాత అక్కడ బెంగాలులో ఉన్న హిందువులకూ మహమ్మదీయులకూ ఐకమత్యం వచ్చింది. వాళ్లు తాముచేసిన పనితప్పుని తెలుసుకొన్నారు. అన్నదమ్ములవలె ఉంటాము. మీరు ఉపవాసం మానివేయాలని దని గాంధీగారికి చెప్పారు. గాంధీతాత మాడు రోజుల తర్వాత భోజనంచేశాడు.

చూడండి! గాంధీతాత మన దేశానికి, ప్రజలకూ ఎటువంటి సేవ చేస్తూన్నాడో! అతాత ఇంకా చాలకాలం జీవించాలని మనందరం భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించుదాం.

సూర్యుడు - గ్రహాలు - భూమిపట్టుక

సూర్యగ్రహణమయంలో (Chromosphere) జ్వాలామండలాన్ని చూస్తూమీ తెలుసుకొన్నాము. ఈ వర్ణమండలాన్ని మండలం అంటారు. ఇంకొకవాయుమండలాన్ని దాటితే సూర్యుని ప్రకాశమండలాన్ని చేరుకుంటాం (Photosphere). ఈ మండలంలోనే మనకు వచ్చే ఎండా, వెలుగు పుడుతున్నాయి. సూర్యుడులో రాయిచంటి ఘనపదార్థం, ఏదీ ఉండలేదు. అంత వాయువే సూర్యుడు ఒక పెద్ద వాయుగోళం. కాని సూర్యుడి లోపలిభాగాల్లో, రెండు గురువించింజ అంత వదారం, ఒక ఏనుగు బరువు ఉంటుంది. ఎలా అంత బరువు ఉంటుందో ముందువాల్లో చెప్పకుండా, సూర్యుడిలో వాయువంతా, సున్న తిరుగుతూ, - లివాన వచ్చినప్పుడు దుమారం రేగినట్లుగా చలించి ఉంటుంది. ఇంత గాబరా పుట్టిందే సూర్యుడు లేకపోతే సువ్యు నేను పుట్టకపోదుం తెలుసా? గనలో కూలితీ త్రవ్విన లి వేల టన్నుల రాక్షసిబొగ్గు ఇచ్చేకత్తి. ఒక చదరపుమైల నేలమీద ఒ గంట సూర్యుడి వడితో వచ్చేకత్తి సరిపోదు తెలుసా? ఒకరోజున మన భూప్రపంచం అంతలా నేలమీదపడి సూర్యుడి శక్తివల్ల కాని వేల టన్నుల ప్రపంచంలో 260 కోట్ల ప్రజా, అన్నివనులూ చేయిచుకోవచ్చు. కానిలో పెట్రోలు, నీరు, ఇండ్ల కొవ్వు, రైలునుడివీ రాక్షసి బొగ్గా, నీటిఆవిరి, ఇవన్నీ కూడా సూర్యుని శక్తి రూపాలే. సూర్యుడుకి అడ్డాచే మేఘాలకూడా సూర్యుడివల్ల పుట్టినవే.

మన భూమి, భూమాక సూర్యుడిగర్భంలో పుట్టిన గోళం. అంటారు శాస్త్రజ్ఞులు. భూమిపట్టుక ఇప్పటికి 300 కోట్ల ఏళ్లక్రితంమాట బహుశా సూర్యుడు మట్టి మువ్వలాగా వెలిగికుండా, అ పోయిఉన్న రోజులేమో. విశ్వవర్ణులన చేస్తూ, బ్రహ్మాండపువీరలా చూస్తూ గ్రుడ్డిగా ఇంకొకటితం వచ్చి, మన సూర్యుడి దీప్యంలో, మన లేకపోతే మరీవగ్గరగా వచ్చి గణపకన త పుకుందో తెలియ. కాని ఏమీ జరిగిందంటే, సూర్యుడు అగ్నిగోళంలాగా ఉన్న మంటి లాగా వెలిగిపోవడమేకాదు అన్నాదీన్నమై పోయాడు. ముక్కా, చక్కా అయిపోగా మిగిలిన ది బిమే ఇప్పుడు వెలుగుతున్న సూర్యంబం. అయితే ఆ ముక్కలు చక్కలా, బుబునూ, బుబునూ, భూమి అంగరకుడూ (బుబునూ). బుబు సృష్టి, శని, వరుణుడు (ఇంద్రుడు), Neptune, Pluto అన్నగ్రహాలుగాను. వాటి ఉపగ్రహాలుగా మన చంద్రుడిలా గ్రహాలుగానూ. తోకమక్కలుగానూ, ఉల్కలుగానూ (వారే నక్షత్రాలు) తయారయ్యాయి. Neptune, Pluto, గత 50 ఏళ్లలోనే కనిపెట్టారు గనక మన భాషలో పేర్లేలేవు. అయితే వైన చెప్పిన వరుణుడే దూరదూరంగా సూర్యుడిపట్టు ప్రదక్షిణంచేస్తూ నిలిచిపోయాయి. ఈ గ్రహాలన్నీ, 300 కోట్ల ఏళ్లక్రితం ఆకాశంలో వడిపోతుండా ఎలా నిలిచి ఉన్నాయి

అని మీరు శ్రద్ధించక మానడం. అలా నిలవడానికి కారణం గ్రహాంశు, సూర్యుడికి మధ్యనన్న ఆకర్షణే ఈ బహ్మంతంలో అన్నివస్తువులు ఒకదాన్ని ఒకటి ఆకర్షిస్తూ ఉంటాయి. ఆ ఆకర్షణను గురుత్వాకర్షణం (Gravitation) అంటారు. దీ గురించి, దీన్ని కనిపెట్టిన న్యూటను మహాశయుని గురించి ముందువాల్లో చెప్పకుండా, సూర్యుడు, మిగతా గ్రహాలను ఆకర్షిస్తూ ఉండవల అని సూర్యుడి పట్టు ప్రాక్షిస్తూ ఆకాశంలో నిలిచిపోయాయి. అలా ఏర్పడ్డ భూమి, 200 కోట్లసంవత్సరాలు చల్లారూ ఉండిపోయింది. కొంపజలూ చల్లారేక, నీరూ, సముద్రం, నేల, కొండలు, అగ్నిపర్వతాలూ, మేఘాలు ఏర్పడ్డాయి. భూమిమీద 50 మైళ్ళు దక్షిణంగా నేల ఏర్పడింది. ఈ 50 మైళ్ళ లోపల, ద ఏముందో తరువాత చెప్పకుండా, బహుశా అగ్ని కల్పక ముఖంనుండి సలసల కాగి తిరిగి బయలు పడే ద్రవం భూమిలో ఉండనుకో ఇప్పటికి భూమి వాయువాప-నుండి చల్లారి, దట్టంగా అయి, ద్రవ భూపం అయిపోయి సూర్యుని ఆకర్షణం ఒక ముక్క చీలిపోయి కాలక్రమేణా చంద్రుడుగా మారింది. భూమి, సూర్యుడూ, ఈ రెండి ఆకర్షణవల్లా ఆ రెండింటిమధ్య ఉండిపోయింది చంద్రుంబం. మన భూమికి 2 అక్షం మైళ్ళ దూరంలోనే ఉన్నాడు చంద్రుడు.

భూమి పుట్టే 200 కోట్లసంవత్సరాలు చల్లబడి నప్పటికి, బంతువులను చూడటాగా, చెట్లకుబెర్రులాగా, భూమిపట్టుక 50 మైళ్ళ దక్షిణంగా నేలఏర్పడింది. ఇదిజరిగిన కొన్ని ఏళ్ళు వేడివ్వడం భూమి మీద వందలాది సంవత్సరాలు కరవడం మ కొన్నాళ్లకు వేడినీడనుముద్రం అగ్నిపర్వతాల్లో నిండిన భూమి ఏర్పడ్డాయి. దట్టమైన మేఘాలతోనిండి, వేడి సముద్రంతో ఉండేభూమి అలాగ చల్లబడుతూ ఇంకో 40 కోట్ల ఏండ్లు ఉండిపోయింది. అప్పటికి మేఘాలు దాగా అగ్ని సముద్రమీద వేడివ్వడం పోతగింది. ఇన్నాళ్లవరకూ భూమాతా గాదమనవీరతో ఉండిపోయిందన్నమాట ఆకాశంలో మేఘాలు ఏంబుచొర నిద్రకనూ, ఏకగ్నిపర్వకపు మంటల వెలుగో భూమి గది వెలుగునచ్చేక ఆరోజుల్లో, సముద్రందల్లారి, ఎండిపోకిన మొటిరోజుల్లో ప్రపంచంలోకి జీవం అన్నది, ప్రాణవస్త్రపు అన్నది ప్రవేశించింది. ఎలాగ అలా జరిగింది అంటే చాలా రకాలుగా చెబితారు శాస్త్రజ్ఞులు, వర్ణంల నేలమీద ప్రజా, ఇప్పుడు కరిగి వేడిసముద్రంలో ప్రవేశించాయి అని, అఉప్పులు కరిగిఉన్న వేడినీటి ద్రావకంలో సుశుభ్రంగా తయారు అవగల, బొగ్గుపదార్థాలు సంకలించి ఏరివిగా ఏర్పడ్డాయని చెబితారు. సముద్రం ఆరోజుల్లో పెద్దసా యన కర్మాగారం, బొగ్గుపు సుగరి ఉష్ణంలవణాలు కలిసి ఒక సమాయాన్న హతాత్తగా జీవం క్రింద మారిపోయి ఉండొచ్చు. అజీవజం తననవభావంచేత (19 వ పేజీ చూడుడు)

ముసలితల్లిదండ్రులను కావడిలో ఉంచుకొని యాత్రకు తీసుకొని పోతూండగా ఒక అడవిలో వాళ్లకు దాహమేస్తుంది. శ్రవణుడు ఆ కావిడిలో వాళ్లనక్కడ నుంచి చక్కన వాగులో నీరుతెద్దామని బిందెతో బయలుదేర్తాడు. అడవిలో వేటకొచ్చిన దశరథుడు, దూరాన్నుంచి, అతన్నిచూడక, కడవ బుడబుడ మని నీళ్ళలో చప్పుడు చేస్తే, ఏను గనుకొని బాణం వదిలాడు. శ్రవణుడు పాపం గాయపడి, దశరథుడితో వాళ్ళ మూ నాన్నకు మంచిసిగ్గు తీసికెల్లి దాహం తీర్చమని చెప్పి, ఏమీ కోప పడకుండా, శాంతంగా ప్రాణం వదుల్తాడు. ఆ తల్లిదండ్రుల శోకం చదివి సహృద్యుడైన నాకుదాఖం పొద్దుకొచ్చేది.

సత్య హరిశ్చంద్ర నాటకంకూడా నామనస్సు మీద అల్లాగే హత్తుకు

పోయింది. ఎన్ని కష్టాలొచ్చినా హరి శ్చంద్రుడిలాగా ఎప్పుడూ నిజమేచెప్పాలి అనే నిశ్చయం, ఆనాటకంవల్ల నాకు చాలాగాఢంగా కలిసింది.

నా చిన్నప్పుడు ఎప్పుడూ అబద్ధాలాడిన జ్ఞాపకం నాకు లేదు.

ఒకప్పుడు నాకూ, మా చుట్టూలో ఒక స్నేహితునికీ పొగ తాగాలనని, సరవా ఘట్టింది. మా పిన నాన్న పారవేసిన చుట్టపీకలు దాచే వారము. కాని సిగరెట్లు, బీడీలు కొన వలెననించి నాకర్ల డబ్బులో దొంగ తనంచేయటంమొదలుపెట్టాం. అయితే ఆ కొన్నవి దాచటం కష్టమయేది. దొంగడబ్బులు కూడ సులభంగా దొరికేవి కావు. చివరికి ఛీ పొగతాగని బానిసజన్మం ఎందుకని ఆత్మహత్య చేసుకొందా మనుకొన్నాం. గన్నేరు

కాయలుపప్పుకొట్టుకొని దేవుడిగుళ్ళోకి పోయి దీపం వెచ్చించి దణ్ణంపెట్టి తర్వాత తిందా మనుకొన్నాం. తీరాతినబోయే టప్పటికి బాధపడుతూ చచ్చిపోతామని భయమేసింది. చచ్చిపోతే మాత్ర మా కోర్కె ఎల్లాతీరుతుందా అని ఆలోచన వచ్చింది. చివరకు “ఛీ సిగరెట్లకే, సలాం” అని పొగతాగేప్రయత్నాలు మనుకొన్నాం.

మా అన్న ఒకసారి25 రూపాయలు అప్పు చేశాడు. పెద్దవారికి తెలిస్తే ఎల్లాగా, అప్పు తీరేది ఎల్లాగా, అని ఇద్దరం విచారించి, మా అన్న చేతి బుగారంముగురులో దొంగకనంగా కొంత ముక్క కొట్టించి, అమ్మ అప్పుతీర్చాం. కాని ఆ దొంగతనం చేసినందుకు నాకు చాలమనస్తాపం తోచింది. చివ

రికి ఒక నీటిమీద నాతప్పువాసి, ఏమి ఊబడితే అది విధించాల్సిందని మా నాన్నగారికి వ్రాసిఇచ్చాను. ఆయనతో చెప్పటానికిమాత్రం ధైర్యం చాలలేదు. అప్పుడు మా నాన్నగారు జబ్బితో మంచంలో ఉన్నారు. నాచీటి శాంతం గా చదువు కొన్నారు. ఆయన కను కొలకుల్లో ముత్యాలలాగా కళ్ళనీళ్ళు రాలాయి. నిజంగా ఆయనలో అంతకు ముందుకోపం, ఎక్కువ ఉండేది. తిట్లడమో తలపగలకొట్టు కోవ డ మో చేస్తూ రనుకొన్నాను. కాని ఆయన అతి శాంతంగా ఓర్పుతో, ఆగిపోయారు. ఆయనకు నాఅంతట చేసే తప్పులుద్దు కొంటున్నానని సంతోషమూ, నామీద విశ్వాసమూ, కలిగి, నామీదప్రేమ కూడా ఎక్కువయింది. ఈ అహింసా పాఠమే, నాకు చాలా ఉపయోగించింది.

సినిమా కథనంలో ఓ, న, మా, లు.

రంగస్థలము - అలంకారాలు - వస్తుచైతన్యము

చలనచిత్రాల కళన వస్తుచైతన్య పరిశీలనలో చిత్రకథనరూపానికి ప్రధానంగా లా, ప్రముఖసాంకేతికాలు, కొన్ని కొంతవరకుగా మానుకొన్నాం. చిత్రకథన భాషావ్యాకరణంలో సంక్షిప్తరీతిగా మొట్టమొదటగా చిత్రంలో వస్తువులు, ఆకార, సుదూ, సామ్యతల వల్లను రసభంగిమలవల్లనూ, (సెట్) పరిసరాలనూ, (ప్రాప్తి) అలంకారాలనూ, వస్తువులనూ, ప్రకృతిచిత్రాలనూ (స్కేప్) ఇతరవస్తువులనూ, స్థానావళికలనూ, వెలుగు నీడలు విభేదాలు, కాలనిర్ణయవల్లనూ, సంభాషణలనూ, భాషావివక్షలనూ, మానవజీవితంలోని నిత్యజీవితంలోని భావనలనూ, సేవకళనలోని, కళాభివ్యక్తిలోని అవ్యక్తభావాలనూ వస్తురూపాన్ని సంగీతకీర్తనల వ్యవధిలో చెప్పుటలలోనూ ఇతరకళలనూ, తల్లితండ్రుల నానుటలవల్లనూ, కథలో సంగతులచేతనూ, కథను బోధిస్తాయని చెప్పకొన్నాం. ఒక్కొక్కటి ఎంతవరకు చేస్తాయో, మరికొందరి వివరంగా మానుకొందాం.

శిల్పచిత్రాలకన్న, మూకచిత్రాలు ముందుగా ముందుగా ముందుగా ఉపాంగాలు, చాలా ముట్టుకు కథను సుబోధకం చేయగలిగేట్లుగా మానుకొనే సుగుణం చలనచిత్ర కళనలో కనీసం చెప్పాను. తెలియక ఒక్కచాని వల్లనే, రంగము, రంగాలంకారాలు, వస్తువులు, ఇవే ఇతరభావాలతోపాటూ, వెలుగునీడల ప్రసాదం విభేదంతో, కథనంతా చాలా ముట్టుకు వ్యక్తం చేసుకొంటూ, మరికావలసిన కోరిక, కథనో, సంభాషణనో, టైటిల్స్ వ్రాసుకొని తెర మీదే చూపించుకొంటూ, సఫలీకృతమయ్యాయి.

ఇంతవరకూ, ఇవే సవలా నాటక, చిత్రంలో ఉండే ఉపాంగాలే నమోదయ్యాయి. అయితే సవలకు ప్రత్యేకచిత్రం చూపించగల అలంకారాలేదు. నాటకంలో, ఈ ఉపాంగాలకే సినిమాలోనూ సంప్రాప్తావకాశం కనిపించక చాలా సంవత్సరాలగాల్లోనే పరిధిమించవలసి వస్తుంది. నాటకంలో చూపించగల రంగాలకు, రంగాలంకారాలకు, ఇవే, సినిమాలో చూపించగలవాటికి, అత్యధిక సంఖ్యాభేదం ఉంది. అదీకాకుండా, స్వల్పవిభాగాలనుకూడా, విస్తృతంగా స్థానావళిలో చూపించగలవల్ల, నాటకంలోకన్నా సినిమాలో, ప్రాప్తిలకు, సుదూరముఖభంగిమలకూ, ప్రాముఖ్యం, సుబోధకతలకునూ, ఎన్నోయింట్లుగా ఇనుముడుతుంది.

కాబట్టి, సవలలోకన్నా, నాటకంలో కన్నా చలనచిత్రకథన వస్తురూపాన్ని బట్టి ఈ ఉపాంగాలన్నిటికీ, ప్రత్యేకప్రాముఖ్యత కథాబోధనకునూ, ఎన్నో రెట్లు, పెరిగి, మరిపోతుంది. సినిమాలోనూ నాటకంలోనూ మామూలుగా ఇప్పుడు సెట్ అనేమాటకు మన నాటకాలలో వాడేరంగము అనేమాట వాడుకొనేవాళ్ళము. సెట్ అంటే సామాన్యంగా, గది, గదిగోడలు, ఇత్యాది సంవత్సరాలే మునుపు సినిమాభాషలో నూచితంగా ఉండేవి. కాని ఇప్పుడంత కన్నా మన "రంగము" అనేమాటకున్న విస్తృతత, అంతా కూడా ప్రస్తుతం సినిమాభాషలో కూడా వాడుకొనవలసి ఉంటుంది. ఒక రకం అయినా, ఒక భవనప్రాంగణము అయినా, వనమధ్యమయినా, కొండలు, నదులు, కొనలు అన్నీ ఉన్న విస్తృతతావరణమయినా, ఇల్లాంటి, పరిసరాలన్నీ రంగం కంటే ఉన్నాయి.

సెట్ మనకు ముఖ్యంగా కథాభివ్యక్తి పరిసరాలను బోధిస్తుంది. టైలు స్టేజీనో, రాణి వాడమో, గ్రంథాలయమో, వనమధ్యమో, మరే క్కడైనా ఎక్కడన్నామో సెట్లో చూపించిన భంగిమలతో, లేక విస్తృతంగా అంతరిత్రాప్తివస్తురూపాన్ని చూపించుటవల్లగాని ఘట్టం జరుగుతున్న ప్రదేశం తెలుస్తుంది. ఆ ప్రదేశాన్ని ప్రత్యేకంగా, కథాభివ్యక్తిలోని అనేక విశేషాలూ, ఆ ప్రదేశానికి మనమిచ్చిన స్వరూపంవల్ల, మానగానే తెలుస్తాయి. అంతేకథావిషయాలను, సవలలో పేజీలతరబడి వర్ణించుకొని, నాటకంలో చూపించడానికి అలసికొనవచ్చును. నాటకంలో సంభాషణలలో చెప్పించి, ఇల్లాయాచనవలసిన, కథకు ముఖ్యమైన ప్రాదేశికవిశేషాలు, సెట్ను, సెట్మీదా వస్తువులను, ప్రాముఖ్యత క్రమంలో చూపించుటవల్ల, చూపవలసిన చిత్రీకరణ పూర్వంలో ఇట్టే తెలుస్తాయి.

అదీకాకుండా, సెట్ కిచ్చుకొన్న అలంకారాలనుబట్టి, పేదకొంపో, ధనికునిదో, కళామతంతో ఇల్లు చెక్కగా ఉండుకొనేవాళ్ళో, ఆహారంగా అబ్బగలేగా ఉండుకొనేవాళ్ళో, పాతకాలలవాళ్ళో, సజీవంలో, ఆనందకథనమూనుకొలం ఏదో, ఇల్లాంటివన్నీ సెట్ ప్రదర్శనలోనే దృశ్యరూపంగా చెప్పకొనేందుకు సినిమా కథనంలో సెట్ సుపయోగించుకొంటాము.

ప్రాప్తిలు, అంటులో, చూపిస్తూన్న వస్తువులవలన అంతా కావచ్చునని స్థూలంగా చెప్పకొన్నాం. రంగాలంకారాలు, వ్యక్తుల

ఓమర్ ఖయాం చిత్రంలో ప్రాప్తి, సురయా

అలంకారాలు రెండు కూడా ప్రాప్తి కంటే తక్కువేస్తారు. రంగము చోట్లామాడా, నడవటంవల్లనే, వాళ్ళ, గుణాలిలానూ, రంగాలంకారాలు అయితే, ఆ ప్రదేశ సుందరతలనూ, నిరూపిస్తాయి. ఉదాహరణకు కూరలనుబట్టి చూపిస్తే, కూరలమారులనో, లేక పేదపేదలకి పంపికో అని తెలుస్తుంది. ఇంకా చూపిస్తేనే త్రానూ, తక్కినా, చిన్నగట్టాపెట్టె ఇల్లాంటివి చూపిస్తే కూరల మారులలో ఘట్టము అని ఆ గట్టలే చెపుతాయి. ఆ గట్టల అమరిక, ఇత్యాది భేదాలలో రక్తచుక్కల చుట్టములలో భాగమో, లేక పేదలకు పంపివలసినా చూపిస్తే చూడకొనే బాధకొనే ఇల్లాంటి విషయాలన్నీ తెలుస్తాయి. ఒక్కొక్క వ్యక్తిలో, పరిసరం, జరుగుతోయే కార్యక్రమాన్నీ చూపించగల వస్తువులవలన కూడా, ఇల్లా చాలా ఉంటాయి. ఇల్లా చూపిస్తూనే ప్రాప్తిలు (వస్తువులు, అలంకారాలు) కథావ్యక్తుల స్వభావాన్ని, కీలాన్ని, జీవిత పరిసర పరిస్థితున్నీ, జీవనసమీక్షాలనూ, సెట్ వ్యభిచారాన్ని కూడా సేకంగా చెప్పకొగలుగుతాయి. కథన జీవిత స్వభావాన్ని చూపించేందుకు గొప్పగా ఉపయోగించిన ప్రాప్తిలలో నిటినివాళేన అన్న సినిమాలో చూపించిన ఒక జిగ్సా పజిల్ బొమ్మ అని చెప్పతూంటారు. (జిగ్సా పజిల్ అంటే ఏదో బొమ్మను అడ్డదిడ్డం ముక్కలుగాకత్తిరించి, ముక్కలన్నీ కలిపేసి, చాట్టనే మళ్ళీ సగ్గా బొమ్మగా అమర్చే బొమ్మల సమస్య.) ఈ ప్రాప్తి, కథావ్యక్తులైన కేసే నులుంబం జీవితంలో అలసత్వాన్ని, జీవితంలో విసుగును, ఆ విసుగునల్ల వచ్చిన నిరీహను, ఇత్యాది

చిత్రాలన్నీ స్థూలంగా వ్యక్తం చేసేందుకు గొప్పగా ఉపయోగించింది. అనగా సామాన్యంగా ఈ ప్రాప్తిలు, సవలలో వ్యక్త విశేషణ స్థానం ఆక్రమిస్తాయని యునవచ్చును. "ఒక భవిత వ్యక్తి, ఒక బీద ఇల్లు అని సవలాకూడా విశేషణలతో వ్రాసి చెప్పితే, చిత్ర దర్శకుడు, ఒక ముఖమే దున్ను ఆటనికొనిపో, ఇంకంవలూ అటే చూపించో, ఆ విశేషణాన్ని పూరిస్తాడు.

వ్యక్తులకూని, రంగాలకూని, ఉపయోగించిన అలంకారాలకు, తెలియక వచ్చే గట్టా వస్తువులకు పేద విభేదం ఏర్పరచుకో సవలలేదు. అన్నీ ప్రాప్తిలకింద స్థూలంగా బహువేద వచ్చును. అయితే కొంత పేద చిన్నా భేదాలనుబట్టి, వస్తువులన్నీ బంగమ స్థావర విభేదాలనుబట్టి, కథనంలో కదలికకు అస్సారమున్న విధాలను స్వల్పంగా గమనించుకోవచ్చును. రైల్వేలో, విమానమో, లేక ఒక మేఘమో-ఇల్లాంటివి కదలికనుబట్టి, ఆ వస్తువ్యక్తిత్వాలూ, కథన ప్రాముఖ్యతా వాల్చునో హెచ్చుతూ లుతూ ఉండువచ్చును. ఒక పేద కత్తిని గదిలో అలంకారంగా చూపించి, అక్కడన్న వ్యక్తి శౌన్దర్యాన్ని, స్వభావాన్ని చూడమే చూపించేందుకే ఉపయోగించవచ్చును. లేదా, కథలో వ్యక్తి అంతకుముందుకా చూపవలసిన విషయం ఒక కత్తిని, ప్రముఖంగా చూపిస్తుంటే, ఆ కత్తి ఎవరినో చూపవలసినదేమో ప్రాముఖ్యతూ, ఆచరణమూ, ఆ కత్తికి వస్తుంది. ఈ విధంగా కేవలం, వ్యక్తి సరిసరాల స్వభావం వెలువచ్చేందుకు ఉపయోగించుటలోనూ, అల్లాకాకుండా కథాగమకంలో భవిష్యత్త్రికంగా కలాఫను చూపించుటలోనూ వస్తువులన్నీ ప్రాముఖ్యం పొచ్చి, అలంకారంగా (ప్రాప్తిగా) ఉన్నదానికి, ప్రత్యేక ముఖ్యతలను కూడా వస్తుంది.

జెమినీవారి 'మన్ మాలిని'లో రమ్య దృశ్యము

సినిమా వార్తలు

యునీటీ కిక్స్ వారి 'సాయిబాబా'లో సి. యస్. ఆర్. ముదలయిన వారు నటించారు. ముందు పాటలు రికార్డు చేయబోతున్నారని, త్వరలో షూటింగు ప్రారంభిస్తారని తెలుస్తున్నది.

* * *

ఎం. ఆర్. ఎ. ప్రొడక్షన్స్ వారి 'మనదేశం' ఫీలిం మూడుకోణాలు షూటింగునందుకుంది. నారాయణరావు, నాగయ్య, కృష్ణకేసే నటిస్తారు. డైరెక్టర్ శ్రీనివాస్, కవి సత్యనారాయణ.

* * *

ప్రతిభా పిక్చర్స్ వారి 'బాలరాజు' రికవరులు లూరి అయిందటన్నాడు. ప్రాధ్యుడగు డైరెక్టరు బలరావయ్యగారు 'వ్యష్ట సుందరి' అనే సాఫీ ఫీలిం తీయడానికి సన్నాహాలు చేస్తున్నారు.

ఆర్థిక పారిశ్రామిక వ్యాపార విషయాలు

1947

వ సం. మే నెల చివరకు మద్రాసు ప్రభుత్వానికి 7,11,70,000 రూ. లు ఆదాయం వచ్చింది. 1946 వ సం. మే నెల చివరకు 7,28,56,000 రూ. లు ఆదాయం వచ్చింది. కాబట్టి ఈ సంవత్సరం ఈ కాలంలో ఆదాయం 11,85,000 రూ. లు తగ్గిపోయింది. ఆదాయం ఈ విధంగా తగ్గిపోవడానికి కారణం: కొన్ని విషయాలలో మొత్తం రూ. 60,15,000 వరకు ఆదాయం తగ్గిపోయి, మరికొన్ని విషయాలలో మొత్తం రూ. 48,29,000 వరకు ఆదాయం పెరగటం. రాష్ట్ర పరిపాలన, ఎక్సైజ్ అదనాలు, సాగుబడి, పబ్లిక్ వర్క్స్ కౌన్సిల్ ఆదాయం గత సంవత్సరం కన్న తగ్గిపోయింది. గృహవిశిష్ట, స్థాంతులు, మాటూరుబండ్ల చట్టము, న్యాయకౌన్సిల్ గత సంవత్సరము ఈ కాలం కన్న ఈ సంవత్సరమే ఎక్కువ ఆదాయము వచ్చింది.

1947 వ సం. మే నెల చివరకు ఖర్చు మొత్తం రూ. 5,44,16,000 లు; గత సంవత్సరం, ఇదే కాలంలో ఖర్చు మొత్తం రూ. 5,49,54,000 లు; కాబట్టి ఖర్చు రూ. 5,38,000 లు గత సంవత్సరం కన్న తగ్గింది. ఈ తగ్గుదలకు కారణం: కొన్ని కౌన్సిల్ మొత్తం రూ. 1,40,69,000 లు ఖర్చు తగ్గిపోయి, మరికొన్ని కౌన్సిల్ ఖర్చు మొత్తం రూ. 1,35,31,000 లు పెరిగిపోయింది. అందు వలన మొత్తం ఖర్చు నికరంగా రూ. 5,38,000 లు తగ్గిపోయింది. రాష్ట్ర పరిపాలన, న్యాయకౌన్సిల్, రక్షణకౌన్సిల్ ఖర్చు తగ్గింది. పోలీసు, పబ్లిక్ వర్క్స్ కౌన్సిల్ ఖర్చు బాగా పెరిగింది. పోలీసులకు కరువుభత్యం యివ్వటం వలన, ఈ కాలంలో, 10,84,000 రూ. లు పబ్లిక్ వర్క్స్ కౌన్సిల్ రోడ్లు, వంతెనలు వేయుటకు పరికరములు కొనుటలల్ల రూ. 10,07,000 లు ఖర్చు పెరిగినది.

రిజర్వ్ బ్యాంకు లాభాలు

రిజర్వ్ బ్యాంకు వాటాదారులకు మూల ధనమైన ఒక నిధితమైన తేలు ప్రకారం లాభం పంచుకొంటున్న తరువాత మిగిలిన లాభమంతా ప్రభుత్వమునకు చెందుతున్నది. ఈ విధంగా ప్రభుత్వమునకు జను కట్టబడిన లాభం మొత్తం: రూ. లక్షలు.

1942-43	824.04
1943-44	749.81
1944-45	1439.27
1945-46	1848.48
1946-47	782.27

ఈ విధంగా ప్రభుత్వ ఖాతాకు జమకట్టబడిన మొత్తం 1946 వ సం. రూ. 20 లక్షలు; 1939 వ సం.లో రూ. 5 లక్షలు మాత్రమే. కాబట్టి యుద్ధకాలంలో రిజర్వ్ బ్యాంకు వలన భారత ప్రభుత్వానికి చాలా ఎక్కువ ఆదాయం లభించినది. కాని యుద్ధానంతరం ఈ మొత్తం చాలా తగ్గిపోయింది; సగానికి సగమైపోయింది. ఇకముందు ఇంత పెద్ద మొత్తముల లాభం రిజర్వ్ బ్యాంకు ప్రభుత్వానికి జమకట్టలేకపోవచ్చును.

జపాన్ గుడ్లల ఎగుమతులు

యుద్ధకాలంలో జపాన్ గుడ్లల మనదేశం లో కొనిపెట్టినవి ఎగుమతి అవుతూవుండే సంగతి మనకు తెలుసు. ఒక్క మనదేశంలో శిగాక ప్రపంచంలో అన్ని దేశాలకు జపాన్ నుంచి గుడ్ల ఎగుమతి అవుతూవుండేది. వస్త్రపరిశ్రమ జపాన్ పరిశ్రమలలో అతి ముఖ్యమైనది. జపాన్ ఆర్థికముగా స్వయంపోషకత్వము పొందుటకు తగినంతవరకైనా పరిశ్రమలు వృద్ధిచెయ్యలేనంత కదా. అదిగాక, ప్రపంచములో ఇతరదేశము లన్నిటిలోను వస్త్రములకొరత చాలా ఎక్కువగా ఉన్నది. అందువలన జపాన్ లో వస్త్రపరిశ్రమను కొంతవరకు పునరుద్ధరించి, వివిధదేశములకు గుడ్ల ఎగుమతి చేయవలెనని నిశ్చయింపబడినది. తోష్య ఆసియా దేశములకు సుమారు 20 వేల టన్నులూ, ఆఫ్రికాను గుడ్ల పంపనలనని నిశ్చయింపబడినది. జపాన్ తో తిరిగి వర్తక సంబంధములకుడా ఏర్పాటుచేసుకొంటున్నది చైనా. ఈ ముగ్గురు ఆంగీకరింపబడిన ఒక ఒడంబడిక

ప్రకారం జపాన్ నుండి యంత్రసామగ్రి, వ్యవసాయపరికరములు దిగుమతిచేసికొని, తేలు, ఉప్పు, పంచదార, మొదలగునవి ఎగుమతిచేయుటకు చైనా ఆంగీకరించినది. జపాన్ శాంతిసరథి జరిగి తేనేగాని, అన్ని దేశములతోను వాణిజ్య ఒడంబడికలు చేసికొనుటకు వీలుండదు. జపాన్ ఆక్రమిత సుప్రీమ్ కమాండు అనుమతితో చైనానుండి ఈమధ్యనే 10 వేల టన్నుల ఉప్పు జపాన్ కు ఎగుమతిచేశారు. ఇప్పటి అంచనాల ప్రకారం భారతదేశానికి జపాన్ నుండి ఆగస్టు నెల లో 2 కోట్ల గజాల గుడ్ల వచ్చి వుండవలసి వచ్చినది. ఈ గుడ్ల వచ్చినవైనా తెలియదు. 1 కోటి గజాల గుడ్ల బ్రిటనుకు, యితర బ్రిటిష్ ప్రాంతాలకు ఎగుమతి చేయబడినవి. బ్రిటనుకు మొత్తం 6 కోట్ల 40 లక్షల గజాలగుడ్ల ఎగుమతి చేయవలెనని నిర్ణయింపబడింది. ఫీలిప్పైన్ దీవులకు ఏప్రిల్ నెలలో 18 లక్షల గజాలగుడ్ల ఎగుమతి చేయబడినది; ఆగస్టునెలలో 25 లక్షల గజాలు ఎగుమతి చేయవలెనని నిర్ణయింపబడినది. సయాంకు 1 కోటి 10 లక్షల గజాలుగుడ్ల అందినది. పరియాకు 1,25,000 గజాలగుడ్ల అందినది. 1 కోటి 55 లక్షల గజాలగుడ్ల బెల్జియన్ కాంగోకు ఎగుమతి చేయవలెనని నిర్ణయింపబడినది. ఈ ప్రాంతమునకు ఇప్పటికే 1 లక్ష గజాలు పంపబడినవి. గాం దీవికి 1,80,000 గజాలగుడ్ల ఎగుమతి చేయబడినవి. ఈ ఎగుమతులన్నీ కూడా జపాన్ ప్రభుత్వ వాణిజ్యకౌన్సిలు బోడింగ్ ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడుతున్నది. త్వరలోనే అమెరికా నుండి ఒక ప్రత్యేక సంఘము జపాన్ వెళ్లి, అచ్చటి వస్త్రపరిశ్రమ యిబ్బందులు పరిశీలించి, ముడి పదార్థములు మొదలైనవి సరిగా సరఫరా అగునట్లు ఏర్పాటు చేస్తారు. జపాన్ తో వాణిజ్యం సక్రమంగా జరగటానికి ఒక ద్రవ్యనిధి ఏర్పాటు కూడా జరుగవచ్చును. ఈ యేర్పాట్లు సక్రమముగా జరిగినచో జపాన్ వస్త్రపరిశ్రమ యుద్ధ పూర్వపు కాలములోవలె సత్వరాభివృద్ధి జెందగలదు.

యుద్ధకాలంలో ట్రేడ్ యూనియన్స్

అభివృద్ధి

మనదేశంలో ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమం ఎప్పుడూ బలవంతంగా లేదు. పరిశ్రమలలో పనిచేస్తున్న కార్మికుల సంఖ్యయే తక్కువ. వారిలో చదువుకున్న వారి సంఖ్య మరింత తక్కువ. అందువలన ట్రేడ్ యూనియన్స్ అభివృద్ధి పొందలేకుండా వున్నాయి. యుద్ధకాలంలో మనదేశంలో ఎన్నో కొత్తపరిశ్రమలు స్థాపించబడ్డాయి. పాతపరిశ్రమలు విస్తృత మొదలై పుట్టాయి. కాని ట్రేడ్ యూనియన్స్ మాత్రం తగినంతగా వృద్ధి పొందలేదు. భారత ప్రభుత్వం ప్రచురిస్తున్న 'ఇండియన్ లేబర్ గజెట్' పత్రికలోని వ్యాసం ప్రకారం 1939 వ సం. మనదేశంలో ఛార్జ్ ట్రీ కార్మికుల సంఖ్య 17,51,137 1945 వ సం.లో 25,24,977 ఈ అభివృద్ధిగాక, ట్రేడ్ లు, గనులు, తోటలు మొదలైన పరిశ్రమలలో కూడా కార్మికుల సంఖ్య బాగా అభివృద్ధి జెందినది. యుద్ధకాలంలో కరువుభత్యము, బోనస్, అదనపుకాలం పనిచేయుట మొదలగు కొత్తపరిశ్రమలు ఏర్పడటంవలన, వాని నెదుర్కొనుటకు కార్మికులు ఎక్కువ సంఖ్యతో పనిచేసినవారు సరం కలిగినది. కాని ఈ కాలంలో రిజర్వ్ బ్యాంకు కాలనీ ట్రేడ్ యూనియన్స్ సంఖ్య 637 (1939 వ సం.) నుండి 836 (1945 వ సం.) వరకు మాత్రమే పెరిగింది. ఈ ట్రేడ్ యూనియన్ లో వివరాలు తెలియదు. వానిలో వ్యభిచారి సంఖ్య 1939 వ సం.లో 5,11,138 వుండేది; 1945 వ సం. లో 8,89,388 వరకు ఆ సంఖ్య పెరిగింది. ఇప్పుడు అమలులో వున్న ట్రేడ్ యూనియన్ చట్టం ప్రకారం ఒక ట్రేడ్ యూనియన్ స్థాపించినా దానిని రిజిస్ట్రేషన్ చేయనక్కరలేదు; రిజిస్ట్రేషన్ చేయించినా దానిని గురించి వివరాలు తెలియజేయనక్కరలేదు. కాబట్టి ఈ చట్టం ప్రకారం ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమాన్ని గురించి వివరాలు తెలుసుకోవటం

చాలా కష్టపాత్యం. ఇదే కాలంలో ట్రేడ్ కార్మికుల సంఖ్య 18,512 నుండి 33,315 వరకు పెరిగింది. ట్రేడ్ యూనియన్ ఫంక్షనరీ సంఖ్య 10 నుండి 7 వరకు తగ్గిపోయినది.

ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఎక్కువగా ట్రేడ్, వస్త్రపరిశ్రమ కార్మికులలో వ్యాపించినవి. వానితరువాత వాక్వాశ్య కార్మికులు, ఇంజనీరింగ్ పరిశ్రమ కార్మికులు మొదలైనవారిలో ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఎక్కువగా వున్నాయి.

రాష్ట్రాలలో అన్నిటికన్న బెంగాల్ రాష్ట్రంలో ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఎక్కువగా వున్నాయి. దానితరువాత బొంబాయి, మద్రాసు, బీహార్, యు. పి., ఢిల్లీ రాష్ట్రాలు వరసగా వున్నాయి.

ఈ ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఆదాయం 1939-40 వ సం. లో రూ. 11,22,000 లు; 1944-45 వ సం. లో రూ. 19,40,000 లు; దీనికిగాను ఖర్చు 1939-40 వ సం. లో రూ. 9,98,000 లు; 1944-45 వ సం. లో రూ. 16,98,000 లు. ఒక్క అహమ్మదాబాద్ వస్త్రపరిశ్రమ కార్మికుల ట్రేడ్ యూనియన్ లోతప్ప 'రాజ్ కియోధి' ఏ ట్రేడ్ యూనియన్ కూడా లేదు.

రాష్ట్ర శాసనసభ లన్నిటిలోను కార్మికుల మనకు ప్రత్యేకింపబడిన శాసనసభాసభ్యత్వముల సంఖ్య 38. వీటిలో 14 స్థానాలు రిజిస్ట్రేషన్ ట్రేడ్ యూనియన్స్ సభ్యులచే ఎన్నుకొనబడును. ట్రేడ్ యూనియన్స్ అభివృద్ధిపరచుటకు వివిధగా ప్రచారము జరుగవలెను; అందుకొరకు పనిచేయుటకు విద్యార్థులకులు యువకులు ముందుకు రావలెను.

యజమాని-కార్మికుల తగాదాలు

'ఇండియన్ లేబర్ గజెట్' పత్రికలో ఒక వ్యాసంలో 1946 వ సం. లో భారతదేశంలో యజమాని-కార్మికుల తగాదాలను గురించి వివరములు తెలుపబడినవి. ఒక్క పంజాబుతప్ప, తక్కినదేశములలో తగాదాల సంఖ్య 1939 వ సం. లో 406; 1945 వ సం. లో 820; 1946 వ సం.లో 1629 ఈ తగాదాలలో వున్న కార్మికుల సంఖ్య 1945 వ సం. లో 7,47,530; 1946 వ సం. లో 19,51,948 ఈ తగాదాలవలన పనిచేయని మెటాయిస్ మనిషి-రోజులు 1945 వ సం.లో 40,54,499; 1946 వ సం. లో 1,27,17,762. (మనిషి-రోజు అనగా ఒక కార్మికుడు పనిచేసినచో, అన్ని రోజులలో పూర్తిచేయగల పనియని అర్థము.)

తగాదాలలో నూటికి 38.7 వంతులు వస్త్రపరిశ్రమలోను, 8.2 వంతులు ఇంజనీరింగ్ పరిశ్రమలోను వున్నవి. గనులలో తగాదాలవలన మనిషి-రోజుల పనిచాలా ఎక్కువగా నష్టమైంది. ఈ తగాదాలలో వేరవేరు తగాదా కారణంగా గలవి నూటికి 87.1 వంతులు వున్నవి. ఈ వేరవేరు కారణంగా గల తగాదాలు ఎక్కువగా ఇంజనీరింగ్, వస్త్రపరిశ్రమలలో ఎక్కువగాను, ట్రేడ్ లులో తక్కువగాను జరిగినవి. వ్యక్తులను గురించి సంభవించిన తగాదాలు జనవార మిల్లులలో అత్యధికంగా

కొచ్చి సంస్థానములో డైరెక్టరు ఆఫ్ పబ్లిక్ ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చరు గా నియమితులైన ప్రజాపతి మహిళ. కె. యం. బాబ్రినది. ఇతర పూర్వము ఈ సూక్ష్మ ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చరు గా ఉండినది. ఒక ప్రభుత్వ కౌన్సిల్ పెద్దగా ఒక స్త్రీయని నియమితులు కొచ్చి సంస్థాన చరిత్రలో ఇదే ప్రథమము.

జరిగాయి; మొత్తందేశము చరిత్రలో నూటికి 17.2 వంతుల తగాదాలు మాత్రమే వ్యక్తుల విషయవలన వచ్చినవి. తదితర తగాదాలన్ని 'యితర' కారణాలవల్ల సంభవించినవి.

వేరవేరువలన సంభవించిన తగాదాలు బెంగాల్, బొంబాయి, బీహార్, సి. పి. రాష్ట్రాలలో ఎక్కువగాను; మద్రాసు, యు. పి. రాష్ట్రాలలో తక్కువగాను వున్నవి. ఈ కందు రాష్ట్రాలలో తగాదాలు ఎక్కువగా 'ఇతర' కారణాలవల్ల సంభవించినవి. బెంగాల్ రాష్ట్రంలో నూటికి 30 వంతులు తగాదాలు, బొంబాయి రాష్ట్రంలో నూటికి 20 వంతులూ వ్యక్తుల విషయమే సంభవించినవి. బోనస్ ను గురించిన తగాదాలు ఈ సంవత్సరం చాలా వరకు తగ్గిపోయినవి; కాని 'ఇతర' కారణాల వల్ల తగాదాలు ఎక్కువవుతున్నవి.

1946 వ సం. లో వస్త్రపరిశ్రమలో జరిగిన తగాదాలలో నూటికి 55 వంతులు జయప్రదము కాలేదు (కార్మికులదృష్ట్యా). జయప్రదము కాని సమైక్య సంఖ్య బెంగాల్, బొంబాయి రాష్ట్రములలోనే ఎక్కువ. ఒక్క బీహార్ రాష్ట్రంలో మాత్రం చాలావరకు సమైక్యం, కొంతవరకే, సంపూర్ణగానే జయప్రదమైనవి. బొంబాయి రాష్ట్రంలో తగాదాల సంఖ్య 542; వీనిలో వున్న కార్మికుల సంఖ్య 7,78,118. బెంగాల్ రాష్ట్రంలో తగాదాల సంఖ్య 869; వీనిలో వున్న కార్మికుల సంఖ్య 4,75,035. కాని పని ఎక్కువకాలం నష్టమైనది బెంగాల్ రాష్ట్రంలోనే. బెంగాల్ రాష్ట్రంలో మొత్తం పనినష్టమైన మనిషి-రోజులు 47 లక్షలు; బొంబాయి రాష్ట్రంలో 33 లక్షలు మాత్రమే. మొత్తంమీద దేశంలో జరిగిన తగాదాలలో నూడింటి రెండవంతులు ఈ రెండు రాష్ట్రాలలోనే జరిగినవి.

మన్నికకు అందిదానికి

ఇండియా సిరామిక్స్ లిమిటెడ్

నెల్లూరు కాళహస్తి మద్రాసు

నారాయణ భట్టు

(6 వ పేజీ తిరువాయి)

వ్యూహం, చోళవక్రమముల నొప్పువనము, చోళ వేంగీ భూములలో ప్రహేళికలు ప్రాబల్యము, కలింగరాజు కల్యాణచాళుక్యుల వైక్రి, వింధ్య రైతానులలో మేధావుల అంబటి వారి సంభాషణలో తరుచుగా వచ్చును. అందులో వేంగీ రాష్ట్రములో భట్టిప్రోలు, కనకటకము, కుంభ సాల, కొలనిదిదులలో సంఘారామములు మాత్రము దీనివలె కొంత వృద్ధిగా నున్నవి కాని మిగిలినవి శిథిలస్థాయి మనుచున్నవనియు, ఎప్పు టికి మరల నవి యుద్ధారము కాగలవో యను తాపమును వెల్లడించుచు వచ్చిరి.

ఆయుధవనకర డోకకు, తాను తెచ్చిన ఆయుధవిశేషములను నూతన కవనశిల్పినియు లు వర్ణించసాగెను. సువర్ణద్వీపములో సువర్ణము రాసులుగా నున్నదనియు, అక్కడికి కృష్ణంఘా రామను వారు పోవుటకు సిద్ధమయియు వల గలో కలిసి వచ్చువారి యచ్చువనము ఉపాధిర మనియు అదృశ్యముగా వర్ణించుచుండెను.

లోకాభిరామామణము అనేకవిధములుగా హనుమన్ను ఎందుకోగాని, మాటిమాటికి, రాజ రాజు నైస్యశిశేషములు, దండనాథుల సోమంతుల అభిమానములు, సామర్థ్యములు, ప్రస్తావనలు యును లయ్యెను. తరుచుగా వారు సత్యాశ్రి యుని కవచరస ప్రకము స్వభావగుణములు, దయా శ్యభావము, రాజకీయ పాగడజోచ్చిరి.

భూభావిక నైన విమర్శుల సంఘారామాభ్యు క్తుడు తేతారినాథుని చుట్టును భీతువులును భీతులును విభావమును నుపసాహారాలలో బోధి ప్పుడు సునంద ప్రమాదిస్తు లైరి.

తేతారి ముందు సంఘములోనివారికి సంఘ పర్యములు చెప్పి వారిచేత నవి యరిపించెను. ఇది యంతయు పాల్గొనలలో దీర్ఘవ్యయంతో జరిగెను. ఆ విమర్శుల సంఘారామమునకు భృత గావలు చేసిన శ్రీ జేటవీరయాదిత్యుని చావ రాసములు నుదించి, తేతారి, ఆతని భర్తృబుద్ధి కొనియాడి వారివంశము వారికి శుభము కలుగు గాక యని యాశీర్వదించెను. దానిని మిగిలిన శ్రేణులకొవలలు తేతారుచవనములతో బలవన చిరి. ఆవిమర్శుల బోధివృత్తులకు విశేష ప్రస్థా ములతో పూజచేసి యాద్రక్ష్యములు సమావిష్టు లైనవా రందరకు పంచిపెట్టిరి. ఆ పంచిపెట్టిన వారిలో తీర్థము మిక్కిలి ఉద్ధిష్టముగాను మూడుగాను ఉరిది క్రొత్తవారికి కొంచెము చుట్టు కలిగించెను. పూజావసాయమున మరల శ్రీ జేటవీరయాదిత్యుల సంకతి విజయాశిర్వాదము లిరిగెను.

అంతవరకును దూరమున చిత్రవేషములు కల ఆరుగురు మనుష్యులు నిలుచుండిరి. వారికి పూలా శీర్షము ఎక్కువగా నీయగా వా రది స్వీకరించి గిగరగా బయలుదేరినాదములు చేయుచు వెళ్లి పోయిరి.

2

సు జా త

సుజాత ఈ సంఘారామమునకు వచ్చి ఇప్పు టికి రహారము విడండ్లయినది. తేతారి నాథుడు కల్యాణకటక మొకమాద భర్తృవతోగలి విరియు నెల్లి వచ్చినప్పటి నుండియు, నామె కేతారి నాథునికి మహాభక్తురాలయ్యెను. మెదులు మెదులు జేతాపూజలు జవము చేయుట ఆధిక్యముగా చేయుచుండెడిది. కాని రామరామ ఆమెకి పూజాగులయందు ఆధినివేళము తగి పోయెను. చూడ. వైద్యులలోని కోసులకు ఉపచారములు చేయుటే పరమాధ్యుగా భావించి అంతే సమర్థురాలయ్యెను. ఆమె మాన్యవృద్ధులచే హర్షదేవతా ప్రసాదమువలెనే ఎందుకో హాస లకు వ్యాధులు లభకమిందెనని ప్రతి ప్రబలివది. ఆమె వ్యాధిగ్రస్తులకు పచారము లానందించుటలో విశేష ప్రావీణ్యము సంపాదించెను. ఆమె నేడూ సవంతులు చను భేదములేక సర్వసమర్థముతో నుపవరించుచుండెడిది. కాన సర్వజనాదరణులు యోగము.

ఉపసాహారాలనంది అందవలసిన ముఖ్యయమ తన పోలి తెల్పుచుండెను. అంతలో నామెకు వెన్నగా నివకముంకి 'సుజాతా' అని పిలుపు విసకవైను. ఆ పిలుపులకుంచి యామె నిలవ జగెను.

ఎవరది? 'య్య, తేతారినాథ ప్రభువులు, మహాప్రసాద స్వీకరగాయనకు పిలువ సంపినారు.'

"ప్రభువులా?" అని సుజాత నిర్భయముగా అనెను.

"అవును" అని వారాహుడు దుర్లభ మిచ్చెను.

"ఈ సేవను నామనస్సు వికలముగా నున్నది. మహాప్రసాదము మరియొకరి కనుగ్రహించగోరితి నని చెప్పుము" ఇట్లని చెప్పుచు సుజాత సాగిపోవు చుండెను.

ఆ వారాహుడు దంతటితో స్థూరకొనక నుండు రెను గదివరకు వెలువడించెను. అతడు వచ్చుచు న్నుది చూచి యామె వారింపజేచు. ఆమెకు సుజాత గదిలోనికి వెళ్లెను.

అతః కాలము మిక్కిలి గొరర భావముతో చుకరించుచుండెను. ఆమెయు భావ్యముతో ప్రత్యుత్తర మొసంగుచుండెను.

"అమ్మా, నీ చిచ్చటికి వచ్చి ఎంతకాల మయినది?"

"ఎవేళ్ళు?"

"మీ స్వర్గము కేది?"

"ఉపాసకలను గ్రామము ప్రశ్నించరాదు?"

"అమ్మా, నీవు ఉపనర్త చెసికంటేనే ఎట్టి కోగియు స్వస్థుడనని చెప్పనది నిజమని నాకు న్యావభవమువలన తెలియును. ఆ మహాత్మ్యము నీ కెక్కడి నీరు త్రాగినందున వచ్చుచో తెలిసి కొనగోరి అడిగినాను"

అమాటలు వినిగానే సుజాతనుండే లాగిన ట్లయ్యెను. అది చూచి యతః క్షిప్తెను.

"మీన కల్యాణకటకమా రత్న, ఈ వార్తవల్ల అట్లయిపోతివి! ఆ దుష్టుల నెగురుచువా?"

"అరని కేమైన ఆహాయము తల పెట్టు చుంకిరా?"

"లేదు కాని నావలు. కుదట, గోదావరి, లంకలు ఆనమాటలు వివనపెనది. అన్నియు సమానులే!"

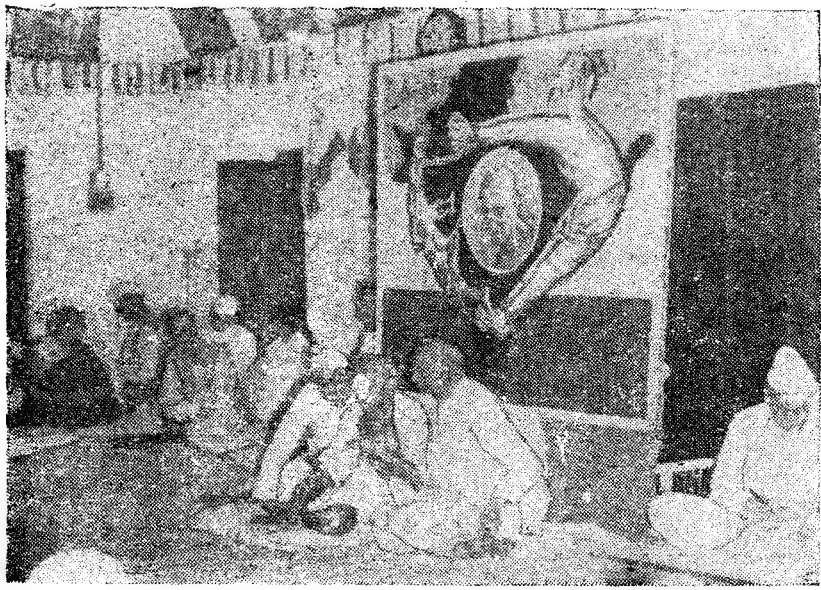
"నాయనా, నిన్ను నా కుమారునిగా జూచు చున్నాను. ఆ మనుష్యుని ప్రాణాపాయము లేకుండు కాపాడువలెను."

"మహా ప్రభువుల చిత్తము. నే నేమి చేయ గలను? ఇకను దుర్భాగ్యునియైన నీ కంఠ, అభి మాన మేమి, రత్న!"

"మంచివాడవు కదూ. నాయనా! నీవు నంటనే ఇక్కడినుండి వెళ్లిపోయి అరని చెప్పిన వార్త తెలియగానే చెప్పుము."

అమాటలు విని వారాహుడు నను నా బాల కుడు బయలుదేరి వెళ్లిపోయెను.

ఆ విమర్శుల సుజాతవ్యాధులలో దుఃఖము ఆనక పొంగగా తుద కామె వెళ్లివెళ్లి ఏడువ సాగెను. అట్లామె ఎంతసేపు నిద్రపుచుండెనో

మంగళిత్రయ ప్రణాళికల సమయమందు కాంగ్రెస్ వర్కింగ్ కమిటీలో గాంధీజీ

"అడగనూడ దంటినిగదా!"

"వైకాంఠముగా కనపడు, నీ మాన్యత వనక మంకి, తీవ్రతానవేదో పాడకట్టుచుండు కందు వల్ల, రత్న!"

"ఎప్పుడు లేనిది ఇటువంటి ప్రశ్నలు పో నాడు నే యు నుం టి నెందుకొయి? తేతారి నాథుల ఆజ్ఞ నిర్వర్తించబో, త్వరగా!"

"ఈ మహాప్రసాద స్వీకరణకు ఉపాసకల సభకు వార్తలు లేనికొనిపోవుట నాకంత యిష్టం కాదు"

"అట్లుంట అవరోధములు నువ్వు!"

"అమ్మా, నీ వెక్కడ తేతారి ప్రభువుల కిష్టము లాగి కైతివి?"

"వారు కంఠంలేక విద్విజయముగ్రామి చేసి వచ్చుచు."

"నీది కల్యాణకటకమేనా?"

"కల్పశ్రీ అడగరానిదంటినిగదా!"

అతః డెంకను ఏదో యడుగుబోవుచుండెను. ముఖాత కన్నులలో నీరు నిండి ఆమె ముఖము మీదికి బాగసాగెను. అది చూచి ఆగ్రహిస్తే అరని కంఠములోనే ప్రసంగించిపోయెను. అతః డెంక పోయెను.

"ఎవరో ఇట్లాగ చురచురాట్టలు కల్యాణ కటకమునంది వచ్చివారట. వారిలో ఒకరిని బంధించి తెచ్చుటకు యమధటును బట్టము వేలివది."

"కల్యాణకటకమునుండియూ? ఆ గద్దభోవేట్లు తెల్పుచునా?"

"రెంకవేసే తెలియలేదు కాని ఒకరిచేతు మాత్రము వినుచువది-పోన్న!"

కాని సంఘారామ రహస్యవ్యాధులను తెరచిన కవ్యకి విని ఉరిక్కిపడి తెలుపటికి వచ్చెను.

ఆమె చూచిగా నా వ్యాయమునండి పెద్ద నాచువువలె నున్న యొకానొక మనుష్యునిరమును యమధటునుబట్టము మోసికొని చుప్పడు లేకుండు సామానుకొట్టులో ప్రవేశించుచుండిరి. ఆ శరీరాకారము దూరమునుండి అక్షయించు చున్న వెన్నెలకాంతిలో చూడగానే ఆమెకు నాసాదము కకము విద్యుత్తాడితమెట్లు ఒక్క సారిగా నిశ్చేష్ట మయ్యెను.

ఆమెకు వైద్యము వచ్చి రలయెత్తి చూచు పురికి దిగులుగిల్లు ముఖముతో వారాహరబాల కుడు నిలుచుండియుండెను.

"హస్త బ్రతికియున్నాడా రండ్డి?"

"రత్న, చెప్పలేను. కేవలము శవాకారముగా నోచినది!"

౪

అంతః పురము

చంద్రవంశజులను చాళుక్యరాజులకు ప్రభువు ములో కల్యాణకటకము రాజధాని, కాళి నామానకము ఆరవశతాబ్దములో హర్షవర్మనుని నక్షిణభూములకు రామాయనంద జయించిన పిమ్మట రెండవ పులకేశయను సత్యాశ్రియ పుష్కీ స్వరవల్లభుడు. అతడు సముద్రతీర మంటియున్న వేంగీమండులను జయించి తన తమ్ముడగు కుంభ విభవవర్మను దాన కథితని చేసెను. అమ్మగారి కిమ్మగు సుగతిబద్ధవర్మను స్వరంకుడై వేంగీ చాళుక్యరక్షకర్త యయ్యెను. తదాది పద్మము పున కల్యాణచాళుక్యులను తూర్పున వేంగీ

చాళుక్యులను ప్రభువులుగా నుండిరి. ఈరెండు వంశములకును స్థాని శక్తవర్తము సమాదముగా నుండెను.

కొంతకాలమునకు పద్మముచాళుక్య రాజ్యములో వాడైన నమరములు వ్యాపించిరి. రాజులు నలమోతులు కాగా వారు సమాంతరాము రాష్ట్రకుటుంబకు వశమైరి. మరలమట్టికి నారి సంవత్సరముల క్రిందు క్వతంకునై తమ దృష్టి తూర్పున వేంగీమండులను వైకి ప్రవరించుకేసిరి. అంతట వారు వేంగీ రాజ్యములో రాజకుటుంబములలో జ్ఞాతికలహములు ప్రేరేపించిరి. కుదకు విమలాదిత్యునిను చాళుక్య వల్లభుడు చోళవక్రమ ర్షియను రాజరామచోళుని కుమారయన కుండవమహాదేవిని వివాహమాడి బలవంతుడగు శ్వసగుని సహాయముతో వేంగీ మండలములో తనగాజ్యము స్థిరపరచుకొనెను. అరని కుమారుడై తన మామగారి నామమే "రాజరాజు" అనిపెట్టి, తన బావమరచిమిని రాజేంద్రుని చోళుని కుమారయన సమ్మంగిదేవిని కోలుగా గ్రహించెను. విమలాదిత్యుని భార్యదృష్టిలక చోళవక్రమగులతో కలిసి నిలుపునట్లు తనబాంధవ్యమే వేంగీరాజ్యము కల్యాణచాళుక్యులధాటికి అనుగిపోకండు నిలవ ద్రోమ్మకొనబడు ఆవ కాశము కలిగించెను.

రాజరాజనరేంద్రుని పట్టునూపి, అమ్మంగిదేవి. రాజరాజనరేంద్రుడు వేంగీసింహాసన మధిపించు నాటి కామె తండ్రియను రాజేంద్రుచోళుడై చోళవక్రమర్షి యయ్యెను. రండ్డికి కుమార్తె మీదకంటే నామెయం డెక్కువ యువరము కలదు. ఆమె మిక్కిలి బుద్ధిమణిలక కలది. విద్యా వతి. సంస్కృతములో చక్కని మాహిత్యము కలదు. ఆమె అభిమానవిద్య రాజనీతి, ముద్రనీతి కామందకము కాటెల్లవి అగ్రతాద్రువు నామె కుంజముగా పరించి సుప్రచోదముగా గ్రహించెను. నేడవ్యాసకృత మహాభారతము బహు యావ్యము. తనకుమారునికి ఆమెదేవి తనకెంద్ర నామయంచునట్లు చేసి తండ్రికి ప్రీతిగాను కొలిం చెను. ఆమె సోదగులలో రాజేంద్రదేవుని కుమార్తె మధురాంతకిని తనకుమారుడు వేంగీ యువరాజు రాజేంద్రదేవునికి భార్యగా వివా హము చేయించెను.

అమ్మంగిదేవియందు రాజరాజనరేంద్రునకు గౌరవముతో కలిసిన ప్రేమకలదు. ఆమె శీఘ్ర కాలముననే వేంగీమండలమున పెక్కువ పలుకు బడి సంపాదించుకొనెను. అయినను ఆమె చోళ వక్రమగుల మహావైభవ మెరిగిన ననందున స్వల్పమైన వేంగీరాజ్య మామెకు కేవల భాసిం చెడిది. ఆమె దృష్టి చోళరాజ్యము వైపు తరచుగా ప్రసరించుచుండే నోపును. తనకుమారుడు వేంగీయువరాజైన ను మాతామహావైభవనే తంబో పురమునకు కాంచీపురమునకు రేరుదుగా నుండు నిచ్చెను; చోళరాజపుత్రులతోపాడే ఆతః విద్యాధికము సాగింప నిచ్చెను; వేంగీప్రజల యభిమానము యువరాజుకు కొంత పున్నటకు సూచన సనుపరించెను.

రాజమాతయన కుండవమహాదేవికొడ చోళ రాజపుత్రిక యైనను ఆమె చిరకాలము గోదా వరీతీరవాసముచే తెలుగువారిలో కలిసిపోయెను. అమ్మంగిదేవికి పుట్టింటి మీదను చోళీదేశము చోళాచారములయందు పక్షపాతము పోలేదు. తెలుగువారి పద్ధతులు ఆమెకు కొంత మోటుగా కనిపించెడివి.

రాజరాజనరేంద్రునికి కేవలపేరి యను మరొక రాణి కలదు. ఆమె కలింగరాజపుత్రిక. ఆమెవలన రాజరాజనరేంద్రునికి సోమలదేవి యను పుత్రిక మాత్రమే యుదయించెను. పుట్టు నుపాషియన సమ్మంగిదేవికి కలింబుంటి వైక్రి వేంగీచాళుక్యుల కవరమని తెలియగా, నాని యును అంతఃపురమున ఎట్టి శిష్టములులేకుండుట రాజ్యమున కెంత బలమోహుట నామె నిరంకు ను. అందువలన నామె కేమలదేవి స్వీయ సోదరీవలెను సోమలదేవిని కన్న నుమానవలెను చూచుచుండెను. తనకంటే నేమాత్రము తక్కువ కాని యంతఃపురమర్వాదలు నేమనటికి నరకు నట్లు వేయకండ్ల సమ్మంగిదేవి కనిపెట్టుచుండెను. రాజరాజనరేంద్రుని అంతఃపురములోని సామ రధ్యమునకు ప్రధానకారణము జ్ఞాతృభృచ్చిని యు రధయే.

రాజరాజనాటక ప్రదర్శనమైన మునుపామ ఉదయము, ఆమె తనమందిరములో పుష్పముగా

నారాయణ భట్టు

శ్రీ నారాయణ భట్టు చేయుచుండెను. ఆ సమయమున నచ్చట వేదవేదాంగవిదులను నాంధ్ర ప్రాంత కర్ణాటక బ్రాహ్మణులు సమావేశమైరి. ఆ వర్సినవారిలో నల్లి నన్నికూడ నొకడు. నన్నునుగూర్చుకుని రాలేదు. పూజాంతముందు ఆయనగారికి యా బ్రాహ్మణులందరిని పరదేశాత్మినిగా భూషించి వారిచ్చు దీవనలందుకొనెను.

“నన్ని” నల్లిమాటలతో నామెను సంస్కృత నాక్కడ నాశ్రియించెను. అమృతగిరికి ముఖ్యులను విరుసవృత్త ప్రసరింపగా నందరు నవ్వెరి. కొందరు తమిళ భాషలో దీవించు చుండగా స్వతంత్ర ప్రావిడ ప్రబంధముతో నన్నికూడ దీవించెను. ఆంధ్రులు ఆంధ్రపద్యములుచెప్పగా నన్నికూడ నొకపద్యము నాంధ్ర తరువాత చెప్పెను. అంతలో నక్కడివారికి విసేదముతోపాటు ఆశ్చర్యమువలనయెంచెను. కర్ణాటకు లిద్దరింతలో కన్నడ పద్యములు చెప్పెరి. నన్ని నిరాశులుగా కన్నడ పద్యము చెప్పెను. అందరును సమాప్తి చేసిన తర్వాత ప్రాచీన ప్రాకృతములో నొక గాథ చెప్పి తుడకు నన్ని యొక సంస్కృత శ్లోకముతో నాశ్రియాదము పూర్తి చేసెను. కూడిన బ్రాహ్మణుల విసేదమునకుమేరలేదు. అమృతగిరి చేరి నన్ని చెప్పిన అన్ని భాషల పద్యముల యర్థములను కూర్చుకొనుచు విశేషధ్వని స్ఫురింపగా నాతని గౌరవదృష్టితో చూచెను.

బ్రాహ్మణుల లండరికిని రాణి సెలవిచ్చినది కాని నన్నికి సెలవయలేదు. ఐనను “నన్ని” నల్లి ముంగిట కంచుకి వారింపెను. అంత వెనుకకు వచ్చి తన్ను కంచుకి ప్రతిబంధించు చున్నదని రాణికి చెప్పి కొనెను.

“మహాత్మా, మీతో మాకు కొంత ప్రసంగింప వలె నని కుతూహల మున్నదని మా కంచుకి గ్రహించి యుండును!”

“అమ్మో, మహారాణితో నేనేమి మాట్లాడగలను?”

“నాన్నా, మీరు నల్లివిడిచి మాట్లాడవచ్చు నాతో!”

“అమ్మో సెలవిచ్చువేమి, త తల్లి?”

“వేదమంత్రోచ్చారణలో రాని నల్లి, మాతో ప్రసంగములో నెందుకు?”

నల్లి మానము వహించి మహాదేవివంక గౌరవాదములతో తిలకించెను.

“నీవు త్రిలోక రాజ్యలక్ష్మి వగుదువమ్మా!”

అమృతగిరి—“మీ దేశమేమి?”

నల్లి—“మాబోటి బ్రాహ్మణులకు దేశమేమిటి? ఆసేతుహిమాచల మధ్య వర్తలము. ఎక్కడ మా నిత్యనైమితికరకర్మలకునుకూలముగా న్నందునో అదే మా దేశము.”

రాణి—“ఈగోదావరీ తీరము వేంగిమండలము మీకు అందుకు అనుకూలముగా లేవా?”

నల్లి—“అనుకూలముగా నుండు నను నాశతోనే ఇక్కడికి వచ్చినాను.”

రాణి—“వచ్చి ఎన్నాళ్ళయినది?”

నల్లి—“నాలుగు దినములు”

రాణి—“మీ గోత్రము?”

నల్లి—“హరితన గోత్రము.”

రాణి—“హరితులు మాచాళుక్యులకు పితృసమానులు. మా వంశము వర్తిల్లుటకు మా గోత్రము విష్ణుభక్తునిమయాజులే మూలకారణము. మేము అందుల్లనే కదా విష్ణువర్ణముల మైనది!”

నల్లి—“అవునుతల్లీ! అయితే కుంతల దేశ చాళుక్యులు ఆ మాట మరచిపోయినారు.”

అమృతగిరి తన కర్మ మైనట్లు తలయెత్తి చూచెను.

“గోదావరీ పవిత్ర వారి త్రావుచున్న వేంగి చాళుక్యుల మరచిపోలేదు. అందుకు మా శాసనములే సాక్ష్యము.”

ఇద్దరును కొంతసేపు నిశ్శబ్దముగా నుండిరి.

“మీ మొరిగి నవా రిక్కడ నెవరైనా మన్నారా?”

“చిన్నప్పటి కాంచీ పట్టణములో సహాధ్యాయు లొకరిద్దరుండవలె.”

“మీ నామధేయము?”

“బ్రాహ్మణులందరూ నారాయణ స్వరూపులు కాదా!”

“మీ తెలివైన దండనాభవదవిలో నుంటిరి?”

నల్లి మానముగా తలయెత్తి తమిళము న్నుట్లు నూచించెను.

“మీ కథావిషయములు మీకు సమ్యక్ మెనెప్పుడే యెరిగింపవచ్చును. ఆ అశ్వములో దోషమేమి?”

“నా అశ్వములో దోషమా? — ఏమియు లేదు.”

“మరి?”

“అశ్వములు తమ యజమాని స్వర్ణలేనిది కొన్ని సహించవు.”

“అట్టిది దుష్టాశ్వము కాదా?”

“తల్లీ, నీకు తెలియని దేమిటి? ఆ ముఖస్థము తీసి పారవేయుటే నాకు స్ఫురించిన చికిత్స. అది యువరాజు నశ్వములలో నుండదగినది.”

“ఎంతమాట! మీకు దాని పోషణ భారముగా నున్నదో మా శాలలో న్యాసము చేయవచ్చును.”

“అట్లే చేయుదును తల్లీ! ఆ అశ్వము ఆ ప్రాంగణములో నున్నది.”

అమృతగిరి వెంటనే దానిని పంపి యా యశ్వమును తన యశ్వశాలలో చేర్పించెను.

“మీరు మా కుమారుని గౌరవము కాపాడి నారు. మీయందు గూర్చి పితృపాదులయందువలె పూజ్యభావము కలిగినది. మీరు దానికి అనుగుణముగా ప్రవర్తింపవలెనని మా ఇచ్ఛ!”

“మహాప్రసాదము, తల్లీ! నా రాక సార్థకమైనది.”

“మీకు ఏ చెప్పెను అననరమైనను అన్నియు జరిగిపోవునట్లు నేవకుల కాజ్ఞాపించును. గోదావరీతీరములో మీరు నిరనివాసము చేసికొనవలెనని మా యభిప్రాయము.”

“ఈ గోదావరీ పవిత్రతీరముననే శాంతముగా జీవితశేషము గడవవలె నను కుతూహలముతోడనే ఇక్కడికి వచ్చినాను. మహారాణుల అనుగ్రహమున్న చాలును. రాజసేవకుల రక్షణ బాధ లేకుండ ప్రస్తుతము దయచేయించవలె. తల్లీ, ఇక సెలవా?”

అమృతగిరి చేరి చిరునవ్వుతో మంచి దని యా నల్లి బ్రాహ్మణునికి సెలవిచ్చెను. వెంటనే యామె రాజమయ్యను పిలిపించి యా వెల్లిన బ్రాహ్మణుని రహస్యముగా ననుగమించుచు. సతనికి నెవరివల్ల నెట్టియుపద్రవము రాకుండ కనిపెట్టుచుండవలె నని యాజ్ఞాపించెను.

మరికొంతసేపటి కామె పశ్చిమ ప్రెగడను పిలిపించుకొనెను. ఆమె అంతఃపురవిషయములు రాజకీయములు అనేకము ప్రసంగించి “నారాయణనామమైన బ్రాహ్మణుల దేవరవద్ద దండనాభుడుగాగాని, ఏ మా తృప్తి గా గాని యున్నాడో ఎరుగుదరా?” అని ప్రశ్నించెను.

“అట్టివాడు త్రైలోక్య మల్లదేవరవద్ద ప్రధానిగా నుండి కొంతకాలము క్రిందట సకుటుంబముగా నారాజ్యము విడిచివెళ్లినట్లు తెలియుచున్నది. అతడు ప్రస్తుతము వేంగిమండలములో నున్నట్లు తెలిసినది కాని ఇంకను గుర్తింపబడలేదు.”

“త్రైలోక్యమల్లదేవర నెందుకు వదలెనో?”

“మల్లదేవర జైనకాముఖపక్ష పాతము, నారాయణుని కిష్టము లేనట్లు తెలియుచున్నది. వేదధర్మమునకు నీడలేని రాజ్యములో నివసించనని ప్రతిజ్ఞ చేసి నాడనియు నందురు. అందులో ఎంత నిజమున్నదో నిశ్చయముగా చెప్పలేము.”

“అయిన నెరిగిన వా రెవరు నిక్కడలేరా?”

“నా కుమారుడును, నన్నయభిప్రాయకరుడును, నెరుగుదు రని తెలియుచున్నది.”

మరియు నితరవిషయములు మాట్లాడి సెలవిచ్చి వజ్రము ప్రెగడలను పంపివేసెను.

నూ ర్వు డు - గ్ర హా లు - భూ మి పు ట్టు క

(15వ పేజీ తరువాయి)

అనేకకణాలుగామరి మొట్టమొదటి జీవజాతిగా నముద్రంబో తయారయింది. ఆవిధంగా నముద్రంబోనే మొట్టమొదటి ప్రాణజాతులు పుట్టాయటారు. నేల మీదమాత్రం పుట్టనిమాట వాస్తవం. అసలుభూమిమీద సజీవవద్యం ఎలాపుట్టింది అన్నవిషయం ఇప్పటికీ ఒక పరమరహస్యంగా ఉండిపోయింది. మరోకార నుండో, ఉల్కాపాతంవల్లనో పుట్టిఉండొచ్చని కొందరంటారు. ఎలాగైనా ఈ రహస్యం రహస్యంగానే నిలిచిపోయింది. మంచు పెడారి అయినప్రపంచం, పూలవనంగా ఎలామారిందో, భవిష్యత్తులో మనంతెలుసుకోవాలి. ఈపెన చెప్పిన వృత్తాంతం అంతా, జ్యోతిశాత్తం, భూగోళాత్తం ద్వారా మనకుతెలిసింది.

తరువాత నముద్రంబో కలుపుమొక్కలు, నాచు, ఎముకల్లెని మాంసపు ముద్దలుగా ఉన్నసూక్ష్మక్రిములు జంతువులు, తేల్ల (నముద్రపువి) నీటిలోవ్యాపించేయి. నేలమీద ప్రవేశించిన జీవజాతులు నముద్రపు నాచులే. నీరునకల ప్రాణులకు ఆహారకాబట్టి, ఒడ్డు కొచ్చేసిన జంతువు అప్పట్లో, ఎండి, ఒరుగు, అయి పోవలసిందే కాని బ్రతుకాకలేదు. కాలక్రమేణా శరీరంలోనిద ఇగిరిపోని సాధనాలు సంపాదించుకొని మొదట నాచులు వాటి ద్వారా చెల్లుతదవులా, నేల నుఆక్రమించాయి, అప్పట్లో ఒక్కసారి నేల అంతా ఎండి నీచా, వడ్డం దాగాఉండబట్టి భయంకర అరణ్యం క్రింద అయిపోయింది. ఆ అడవులే నేలలోకి ఒరిగి పోయి ఇప్పుడు మనకు రాక్షస బొగ్గుగనులుగా తయారయాయి. ఈఅడవుల వెనువేటనే తేల్ల, పాములు, కప్పలు, తాబేళ్లు, ప్రాకేజంతువులు (సరీసృపములు); నేలమీదికొచ్చేసాయి. ఈసరీసృపాలే 100అడుగులకు మించిన పెద్దమ్మగాలుగా ఎదిగి, కాకాహారులుగా కొన్ని వేలయేళ్లు భూమి మీద సంచరించాయి. ఈ ప్రాకేజంతువుల నుండి పక్షులు, తరువాత పాలిచ్చే ప్రాణులు(Mammals), పంది, గుర్రం, ఎనుగ, కుక్క, పిల్లి, కోతులు, పుట్టాయి, ఈఎముకలున్న జంతువులు, పాలిచ్చేజంతువులు, కోతుల వంశంనుండి మొట్టమొదటి మనిషికి సంబంధించిన అడివిమనిషి 500,000 ఏళ్ళక్రితం పుట్టాడు. అంతకు ముందే ఇప్పటికి 10 లక్షల ఏళ్ళ క్రితం, హిమాలయపర్వత పంక్తి నేలనుండి ప్రైలేరింది. ఇలా పర్వతాలుపైకి ఎలా తన్నుకొస్తాయోమందు వారల్లా తెలుసుకుందాం

స్వర్ణోత్పలసుప్రభాతము

జీవామృతము

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి

పిడిత మానవులకు సేవచేయుటో నేటికే జీవామృతము నకు నిబిది వత్సరములు ఉదయించినది. నేటికని, మొదలు పనిచేయువారికి, బలహినులకు జీవక్తి ప్రసాదించేది జీవామృతమే యని స్థాయిని బడుచున్నది.

ఆయుర్వేదాత్రమము వివిధేష మద్రాసు 17

భారత లక్ష్మీ బ్యాంకు లి||

(షెడ్యూల్డ్ బాంకు)

పా డ్డా ఫీ డు : మ చి లీ వ ట్ను .

క్రాంచీలు:-కొకినాడ, కావలి, గవర్నరుపేట, (బెజవాడ), నడివాడ, గూడూరు, నరసాపురం, నూజివీడు, బెజవాడ, బొబ్బిలి, రామరావుపేట (కొకినాడ), రాజోలు.

మద్రాసు 15-ఎ, ఆర్మీనియం వీధి,

అన్ని విధములైన బాంకింగు వ్యాపార సౌకర్యములు చేయబడును.

భో|| వెంకటరత్నం, మేనేజింగు డైరెక్టరు.

ఉత్తమ శైవ మత గ్రంథము

పండితారాధ్యచరిత్ర

పాల్కురికి సోమనాథకవి రచించిన ఉత్తమ ద్విపద కావ్యము. డా|| చిలుకూరి నారాయణరావుగారిచే పరిష్కరింపబడినది. దీక్షా, పురాతన, వాద మహిమ, పర్వతములను అయిదు ప్రకరణములును ఒకే సంపుటమున గలవు. ఇంత నిర్దుష్టముగ ఈ గ్రంథము నిదివర కెవ్వరును ప్రచురించి యుండలేదు. నారాయణరావుగారు రచించిన అమూల్యమైన పీఠిక కూడ కలదు.

వెల రూ. 5-0-0

ప్యాకింగు, పోస్టేజి రూ 1-4-0.

ఆంధ్రగ్రంథమాల పో. బా. 212, మద్రాసు

బెల్లెడ్డూర్

12 పుంజులలోగానివారమునము అజ్ఞానము, కడుపునొప్పి వ్యాధిలు, వాయువు రక్తమేడలు, అకల రక్తమేడలు, మలబద్ధము లేకుండుట, మొదలగు 80 వలకుపేషుక్కి 100

నరమేధ

(11-వ పేజీ తరువాయి)

నన్నాడు. అవి ఆడిగితే ఏం ఏ బాబుగారి నొకరూ. నన్నే రేపే వస్తాడు. రేకపోతే ఆరునెలవరకూ రాదు అని జవాబు వచ్చింది.

ఇక ఉపాయం? నర్మక అంధకారమే! ఇక్కడ మంగళా ఆదిత్యప్రసవం వదిలి ముందుకు సాగుకోంది. ఆమె అంధకారం వదిలి ప్రకాశంవైపు ఎంత తొందరగా వెళ్ళుకోందో, అంత తొందరగా భజరాం ప్రకాశంనుంచి అంధకారంవైపు వెళ్ళుతున్నాడు. పిల్ల రిద్దరూ దిగిబయటై, ఆకలితో తల్లి దగ్గర కూర్చున్నారు. భజరాం స్థితి వర్ణనాశీతంగా ఉన్నది.

ఒకరాత్రి మంగళాపూ హఠాత్తుగా మెలకువ వచ్చింది. అతి చిన్న పీనస్వరముతో ఆమె తల్లను దగ్గరకు పిలిచింది. పిడుమభజరాం ఆమెవైపు వంగాడు. ఆమె తన శీతల బాహువుల నాతని మెడపై వేసింది. ఆమెకంఠము రుద్దమెంది. కూర్చున్న దృష్టికల కళ్ళలోనుంచి వేడి ముత్యాలు రాలాయి. యమదర్పరేఖ ఆమెను యమాలయము తీసుకు వెళ్ళింది.

మంగళా రేకపోతున్న గదిలో ఏమీ రోలు రాలేదు. ఒక్క మంగళాస్థలం భక్తిచేయడానికి వందలకొలది మంగళాలు తమ సర్వస్వము ధారపోయడానికి ఈ రోజునకూడ గనియొక్క విశాల ద్వారాన్ని కలకటలాడిస్తున్నాడు.

అహార ధన్యాల ధరలు

(8-వ పేజీ తరువాయి)

ఉండుడం మూలంగా, కంప్రైజ్ లో ధరలే హెచ్చుగా ప్రభుత్వం నిర్ణయించేటట్లు చేయగలిగారు. కంప్రైజ్ లో ధరలు లాభంపొందడానికి తగినంత హెచ్చుగా ఉన్నప్పటికీ, వీటిని ఒక ప్రక్కకు నెట్టి, దొంగమార్కెట్ లో వర్తకులు రతమ వస్తువులను విపరీత మైన ధరలకు విక్రయించుకోగలిగారు. ఈ వస్తువులు కాపలనంతగా మార్కెట్ లో లేకపోవడమే, దొంగమార్కెట్ ప్రవృద్ధిగావడానికి పిల్లైంది. కంప్రైజ్ లను కట్టుదిట్టంగా అమలుపరచవలసిన ఆవశ్యకత ఉన్నప్పటికీ, కేంద్ర ప్రభుత్వమూ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలూ పెట్టుబడి వారుల ప్రాబల్యానికి దాసోహమని కొన్ని వస్తువుల ధరలపై కంప్రైజ్ లను రద్దుచేసింది.

పెద్దాచిన్నా తారతమ్యం లేకుండా, యావన్మంది కర్రకుల తేమన్న ఆకాంక్షించి, వ్యర్థ సాయపనిముట్లు, తదితర జీవితావసర వస్తువుల ధరలను కంప్రైజ్ లుచేయడం, ధాన్యం ధర పెంచకుండా, పంటను అధికంచేయడం యిది ప్రభుత్వం నిర్వహించవలసిన కర్తవ్యం.

కాబట్టి యీ తరుణంలో ధాన్యం ధర పెంచితే, అది ధనశక్తి పదపరిస్థితి మరింత ఎక్కువగా యేర్పడడానికి దారితీస్తుంది. కర్రకసానా న్యానికి యేవిధంగాను తోడ్పడదు. కరువు యేర్పడుతుంది. ప్రజాబాహుళ్యం విపరీతమైన ఆహారం లోనుగావలసివస్తుంది.

భారతరాజకీయాలు

(4-వ పేజీ తరువాయి)

నెల్లిపోవు ముస్లిం కాండికీకుల సంఖ్య, పశ్చిమ పంజాబ్ నుండి వచ్చివేస్తున్న ముస్లిం మేతరుల సంఖ్యకు సమానంగానే వుంటుంది. కాబట్టి తూర్పు పంజాబ్ నుండి కూడా చాలమంది ముస్లిములు నెల్లిపోవలసివున్నాడు. కాని పశ్చిమ మేమంటే, పిరిని జాగ్రత్తగా పంపించేబాధ్యత, ప్రస్తుతవారిని సురక్షితంగా తెచ్చుకునే బాధ్యత భారత ప్రభుత్వంపైనే వున్నవి. పాకిస్తాన్ పైనికులు చేస్తున్న సహాయం కన్న, అపకారమే ఎక్కువగా నున్నట్లునిపిస్తుంది.

వచ్చివేస్తున్న కాండికీకులకు పునరావాసం కల్పించటం చాల కష్టపాద్యమైన పని. ఇందు కొరకు భారత ప్రభుత్వం ఒక ప్రత్యేక మంత్రిని ఇదివరకే నియోగించింది. ఇప్పుడు మరొక మంత్రిని కూడా ఆ పనికి నియోగించింది. ఇందు కొరకు శ్రీ గోపాలస్వామయ్యంగారు మంత్రి వర్గము చేర్చుకోబడినారు. తూర్పు పంజాబ్ సంస్థానములను పాటియాలా, నాభా, ఛర్ఖోట్, కపూర్ థలా, జింద్ సంస్థానములనుండి కూడా ముస్లిములు వెళ్ళిపోతున్నారు. ఈ సంస్థానముల నుండి పోవుచున్న రైళ్ళకు చాల ప్రమాదములు జరిగినవి. అందువలన ఈ సంస్థానముల ప్రతి నిధులను సమావేశపరచి, రైలు మార్గమును సురక్షితముగా నుంచవలసినదనియు, కాండికీకులకు పునరావాసం కల్పించటంలో తమ చేతమైనంత సహాయము చేయవలసినదనియు సర్కార్ పత్రో విజ్ఞప్తిచేశాడు. సంస్థానాధీశ్వరులందరూ తాము సంపూర్ణముగా సహాయం చేయగలమని వాగ్దానం చేశారు.

సింధురాష్ట్రంనుండి వచ్చివేయుటకు 50 వేలమంది ముస్లిం మేతరులు నాకా సౌకర్యముల కొరకు దుఖాస్తుచేశారు. సింధుప్రధాని ప్రకటించినట్లు పరదయా వచ్చివేస్తున్నది కేవలం భయావహమైతే కాదనీ, సింధులో పరిస్థితులు విషమించి, ముస్లిం మేతరులు నెల్లిపోక తప్పనిపరిస్థితులు ఏర్పడినవని, కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు ఆచార్యకృపాలనీ ప్రకటించారు. సరిహద్దు రాష్ట్రములోనున్న ముస్లిం మేతరులసంగతి తెలియనే తెలియటం లేదు. నీనాటికే నా వున్నచే గాబట్టి, సాహసవంతంగా, త్వరలో, చురుకుగా ఈ సమస్యను పరిష్కరించటానికి భారత ప్రభుత్వం పూనుకోవలెను.

పాకిస్తాన్ తన పైభిరిని మార్చుకొనక పోయినచో, యుద్ధంకూడా తప్పక పోవచ్చునని మహాత్మా గాంధీ నూచించారు. కాని ప్రస్తుత మత సమస్య పరిష్కారమునకు తనకు సలహా నిచ్చి తోడ్పడవలసిందని పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం డిటర్మైండ్ అయినానేగాక యితరే ఆధినివేశము లన్నిటిని కూడ కోరినట్లు తెలుస్తున్నది. పాకిస్తాన్ రాజనీతి చాల చమత్కారముగా నున్నదిగాని సహాయకారిగా లేదు. పంజాబ్ కల్లాలములను, పాకిస్తాన్ లోని ముస్లిం మేతర వర్గముల సంరక్షణను పరిశీలించటకు విశ్వరాజ్యసమితి కొందరు ప్రతినిధులను పంపవలసిందని పాకిస్తాన్ ఉద్ఘోషించినది.

నూచించారు. ఈ డిమాండుల ఆంతర్యము తెలిసినా, ఫలితమేమో చూడవలసి యున్నది.

ధిల్లీ నగరం ప్రకాంతంగా వున్నది. పాకిస్తాన్ లో జీవించటంకన్న హిందుస్తాన్ లో, మరణించటం మేలని ముస్లిం నాయకులు ప్రచారం చేస్తున్నారు. ధిల్లీలోని కాండికీకులను వారి వారి యిండ్లకు పంపించివేయుటకు భారత ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది. ద్వితీయ సిద్ధాంతం తమ్మువంతు చించనీ, పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం తమ్ము నిర్దాక్షిణ్యంగా నిర్మూలించేసి, ద్రోహంచేసిందని ఒరిస్సా లీగ్ నాయకుడు వాపోతున్నాడు. ప్రాక్ష్ శివు పంజాబులలో శాంతి సెలకులుగా పనిచేయుటకు రెండు దశములు స్థాపించవలెనని మాలానా ఆజాద్ నిర్ణయించి, స్వచ్ఛందముగా వానిలో జేరవలెనని ఉభయవర్గములకు విజ్ఞప్తి చేసినాడు. ఆ విజ్ఞప్తి ప్రకారం చాలమంది హిందువులు, సిక్కులు, ముస్లింలు, ఆదర్శములలో జేరుచున్నారు. ధిల్లీ నగరములో సరిస్థితి బాగా చక్కబడినతరువాత తాను పంజాబ్ వెళ్ళు నున్నట్లు గాంధీజీ ప్రకటించారు. కాండికీకులు వదిలిపెట్టివెళ్ళిన ఆసులను సంరక్షించుటకు ఇండియా, పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వములు ప్రత్యేక ఉద్ఘోషలను నియమించినవి. మత సంతోషమువలన, కొత్తగా ఏర్పరుచబడిన తూర్పు పంజాబ్ రాష్ట్రమునకు మూడుకోట్ల రూపాయల కొరత ఏర్పడుచున్నది.

వర్తమాన్ భూముల నడంచుటకు ఇండియా, పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వములు చేస్తున్న కృషిని ప్రశంసించి, అమెరికన్ దేశీయశాఖ తాత్కాలిక కార్యదర్శి రాబర్ట్ లాన్సెట్ ఒక ప్రకటనచేశాడు.

కథియవాడ్ లోని జనాగఢ్ సంస్థానం పాకిస్తాన్ లో చేరటంవలన యితర సంస్థానములకు భయావహమగుచున్నది. జనాగఢ్ లోని ప్రజలు నూటికి 81 వంతులు ముస్లిం మేతరులు. సింధు, పంజాబ్ లనుండి వచ్చిన ముస్లిముల ప్రోద్బలముచే నవాబు పాకిస్తాన్ లో జేరాడు. జనాగఢ్ సంస్థానము ఒకటిగా కలిసివుండక, నాలుగు రెండు ముక్కలుగావుండి, మధ్యమధ్య ఇండియా యూనియన్ లో జేరే సంస్థానము లున్నవి; నామమాత్రంగా జనాగఢ్ కు కప్పం కడుతున్న మంగ్రోల్, బొబరియావాద్ సంస్థానములు భారత యూనియన్ లో జేరినవి. అందువలన జనాగఢ్ సమస్య విషమించినది. జనాగఢ్ కు కొద్దిగా సమద్రతీరముకూడా వున్నది. అందువలన ఓడల ద్వారా సింధునుండి ముస్లింలువచ్చి, జనాగఢ్ ప్రజలను హింసిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఈ విషయమై కథియవాడ్ సంస్థానములతరపున సవానగర్ మహారాజా జామ్ సాహెబ్ భారత ప్రభుత్వంతో ఆలోచిస్తున్నాడు. ఈయనచేసిన ప్రకటనకు ఆక్షేపణగా, పాకిస్తాన్ ప్రధాని లియాకత్ అలీఖాన్ న్యాయశాస్త్రరీత్యా జనాగఢ్ కు పాకిస్తాన్ లో జేరే హక్కు వున్నదని ప్రకటించాడు. జనాగఢ్ సంస్థానపు ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోకుండా, ప్రక్కనున్న సంస్థానముల శ్రేయస్సును నిర్లక్ష్యంచేసి, భారత దేశము మధ్యలోవున్న సంస్థానము పాకిస్తాన్ లో జేరటం అసమంజసం. ఈ విషయమై భారత ప్రభుత్వం కఠినచర్య తీసికొనకపోయినచో, తక్కిన సంస్థానములకు లోకువై పోగలరు. కథియవాడ్ లోని దునావదార్ సంస్థానము కూడా పాకిస్తాన్ లో జేరినది. బొంబాయిలోని జనాగఢ్ ప్రజలందరూ తమ సవాద్ చర్యను ఖండిస్తూ, జనాగఢ్ స్వాతంత్ర్యము సంపాదించుటకు సన్నద్ధమై శ్యామలదాస్ గాంధీ ఆధ్వర్యమున నాకా తాత్కాలిక ప్రభుత్వము నేర్పరచినారు. వీరు రాజకోటలో మకాము చేసి తమ కార్యక్రమము సాగించురు.

మైసూర్ సంస్థానములో సత్యాగ్రహోద్యమము యధాతీని జరుగుచున్నది. భద్రావతి, రాబర్ట్ పేటలలో పాలీసు కాల్పులు జరిగినవి. అరెస్టులు ప్రతిచోటా జరుగుచునేవున్నవి. 48 రుఖైదీలు విడుదల చేయబడిరిగాని నాయకులెవ్వరినీ విడుదల చేయలేదు. కోల్కత్ బంగారపు గనులలో సమ్మె జరుగుతున్నది. స్త్రీలు, విద్యార్థినులు సత్యాగ్రహం చేపూసేవున్నారు. మద్రాసునుండి నల్లిన విద్యార్థి దళం అరెస్టు చేయబడెను. మైసూరు సంస్థానంలో మొత్తం ఆరు వార్తాపత్రికలు నిషేధింపబడినవి. వీనిలో

ఒకటి మాత్రమే సంస్థానంలో ప్రకటింపబడింది. అనుమతి పొందకుండా "థిక్కార" అను పత్రిక ఒకటి సంస్థానములో ప్రచురింపబడుతున్నది.

శుభముహూర్తము జూచి మైసూర్ మహారాజా మరొక ప్రకటన చేశాడు. శాసనసభలో ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులచే ఎన్నుకొనబడిన రాజ్యాంగచట్టసంఘ మొకటి ఏర్పడి, కొత్త రాజ్యాంగ చట్టమును రచించును; కొన్ని ప్రత్యేక విషయములలోతప్ప, తక్కిన విషయములలో శాసనసభకు బాధ్యతైన మంత్రిమంత్రి సభాధికారము వుండును. మహారాజా ప్రకటనలోని కొత్త విషయము లివి. తిరువాన్తూరు మహారాజా ప్రత్యేక విషయములేమీ వుండుకొనలేదనే చెప్పాలి; మైసూర్ మహారాజా చాలా ఆధికారం వుంచుచున్నాడు. సత్యాగ్రహం చేసి అరెస్టుయిన నాయకుల విడుదల సంగతి యిప్పుడు ఆలోచింపబడుతున్నది; తాత్కాలిక మంత్రివర్గ నిర్మాణ ప్రసక్తియే లేదని దివాన్ విచిత్రీకరించాడు. ఈ కొత్తనూచనలు మైసూరు హిందూనాయకులకు సంతోషకరముగానే వున్నది. కాని కాంగ్రెసు నాయకులకు ఎంతవరకు సంతోషకరముగా నుండునో చెప్పజాలము.

హైదరాబాదు సంస్థానములోకూడా సత్యాగ్రహోద్యమము యధాతీని జరుగుచున్నది. సికిందరాబాదువంటి పట్టణాలలోనేగాక పల్లెపల్లెలలోను అరెస్టులు జరుగుతున్నవి. గ్రామోద్యోగులు, ఆహారకమిటీ సభ్యులు అసంఖ్యాకంగా రాజీనామా లిస్తున్నారు. తాటిచెట్టు సరికి వేయబడుతున్నవి. సత్యాగ్రహోద్యమం ప్రారంభమైనప్పటినుండి యంతవరకు 3,23,31 గురు అరెస్టులనారు; వారిలో 1,55,51 గురు ఆంధ్రులు. పోలీసుల కాల్పులవలన మరణించినవారి సంఖ్య 68. సత్యాగ్రహోద్యమం అతి తీవ్రంగా, సర్వతోముఖంగా వ్యాపింపజేసి, ప్రభుత్వపరిపాలనా యంత్రమును నిర్మూలించవలెనని సంస్థానకాంగ్రెసు కోరుతున్నది. గ్రామోద్యోగులు మొదలగు అధికారుల రాజీనామాలు తరువాత సంచాయితీ రాజ్యం ఏర్పరచటం ద్వారా యీ పుద్యమం ప్రారంభం కాగలదు.

నిజాంప్రభువు భారతయునియన్ లో జేరుటకు సుముఖుడుగానే వున్నాడు గాని, భారత ప్రభుత్వం విధిస్తున్న మరతులకు ఒప్పుకొనుట తన కవమరాద యని భావిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. ముస్లిముల సంఖ్యను ఇదేహోరులో సుసంఖ్యాకం, నిజాం భారత ప్రభుత్వంలో జరిగితే, సాయుధవిప్లవం లేవదీస్తామని బెదిరించి నట్లు, ఆ విప్లవం అచంచలమైన తనశత శత్రువుకు లేదని మంత్రులు, పెద్దపెద్ద అధికారులు నిజాం ప్రభువుకు చెప్పినట్లు, అందువలన ఆయన భారత ప్రభుత్వంలో చేరుటకు నిరాకరించుచున్నట్లు కూడా వార్తలు వస్తున్నవి.

కాంగ్రెస్ సంస్థ భవిష్యత్తును గురించి ఆలోచించి సిఫార్సులు చేయమని కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు రాష్ట్రకమిటీల అధ్యక్షుల కార్యదర్శులను కోరెను. కాంగ్రెస్ భవిష్యత్తులో హింసకు ప్రజాస్వామ్యము నవలంబించి కిస్తాన్ పార్లమెంట్ ప్రజారాజ్యము కొరకు కృషిచేయు సంస్థగా నుండవలెనని వారు సిఫార్సుచేసిరి. కాంగ్రెస్ పక్షం సామాన్యముగా ప్రభుత్వములో నుండును గాబట్టి, కాంగ్రెస్ కు కార్యదర్శియేగాక అధ్యక్షుడు వుండవలసిన మతము లేదని కూడా వీరు నూచించిరి.

బొంబాయిలో సుదీర్ఘమిల్లులలో సమ్మె జరుగుతున్నది. 28 మిల్లులలో ప్రారంభమై టి.ఎమ్.కె. 88 మిల్లులకు వ్యాపించినది. ఈ సమ్మెకులన ఇంతవరకు దేశమునకు 1 కోటి గజములపట్టు నష్టమైనది. సమ్మెజరిగిన ప్రతిరోజుకు 40 లక్షల గజములపట్టు నష్టమైపోగలదు. ఈసమ్మె అశాస్త్రీయమనియు, పనిలో జేరవలసిందని కార్మిక శాఖమంత్రి సందాగారు కార్మికులకు హెచ్చరికచేశారు. సమ్మె పరిష్కార ప్రయత్నములు సరిగా జరుగుటలేదు.

బీదేశములనుండి 86 వేల టన్నుల ఆహార ధాన్యంతో ఓడలు బొంబాయి చేరినవి. ఇందులో 4 వేల టన్నులు మద్రాసురాష్ట్రానికి, పశ్చిమతూర్పు ఇవిగాక 30 వేల మణుగుల రాగులు, బిరియాని నుండి మద్రాసు వచ్చెను.

లాల్ జి గోధు & కంపెనీవారి

మార్కు గమనించి
కొనుడు
మోసపోకుడు

లాల్ జి గోధు అండ్ కో

పాకార్ వేట, మదరాస్

రాజకీయ క్షేత్రంలో గాంధీజీ కార్యకలాపాలు

శ్రీ కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులు

శ్రీ గాంధీమహాత్ముని జన్మవిశేషము భారత మామి నెలైతే ఈ సంవత్సరము ఎప్పుటి కంటే నెక్కువ మహాత్మాపూర్ణముతో జగత్తు బహుమతిగా సంవియములేదు. ఏలనన, ఆ మహా మహనీ అపూర్వమును అద్భుతమునను ప్రయత్నములననే నేటికి మనకు స్వాతంత్ర్యము లభించినది. చలబడికొట్ట ప్రజలను చిర కాల బానిశ్యమునుండి విముక్తి గావించుట యనునది రొక్కటియే చాలును; ఎంత ఆశ్చర్యమునైన కలిగించాలను. కాని దానిని సాధించిన బాగు చూపాతి యిదివరకు మనకు కనిపించిన అపూర్వమును విచిత్రము విభ్రాంతమునై వింద్రబాలికునివంటి యొక యోగి పురుషుని మాంత్రిక మార్గమున చెప్పలేనిది. భూర యుద్ధము గావించి రక్త ప్రవాహములలో నితనిదే మున్ను. ఏదేమైనగాని ఏమాత్రం మానవులు గాని దాస్యమును గాంచి స్వాతంత్ర్యము సాధించలేదు. కాని యెవ్వరి క్షణి హింసగావించిన తలపడైన తలపక, ఆత్మ శస్త్రములతో కత్తి, కర్రలను పట్టక కేవల ఆత్మబలప్రయోగము మాత్రమే ఆధారము చేసుకొని చచ్చిపోవాలిమే స్వాధీనము. ఈ సమర యోధుడు ఆర్యుల సూక్ష్మము; చురుకైన మేధావానిననుమారుచేయుటకు సామర్థ్యము చెల్లియుండును. వైరముననే తన సహానుభువులను చేత, తన యపూర్వ ఆత్మ శక్తిచేత, తన సత్యదీక్షచేత, తనను బాధించువారిలో హృదయవర్జిత క్రోధము గావించి కార్య నిర్ణయములయే పరమావధిగాగల తపస్సంపన్నుడు. ఇట్టి ధర్మనిరతములను శాంతిభావమును, త్యాగమును, ధైర్యమును అనేక సమాప్త సంఖ్యాపూర్వ యోధులుగల మహాబలిగమను శాంతి సన్ద్యమును మహావిశ్రామము భారతభూమి యందు ప్రతిపట్టగా ముసం దును. ప్రతిపక్ష

యందును సిద్ధముచేసి అసహాయమును, అశాంతిని త్యగింపమ; శ్వేత శత్రు ప్రహములను చంపిం. రంగములనెల్ల యెడల సాగించి ఈలోకమున సర్వత్ర బల్య ప్రభుత్వముగల శాంతియు ప్రభుత్వము నైవచ్చి ఇరువదియేడు సంవత్సరములు నెను దీమక రనకును తన పైనికలకును సత్యమే కవచముగను అహింసయే మహాస్త్రముగను పోరాడి, 'పాండిక బాసచేయక మాడేశమును విడిచి లేచి పాండితము మహామంత్రవాక్యములలో వానినిగొల్పి' అని పోషకము చేసిన మహాపురుషుని ఆత్మబలమును, తపశ్శక్తియు కనుమూసి కను తెరుచులోపల బహుమదేశమున గెండు మహాపట్టణముల భస్మీభూతము గావించిన పరమానుభవ దాగ్ని గోళము (Atomic bomb) రొక్క శక్తికంటే కొట్టికొలిపిన మంచినదని యంగీకరింపక తప్పదు.

ఈ మహాత్ముడు శౌతిక శరీరమును ధరించిన నొక యద్భుతమున నొకానొక దైవశక్తియని చెప్పలేక అనన్య సామాన్య తపోబలముగల మహా శ్వేత సామాన్యమానవుడుగనే జన్మించి చిన్న నాలుగేండ్లయు క్రమక్రమముగ జ్ఞానాభివృద్ధియైన కొలది తన జీవమున, కేవల జంతుభక్తియందే గాక నైతికము, నాధ్యాత్మికమునను నిష్కారికత చేత తన యింద్రియములను పరీక్షించుకొని ఆహార విహార నిద్రాదులను నియత నిర్ణయముల గావించుకొని బలము, హృదయనైర్మల్యము, దైవచింతన, భూతదయ, త్యాగశీలము, ధైర్యము మొదలగు సద్గుణములను సాధించి ధీరోదాత్తుడగు ధర్మయూరియునై తన సత్యనిరతచేతన, త్యాగవైరాగ్యములచేతనే కేవల మానవత్వము నందలి మహా తీర్త శక్తుల ప్రభావమును ప్రకటించెను. జంతురూపముగనున్న ఈ దేహమునందెట్టి మహాత్మ్యముగలదో నిరూపించెను. ఆయన విద్య

పాఠశాలలో జీతాలు పెంచినందుకు ఆసక్తి తెలియజేస్తూ, లక్ష్మీ విద్యార్థులు ఒక బ్రహ్మాండమైన ఊరికింపుతో బయలుదేరి సెక్రటేరియట్ వద్దకు వెళ్లారు. వారిపై లాఠీచార్జీచేసి నెడగొట్టగా, 2 వేలమంది విద్యార్థులు విద్యా గానుంత్రి గృహముపై దాడిచేసి చాల నష్టం కలిగించారు.

అక్టోబరు మాసమునకు మద్రాసురాష్ట్రము నేరం మొత్తం 23 వేల టన్నుల ఆహారభోజ్యం పంపటానికి, భారత ప్రభుత్వం అంగీకరించింది.

మహాత్మా కార్యకేంద్ర ఎన్నికల నాయకావేయబడింది. ఎప్పుడో, 1937 వ సం॥ రెయాయి చేయబడి, తరువాత అసంపూర్ణంగా సంస్కరింపబడిన వోటర్ జాబితాలను సంస్కరించుటకే ఎన్నికలు నాయకావేయవలసినదిగా కార్యకేంద్రం చేపడి తీర్మానమును ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. కొందరు తమిళ శాసనసభ్యులు, ఎన్నికలు నాయకావేయటం విమర్శించారు; ఆంగ్లం తెచ్చిపంపింది మద్రాసుకు తీసుకువచ్చటానికి నాయకలు ఈ ఉపకారం వినియోగించుకుంటారన్నారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో నొక చదువరికి తన కాలం సాపేక్షమట ప్రభుత్వం ఆలోచించుచున్నట్లు మంత్రిగారు ప్రకటించారు.

మద్రాసు రాష్ట్రంలో అమ్మకత్తు పన్ను ఎక్కువ జేయవలెనని నిర్ణయంపడినది.

మద్రాసురాష్ట్రంలో పెట్రోల్ లేవన్ పన్నుచేయుటకు, రాష్ట్రమునకు పెట్రోల్ హెచ్చుచేయవలసినదిగా కేంద్రప్రభుత్వమును కోరవలెనని రెజిస్ట్రేటివ్ కార్నిల్ సభలో జరిగిన చర్చలలో తీర్మానింపబడినది.

రాష్ట్రంలో ఆహారపరిశీలి దినదినము విషమించుచున్నదని చర్చప్రారంభములో ప్రకటించిన ఆహారశాఖ మంత్రి, చర్చ ఆఖరున, పరి

స్థితిచాల బాగున్నదని, మహాభితి రేపిన ప్రకటించారు. కాని ఆలోచననే కేంద్రప్రభుత్వ ఆహారశాఖమంత్రి డా॥ రాజేంద్రప్రసాద్ గారు; దేశమంతటా ఆహారపరిస్థితి చాల గడ్డుగా నున్నదని, లేవన్ భగ్నమైపోయినా ప్రకాంతంగా పుంపవలసినదని ఒక ప్రకటన చేశారు. ఇంత త్వరలో, ఇంత ధైర్యమున మంత్రిగారి కేంద్రముగా కలిగినదో దురూహ్యము. మన్యసాంతము లోని రంపవోడవరంలో 14 రు ధోధాద్దులు మరణించిన వచ్చినవార్లు నిజంకావని ఆహార శాఖామహాత్ముడు అన్నాడు. కాని 14 రు ఒకే రోజున ఒకరికముడైన కారణములవలన మరణించటం ఎవ్వరికైనా విడ్డూరం కల్పించకపోదు. మద్రాసువంటి పెద్దపట్టణములలోకూడా రోజుకు 14 మరణము లుండువు. ఆహారం లేకపోవుట వలన, యితర వ్యాధులు పుట్టి వాటివలన తుదాదులు మరణించటం సంభవిస్తుంది; మరణకారణం ధోధారతయేగాని, ఆరోగ్యముకాదు. ఇప్పుడు మరణముల సంఖ్య 20 వరకు పెరిగినదని ప్రకారం పంతులుగారు స్వయముగా పరిశీలించి చెప్పారు. ఈ విషయమే వాస్తవముగా జరుగుచున్నదానిని విశ్వసించి, కారణములను దాచిపుంచుటకు ప్రయత్నించకుండా, పరిశీలించి చక్కచారుచుటకు కృషిచేయవలసినదని డా॥ పట్టాభి సీతారామయ్యగారు హెచ్చరిక చేశారు.

ఆంధ్రరాష్ట్ర కౌంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు ఆనార్యరంగాగారు రాయలసీమ పర్యటిస్తున్నారు. ఆహార పరిశీలించి చక్కచారుచుటకు ప్రభుత్వమునకు సహాయపడవలసినది తెలుతురు వీరు విజ్ఞప్తి చేశారు. శ్రీబాగ్ ఒకంబడిక అమలజరుపబడుతుందని, ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రంలో రాయల సీమకు అన్యాయం జరుగదని వీర ఆ ప్రాంతం వారికి నష్టపేరుకున్నారు.

దాంక గ్రామంకు వికసింపబడే న మహాభూమిలంతా శ్వేతజనకములుగనవ్వట్లు మండును. ఈ యిరువదియేడు సంవత్సరముల కాలమునగడచిన ఘట్టములలో ననేక అద్భుత క్లిష్టములైన పరిస్థితులలో నీదేమో ఒక మహామంత్రప్రయోగమువలె రస నూత్నవృద్ధిలో నాటించించి యొక సులభమోదమును చూపి, అంధకారమును తొలగించి, సునితబుద్ధి శక్తులు గలిగిన ప్రతిభాకాలురగు తనతోడివారిలను సైతము ఆశ్చర్యము కలిగించుచుండెను.

మరియు ఈ మహాపురుషుని యాత్మశక్తి, ఈయన సాగించిన నిరంతర సందర్శనములందు శ్వేతమనమండెను. ముఖ్యముగ చిట్టచివరకు 1942 సంవత్సరములో చెరకాలయందు బంధింపబడి సిమ్మట కొంతకాలమునకు బూనిన నిరశన ప్రయత్నమును కొన్నిరోజులు గడచినపిమ్మట ఆయనశిథిల పరీక్షించుచుండిన సుప్రసిద్ధులగు డాక్టరులు, ఆయన జీవశక్తి తగ్గిపోయినది ఇకను జీవించుటసాధ్యముకా దని ప్రకటించినప్పుడు దేశమునందు జను లభ్యంతరత ప్రమానములై యే నిమిషమున నే వివాదవాద వివలంబితముతో యని భీతియుండెడి. ప్రభుత్వమువారు మహాత్మునకు మరణమానన మైనవని నిశ్చయించి ఆయన శరీరదహనము నిమిత్తము మంచినగంధపుచక్కల నిధునుచేసెదనియు, ప్రజలకల్లోలముగ చుట్టుముట్టజేయురను యోచనతో మహాత్ముడు అవ్వదుండెన ఆగాభావ భవనముచుట్టును మిలిటరీ సేని కలను కాపాడెడిదని చెప్పుకొనుచుండెరి. కాని మహాత్ముడు మృత్యువాతనుండి బయటపడెను. ఇట్టిఘటన కేవలము ఆత్మశక్తి వలననే సాధ్యమయ్యెననియే యూహించబడినది.

పూర్వకాలమున అరణ్యములలో ఆశ్రమములు స్థాపించుకొని మహాపురుషులు తపస్సు చేసుకొనుచుండెరి. కాని వారికి సాధారణముగ లోక కన్యవహరములలో జోక్యము లేవండెను.

మహాత్మాగాంధీ తపశ్శాసితమైన సామాన్య మానవుల మధ్యనే వారినే సంచరించుచు వారి కష్టవిఘ్నములను పరిశీలించుచు జనకారులవలె లోకసంక్షోభాగ్రహము జీవశక్తుల ధారవోయచున్న కర్మయోగి తన జీవయాత్రలో ఆహ్వానితులను పరమిత కార్యాచరణ తప్పముమొక స్వాధీనించిన లేక ప్రవర్తించిన మహాత్మా.

ఈ నాడు డెబ్బది యేడేండ్ల వయస్సు చెల్లినను నిద్రాహరములు లేక హిందూ మహమ్మదీయ బాతులమధ్య సదుచుచున్న ఆత్మంత్ర ఘోర కలహ కల్లోలముల నడచుటకు వారు గావించుచున్న కృషి యపారముగ నున్నది. ఢిల్లీనుంచి నొకమాత్రీ, నొకమాత్రీనుండి చేహారు, చేహారు నుండి కలకత్తా, అందుండి మరల ఢిల్లీని యిట్లు ప్రాంతప్రాంతములకు యువకునివలె పరుగునెడుచు క్రూరహత్య, మానభంగములు, చౌర్యము, దోపిడి,

నివాసగృహములకు గురిపెట్టుట లోకముల రాక్షసకృత్యములు గావించబడిన గ్రామముల వెంట కాలినడకను సంచారులుండెరి, ప్రాంత యము లేక అత్యంత క్రూరాత్ములతో నైనను ఆప్తమిత్రులవలెనే విశ్వాసముతో ప్రవర్తించి శాంతముతో సద్భావము గావించి వారి హృదయముల కరిగించి నేపథ్యమున నడిపించుట చేయుచున్న ప్రయత్నములు ఆశ్చర్యము కల్పించుచున్నవి.

ఈ మహాత్ముని జీవితచర్యలు మనకు ముఖ్యముగా నుండుట చేత భూమి, భాగవత భారత పురాణాదులను చుమించి, బడియోగిపుంగవుల రొక్కయు, పోర్టుల రొక్కయు చరిత్రలకంటెగా ప్రభావంతము పరిగణింప తగియున్నవి. ఈ గాంధీ మహాపురుషుని జీవితకాలము ఒక నూతనయుగ ప్రారంభమని చెప్పినను అతిశయోక్తి కానేరదు. కేవలము అహింసామార్గముచేత ఒక్క మహాబానిశుకల్గి స్వాతంత్ర్యము సాగించుట యనునదియే లోక చరిత్రయందొక నూతన శక ప్రారంభమును సూచించుచున్నది. లోకమును ఈమధ్య ఆరు సంవత్సరము లావరించిన మహాభూతాంగిగాను కల్లోలము మానవబాతినే యాపునాపునట్లు పరిమించె ననుట యెరిగి వివిధ ప్రభుత్వములవారిను బాధ్యంతరతసంఘము నేర్పరచి కలహ కారణములను ఆ సంఘమువారు నివర్తింపజేసిన ఒక ముందు లోకమున యుద్ధముల నాపేయవలయు నను ప్రయత్నము లొకను పూర్వ పల ప్రాప్తి గావన్నను లోకవృద్ధి అహింసామార్గము చేతునకే తిరిగినదని నూచనయైన ఏర్పడినదా, ఎన్నటికైనను గాంధీమహాత్ముడు బోధించుటయేగాక కార్యరూపమున జయప్రదముగా సాగించిన యహింసామార్గమే లోకజను లంగీకరించి, తమ నిత్యజీవితములయందు సైతము అన్యాయముల పుణ్యకాలము రానన్నదనియు గాంధీయుగము సత్యయుగమువలెనే లోకమున ధర్మము నాలుగు పాదములపడిచి శుభప్రదమును సుఖప్రదమునై లోకము సర్వమల్యముగ నుండుననియు ముందు కాలములలో మహాత్ముడును ఒక అవతార పురుషుడుగ జనులచే నారాధింపబడువనియు చెప్పవలయున్నది.

పైన వివరించిన దంగయా మహాత్మాగాంధీ రాజకీయ క్షేత్రములో జరిభన కార్యకలాపములు గూర్చి మాత్రమే యున్నది. కాని వారు ధార్మికముగా సాంఘికముగా, ఆర్థికముగా చేశాట్టి వృద్ధిగై గావించిన మహాత్మాగ్రంథములు యిందు పరిగించుట కవకాశము లేకపోయినది. ఆట్టి కార్యములలో నిర్మాణకార్యక్రమము నందలి రాట్న ప్రచారము, అస్పృశ్యతానివాదోద్యమము ముఖ్యముగా పాటించవలసినది.

ప్రపంచకములో కల్ల

గంపు

చర్మ వ్యాధి

నివారిణి

డెవలప్మెంట్ కల్పించును - శుభ్రపరచును - మాన్యును -

50 ఏళ్లకు పైనుండి ప్రఖ్యాతిపొందినది

మాతృకలనుండి రక్షించున బాంబు, చర్మవ్యాధులను, దెబ్బలను శిశువుగా నివారించునది ప్రపంచకములకు చేరుగావినది. **డెబ్బలను, ఎక్లను, మొలగడ్డ, కాల్చిల్లు - సర్వము దీనితో నశింపదును**

బాంబులోని, రిక్టెనుచేసిన

మాతృకలను, చర్మరంధ్రములను, దోరములలో నొక ప్రకారమును, అవి దెబ్బతిన్న శరీరభాగములను శుభ్రపరిచి, శిశువు నొప్పిని, చీముకాగు, మంట, వాపులను తొలగించును.

ప్రాచీనము అగిపోయి, చర్మం నెరుగనే మానును.

జాంబుక్ - జగద్విఖ్యాతమైన

మాతృకా తైలము

జుర్రులలో వృద్ధులకు యాయబడినది.

ఏజెంట్లు: మెయ్యూ దాదా అండ్ కంపెనీ, నైనియప్పనాయకవీధి, పి.టి. మద్రాసు.

సంపాదక లేఖలు

అమరావతి శిల్పములు

ఆర్యా,

లండను నగరములోని ఇండియా తాలూకు వస్తుసామగ్రి సంతము ఇండియాకు పంపివేస్తారట. అట్లు పంపివేసేసందర్భములో హిందూ దేశపు ప్రభుత్వములవారు జాగ్రత్త పడవలసిన విషయములు చాలా ఉన్నవి. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు మరీ జాగ్రత్త వహించవలసియున్నది. లండన్ నగరమున అమరావతి శిల్పములు మొదలయిన యమూల్య వస్తువులు మదరాసు రాష్ట్రమునకు సంబంధించినవి చాలా ఉన్నవి. వాటి నన్నింటిని కోరి మదరాసు రాష్ట్రమునకు తెప్పించుకోవలసియున్నది. అమరావతి శిల్పములన్నీ మదరాసు నగరమున గాక బెజవాడలో మౌళిజీయము పెంపొందించి అక్కడ చరిత్రపటపవనలను, రెండేడ్ల క్రిందట నేనీ మదరాసు మౌళిజీయములో ఉన్న అమరావతి శిల్పములు ఉప్పుటికి చాడుగా రాలి పోతున్నదనీ, శిల్పసాంద్ర్యము చెడిపోతున్నదనీ, విజ్ఞ లీపియు పరిశీలించి యాధార్థ్యమును గురించి ఆ శిల్పశిల్పములన్నీంటిని అమరావతి కో, బెజవాడకో, చెప్పించుట ముఖ్యమనీ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో వ్రాసియుంటిని. ఆ విషయమున నెవరూ పనిగొన్నట్లు గానరాలేదు. లండన్ నుండి రప్పించవలసిన శిల్పశిల్పములు మరల మదరాసులో చేర్చుట ప్రకారముచేయించిదిగాదు. మద్రాసులోని శిల్పశిల్పములకు చెరువు కలుగకుండు కాపాడు తీరు కలిగి నీ చిక్కుండదు. లేనవి బెజవాడలో గొప్పమౌళిజీయమును నిర్మించుట, ఈ శిల్పముల నన్నింటిని అక్కడికి చేర్చించుట అరిముఖ్యము.

మరిన్ని లండన్ నగరమున ఇండియా ఆఫీసులో సంస్కృతాంధ్ర ప్రతిదాది దేశభాషా గ్రంథములు ముద్రితములు, అమృతములు గూడ చాలా ముఖ్యమయినవి ఉన్నవి. వానిని ధీనగరమునకు పంపుదురా! అట్లుపంపుట జరుగనేర, దేశభాషా గ్రంథముల నయనా అమరావతి శిల్పములకు కూడా తెప్పించుకొనుట శ్రేయస్కరమును.

తిరుపతి: వేటూరి భాగ్యలక్ష్మి

ఆంధ్ర రాష్ట్రము: రాయలసీమ

ఆర్యా,

19వ ఆంధ్రరాష్ట్ర రాజకీయ మహాసభ ఈ నెలలో మద్రాసులో జరిగిన సందర్భములో, ప్రత్యేక రాయలసీమ రాష్ట్రవాదము కూడ బయలుదేరింది. కాని, రాయలసీమ ప్రాంతాన్ని స్వాధీనము చేసి, ప్రత్యేక రాయలసీమ రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటుచేయించి ఆంధ్ర రాష్ట్రము నుండి దీనిని వేరుచేయవలసిందిగా ప్రయోజనములను గురించి ప్రజాభిప్రాయము కనుగొన్న వారే లేరు. కొందరు వ్యక్తులు, తమ రాజకీయ సాధనముల కొరకు, నిజమైన ప్రజాభిప్రాయమును కనుగొనకనే, తల కొకవిధముగా నూటలాడుచున్నారు. వీరి స్వంతాభిప్రాయమే సామన్య ప్రజాభిప్రాయముని ఎవరు కూడ భ్రమపడరాదు. కావున, రాయలసీమ నాయకులన బడువారు, ప్రత్యేకముగ రాయలసీమ సభను జరిపించి, నిజమైన ప్రజాభిప్రాయము కనుగొన నంతవరకు వట్టి వాగ్వాదములవలన ప్రయోజనము లేదని గుర్తించి తత్వవైఖ్యను కై నడిచు గట్టు దురని కోరుచున్నాము.

నెల్లూల కృష్ణమూర్తి.

వై. వీరయ్య గుప్త

రాయచోటి:

జి. యస్. శాస్త్రి

కాంగ్రెసుయోధులకు

యినాములు

ఆర్యా,

దేశము కొరకై త్యాగము చేసినవారికి కృతజ్ఞతా పూర్వకముగ యినాములు యిచ్చుట ప్రస్తుతము. అయితే ఆ యినామి పార్టీ బలము కొరకైనట్లు ఉండరాదు. "కాంగ్రెసు మహాసంఘ సేనాకొరకే" అను మూలమాత్రమునకు ఏమాత్రమును భంగముకలిగించునదిగ అసలే ఉండరాదు. ఇప్పుడు సంకల్పించిన జమీందారి చట్టమును "స్వీయవానిదేహిమి" అను ప్రజలు పరిగణించుచున్నారు. ఉత్కృష్ట మాత్రము ఆచరణలోకి తెచ్చుటకు మొదటి మెట్టుగ భూమినిగూరి చిన రాజ్యవిధానము అంతయు ఆయుధము ఆదర్శమునకు సాధనగ నడువవలెను. ఇప్పటివరకే స్వయముగ సాగుచేయక, తమ భూముల యితరలకిచ్చి అందండి సాధ్యమైతే సారము పీల్చి ప్రభుకు సోమారీభూస్వాముల వలెగాక, స్వయముగ కట్టించి సాగుచేయు వారగునెడల, అట్టి కాంగ్రెసు యోధులకు యినాములు యిచ్చుటకు యెట్టి అభ్యంతరమును ఉండదు సరేగా, అందరూ సంతసి తురు.

జీవసంగతి అందరూ అంగీకరింతురు. కాంగ్రెసు ఉద్యమము మధ్య తరగతి ప్రజలలోనికి మాత్రమే వ్యాపించిందిగాని, గ్రామములలో నూటికి యెనుబది కంటే యెక్కువనున్న పాటకపు జనమును యెంతమాత్రము అంటలేదనుట దాదాపు నిర్వివాద అంశము. అందునుబట్టి ప్రభుత్వము యిచ్చు యినాములు, యింట్లో కూర్చుని 'బాపన కొవసాయము' చేయు సోమారీలకే చెందునని ప్రజల భయంకాంచములు. కనుక, దేశభిక్షానమునకు పారితోషికము మరొకవిధముగ కాంగ్రెసు యోధులకు ముట్టజేప్పట యుక్తము. అటుగాక నాగలి మెగము - ముక్కు తెలియని మగ్గుతరగతివారికిని, స్వయముగ కట్టించని వారికిని భూమి చెందజేయుటవల్ల మన కాంగ్రెసు ప్రజాప్రభుత్వము తమ యధికారమును అక్రమముగ వినియోగించినట్లు కష్టజీవులలో భావము వ్యాపింపగలదు. అట్టి భావవ్యాపకము యెవ్వరికిని శ్రేయస్కరము కాదు.

గుడివాడ: గూడూరి రామచంద్రుడు

గృహనిర్మాణ వ్యవసాయ

పనిముట్లు

ఆర్యా,

గృహనిర్మాణము, రైతులు తమకు కావలసిన పనిముట్లు దొరకక యిబ్బంది పడుతున్నారు. ప్రభుత్వమునకు దరఖాస్తులు పెట్టుకొన్నను లాభము కనిపించుటలేదు కాకినాడ నుండి దరఖాస్తు చేసినవానికి తూత్తుకుడిలోను, చెన్న పట్టణము నుండి దరఖాస్తు చేసినవానికి విశాఖపట్టణములోను పరిష్కరించుచున్నారట. ఈ పరిష్కరించుట, గృహనిర్మాణమునకు మరింత యిబ్బంది పెట్టుచున్నది. ఈ బాధలను తప్పించుకొను నుద్దేశముతో ఒక సంఘమును స్థాపించి దానిద్వారా ప్రభుత్వమువారి వత్తిడినిగూని వచ్చుటకు రాజమండ్రిలో 'ది సర్క్యులర్ ఆఫీసు' అందుట్టి కన్సర్వేటరుగ అనీసియేషన్ (సర్క్యులర్ ఆఫీసు ఉక్కు వినియోగదారుల సంఘము) నొకదానిని స్థాపించుటకు నిశ్చయించబడినది. కనుక కృష్ణా, గుంటూరు, ఉభయగోదావరి, విశాఖ, జిల్లాలలోని లోగడ దరఖాస్తుదారులూ, యికముందు దరఖాస్తు చేయదలచిన వారూనూ యీ సంఘాద్వారా తమ ఆవసరముల తీర్చుకొనవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

రాజమండ్రి: కోవెల శ్రీరంగచార్యులు

గొప్పవారితో గుసగుసలు

(10-వ పేజీ తరువాయి)

దానినడం కామనినోదానికి మళ్ళీ సకాశ్యత అటువంటిదిగాక ఏమంచి కౌవ్యమో దివ్యంగా వర్ణించి చదువకుల కానీందం గలిగించవచ్చు. ఇది సద్యశస్యవలె చిరస్థాయి. కాబట్టి తుదకు గురమఖాస కి యెట్లు వివరణయిమో అట్లే శాశ్వతానందవిభూతి పరిగ్రహణీయం. కావున కవి అట్టి యానందాన్ని సమకూర్చేటట్లు పాటుపడవచ్చు. నాయనా, దీక్షో నింకా నెన్నో విభేదాలున్నాయ్. కొంచెంవిచారిస్తే నీకే తెలుస్తాయ్. నూమ్మలకేం, వాటినిన్నిటిని చర్చించాలంటే బహుకాలం బట్టకపోదు. నూలంగా జెబుతా. పనికవలసిన పని పనిరాదని యీనన్నయ్య చెప్పనక్కర్తా: ఏ మానుడైనా జెబుతాడు. పనికొచ్చేపనిజన సమృద్ధి మని అందరు వివస్వకుంటారు. కవిత్వంగూడా పదిమందికి నచ్చేటట్లు పనికొచ్చేటట్లు వుండాలి. అదే మా మాత్రం.

నే—అయితే యెరక్కమగుతాను. కేవల శిల్పసాంద్ర్యమే కవితారేదా కవిత్వం?

న—ఏమిటి! శిల్ప సాంద్ర్యమే! కవిత్వంలో శిల్పసాంద్ర్యమేమిటి? నాకర్థంకాలా!

నే—అదేమి య్యా, అట్లాగంటా గు! మావాండా తా కవి తా శిల్పమని వాడుతూంటే;

న—దానాను మరచిపోయానా, పెద్దవాణ్ణి నాను.

నే నెరుగున్నంతవరకు (శిలయాపాతీతి శిల్పం) ఒక శిలయాగ్రహ నిర్మాణానికి వ్యవహారం ఓహో! దాన్లో నాన్న నిర్మాణా చమత్కృతిని శిల్పమంటున్నారు కాబోలు. సరే! నీశంకే మిటి; కేవలం నిర్మాణాచమత్కృతమనుసించే కవిత్వానికి, అంటే పరోపకారమే ప్రధానోద్దేశంగా వెల్లడవనికత్తానికి కావులేదా అని కదూ? ఇది కొంచెం చిక్కప్రశ్నేగాని సమాధానం లేలికే. కేవల సాంద్ర్య ప్రదర్శనమే ఆధిగా జెట్టుకునిచెప్పిన సత్కవిత్వం ఆదరణీయమే. కాని అట్లాటిసాంద్ర్య ప్రకటనంపట్టుకు పరోపకారంకదూ? అది పదిమందికన్నచ్చి ఉపకరించదూ! ఇంతకు ఈ గొడవంతా ఊసుభోకబయలుదేరింది. ఇట్లా వ్రాద్దామట్లా వ్రాద్దామట్లానే కవి త్వంరాణిం చడెహా? ఏదో కథావస్తువును దీక్షకొని దాన్ని అందంగా సాగిస్తూ ఎప్పటికప్పుడు పొడవూపే భావనోద్రేకంతోనే కవి కవిత్వం చెప్పాడనుకుంటా. కాని ప్రశ్నకొచ్చి యిది అది, యెట్టిది అట్టిది అని నిర్ణయంప సాహసించే విమర్శనా వేళం కవికుండడేమా నని సందేహం.

నే—ఈ విషయాన్ని గురించి మనవాండ్లిప్పుడనుకునేది మంచిదేనా?

న—దానికి సమాధానం వైదాన్లో నిమిషి వుంది. ఇది భాషాప్రపంచవిషయం. దాన్లో నిదమిదమని సిద్ధాంతం చేయడం వట్టి సాహసం. భాష ఒక చెట్టువంటిది. ఒక చెట్టుకొమ్మలన్నీ ఒకమాదిరిగా నుండువు. గాలి తాకికెచ్చేగాని, భూమిలోనుంచి చెట్టు లాక్కునే సామగ్రి భేదంచేతగాని మరే కారణంచేతగాని దాని కొమ్మల రకరకాలుగా పరిణమిస్తాయి. అట్లాగే కవుల ప్రతివత్తి భేదాలనుబట్టి కవిత్వం బయలుదేరుతుంది. ఇప్పటి మనవాండ్లి విషయంలో నాకు రెండే కొరతలు. డొక్టరుడిగాండే కవిత్వం చెప్పడ మారంభిస్తారు. విదేశపంథులను వ్యవహారాన్ని ఎంతవరకు మన కుపకరిస్తాయో అని విచారించకుండా రచిస్తారు. క్రొత్తలు మన భాషాప్రపంచానికి పనికిరావడంలా, నేను వాటిని స్వీకరించేటప్పుడు అవికూడా ఆంధ్ర త్యాన్ని చెందేటట్లు చేయాలంటున్నా.

నే—ఆ ఆంధ్రత్యమెట్లా అమర్చుందండీ?

న—అట్లాగడుగు. ఆంధ్రత్యమంటే యేమిటో అర్థం చేసుకుంటే తప్పకముర్తుంది. ఇది ఆంధ్ర త్యమని నిర్ణయించడం కష్టం: నేను అంటే నేమిటో నిర్ణయించడం మెట్లాటిదో నది అట్లాటిదే. అయితే అది ఆర్థమయ్యేవార్థం చూపించవచ్చు. గ్రంథాలలోకనం ప్రతిభావంతులైన పెద్దల సాంగత్యం చేయాలి. ఆయాకాలము లందలి ఆంధ్రలక్షణభేదాలను గురించాలి. మనకున్న మేధాసంపత్తితో నీనాటి ఆంధ్ర లోకంలో నా లక్షణా లెంతవరకున్నాయో ఇతర సంపర్కాలచేత నెల్లామారయ్యా గమనించాలి. ఇట్లాటిదికదా యిప్పటికి నిలిచివున్న

ఆంధ్రత్యమని గ్రహించాలి. మనం గ్రహించబోయే క్రొత్తలకు దాని తోడును తొలగించాలి.

నే—చిత్తం. క్రొత్తలు సృష్టించే అధికారం కవికి లేదా.

న—అదేమిటా సందేహం. తప్పక మన కాని అంతటికవి యెప్పుడూ అవతరిస్తూంటాడా? ఎన్నడో ఒకసారి యే భాషుడో కాలింపొండువయస్తాడు. క్రొత్తసృష్టి చేస్తాడు. అందుకు ప్రతిసంక నేను చేస్తానని విశ్వామిత్రస్వప్నాచే యెట్లా. అట్లాటి యత్నం విదేశాచారాల్నూ మన మవలంబించినట్లే వెక్కిరింపగా, తెన్ను పెట్టుకున్నమాదిరిగా, అరువు సామ్యంగా వుంటుంది.

నా—ఏ క్రొత్తలవలంబించినా మన సాంప్రదాయమైన నిమిషి యివి మన నేనాయనీతోచేట్లు చేస్తే యేచిక్కా వుండదు. అతికించినా అరుక్కనపడకుండా నలికించాలి. భాష, పాఠవన్న పనికిమార్లైననుకుని క్రొత్తల ననుసరించడం నాంచినకాదని మానండివాండ్ల మనాల్నివుంటం నేలవికిచి సాను ఎంతసేపు చేయగలం, దాన్లో అంద మేముంటుంది?

నే—తమరిద్దరు చెప్పేది బహుసమంజసంగా వుంది. ఇక నొక్కసందేహం-నన్నయభట్టలో భట్టు ఏమిటండీ.

నా—నీసందేహం బంగారంగాను.

బ్రాహ్మలు తగిలించుకునే తోక. అదేమిటా భట్టువుతుంది. పోనుపోను కాస్త్రు, శర్మ, రావు పంతులు అవుతుంది. దాన్లో పెద్దనికేదో మేమీ లేదు.

నే—క్రొత్తయలకు వ్యవహారంలో తొల బ్రాహ్మలకు సంబంధభాగవ్యాలున్నాయ్.

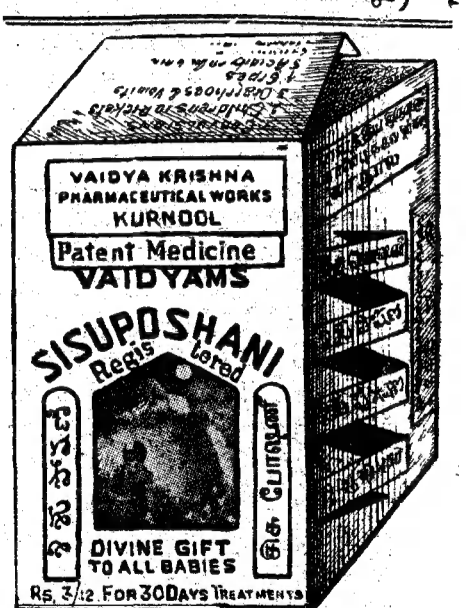
నా—ఉండగూడదని నియమాలులేవు. వ్యవహారంలో దిగేవారికి ఆచారలోపం సంక్రమించకతప్పదు కాబట్టి పట్టుదల కలవాండ్లు సహపం కి కొప్పుకున్నా సంబంధాలు కోవవరకంగీకరించరు. పోనుపోను వీరివారి సంస్కృతెక్కువయే కొద్దీ, సంబంధవిచ్ఛేదం ఆచారమవుతుంది. ఈకాలంలో వాటిని పొటించుకుండా నడకసాగుతూంది. ధర్మందేశకాలమాత్రాశ్రయం. దాన్లో నిట్లాగట్లాగ నే నిర్ణయం మాన్యకొనడం దేమానని సందేహం.

నే—మరిక్కటి. దాన్లో ఆవుతాగాని ఆదిగి కే మళ్ళీ కోవమొస్తుండేమానని వెనుకాకుతున్నా.

నా—ఇందాక అట్లాగే అన్నావు. తెలివి కడిగితే కోవమొదుకయ్యా. ఈ యేహ్యపు విషయ మింతకన్నా ప్రసంగించమని అంటే మర్యాదలక్షణం చెప్పాగాని కోపంలేదు. అదను.

నే—చిత్తం. భీమకవి రాఘవహంజయిం-

నా—నన్నయ్యా, అనుస్తాననుయమెంచది తెల్లంరా. నాయనా ఆవిషయం తెన్నుపెట్టుకొని మాట్లాడుదాం. నీవుకూడారా స్వామరచేసేవద్దవుగాని.

శిశు పోషణి

అశీర్వ విరోచములను, వాంతులను, సర్వవిధ వాయువులను బాగుచేసి బలహీనులను బలవంతులుగా చేయును.

వివరములకు:

భిక్షగ శిశువని వి. కృష్ణమచార్యులు.

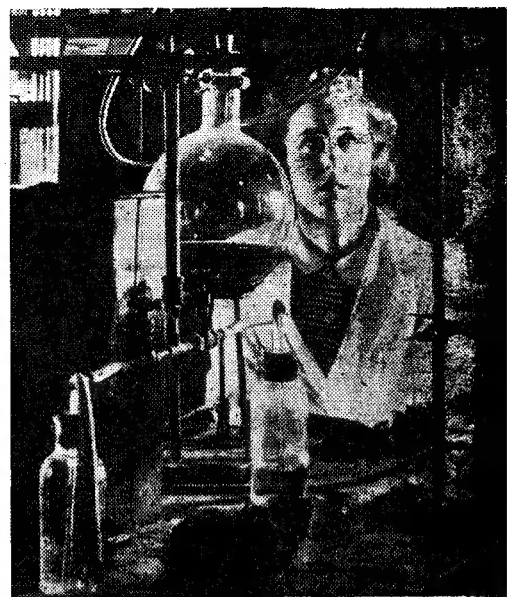
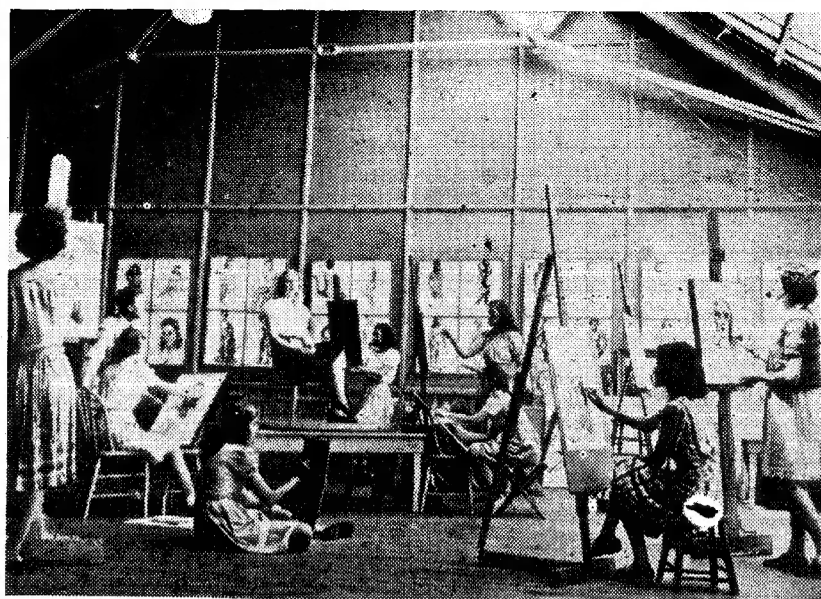
L.A.M.&S. శిశుపోషణిడిపో, కర్నూలు.

విదేశాలలో స్త్రీల ఉన్నత విద్యాభ్యాసము

అమెరికన్ స్త్రీల కళాశాల-1865 లో స్థాపితము.

క్లాసు రూములో, కళాక్షేత్రంలో, లేబరేటరీలలో చదువులో స్త్రీల నిమగ్నత.

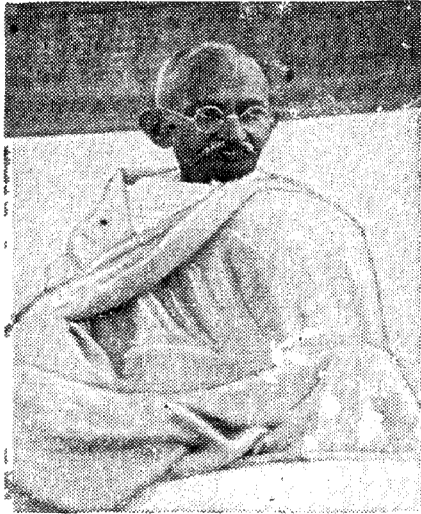
గ్రంథాలయాలలో, ఆరామాలలో విశ్రాంతిలో చదువు.

బానిస భారతదేశాన్ని బంధాలనుంచి విడిపించి
స్వతంత్రపదం పట్టించిన

భవ్య శివి

గాంధీమహాత్ముని అదృష్ట జీవితచరిత్ర

ఆత్మకథ

లేక లేక ఇన్నాళ్లకు ఇప్పుడే చతుర్థ
ముద్రణం వెలువడింది.

త్వరపడండి.

(భారతీయులందరు సర్వాత్మనా
పఠించవలసిన పవిత్రగాథ)

రెండు సంపుటములు కలిసి
వెల 10 రూపాయలు.

ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్ర

కర్త: కళాప్రపూర్ణ

కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు.

సరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో

నడిచిన సమగ్రసమీక్ష.

వైయ్యండ్ల వాఙ్మయ చరిత్రకూ

విశుద్ధదర్పణం.

పాతచరిత్రల నన్నిటినీ అవలోచన

చేసి, సరిగా సమన్వయించి క్రోడీ

కరించిన సినలయిన చరిత్ర.

శాసనాలలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండి, నన్నయ

ధర్మమా అని బిక్క ఊపున దివ్యాకారంతో బైటపడి, నానాటికీ నవనవో

జ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయిన పలుపోకడలను పోడిమిలో

చూపెట్టజాలిన ఉత్తమోత్తమగ్రంథము.

వెల 2 రూపాయలు, తపాలా ఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

పోస్టువాక్కు 212, - - - మదనాసు.